

Л. ЗАБІРЕНКО

З РЕАЛЬНОГО
СВІТУ

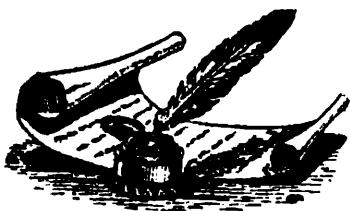

OF THE REALISTIC WORLD

Novels

- by -

L. Zabirenko

MORRIS PLAINS - 1979
ED. BY "CYRIL-METHODIUS BROTHERHOOD"

ЛЮБОМИР ЗАБІРЕНКО

**WORLD BROTHERHOOD
BEGINS AT HOME —**

Світове братерство
починається
з родинного
дому.

ЗРЕАЛЬНОГО СВІТУ

ОПОВІДАННЯ

МОРРІС ПЛЕЙНС - 1979

В-ВО "КИРИЛО-МЕТОДІЇВСЬКОГО БРАТСТВА"

КІЛЬКА СЛІВ

Збірка цих оповідань, видання "КМБ", під наголовком "З реального світу", цебто з людського буденного життя, а в цьому числі й українського, як відомо під поглядами чужих ідеологій, - не знати на яку ногу стати? В цій збірці міститься 36 оповідань, відтак 6 уривків з "Проповідничого щоденника", і 13 оповідань для дітей і молоді зі журналу "Наш Приятель", що були передруковані в часописі "Вільний Світ" в 1970-1972 р.

Оповідання з релігійних подій дещо в гумористичному характері, але зі живої дійсності, такі як: "Протоєрей" або "Таїнственная риба". Відомо, що за царських російських часів, тому 80-90 років діялись контрреволюційні речі, щоб якогось юда навернути на православну віру. Таким ділом займалась попівська "чорносотенна" організація. Під австрійським царським режимом, юди були упривілейовані, коли селянські підростки під час Великодніх Свят, наслухавшись у церкві, що юди розп'яли Христа, то кидали на юдів грудками, але то було щось рідкісне. На такому тлі наскільки сучасний фільм "Голокаст", з придатком "приший-латка" про Богдана Хмельницького та Симона Петлюру. Тоді, як справа непорозумінь між українцями й юдами була чисто релігійна, а не політично-національна.

Останнє оповідання "Бунт мулів", вступ говорить про третю конячу породу, - мул ні кін, ні осел. Мусульманська релігійність аж дуже побожна, і та побожність в Ірані викликала внутрішню державну війну. Мусульманські мусли-попи хотять у двадцятому віку, віку поступу, привернути старі середньовічні погляди.

Свого часу Магатма Ганді, "душа Індії", він дав таке порівняння: "Схід має велике серце, Захід має великий розум, але тяжко знайти порозуміння, - є протилежні два світи.

Ця бірка оповідань говорить і про українські протилежні світи, - на релігійному й політичному полі.

ВИДАВНИЦТВО

Таємниця.

М. Вунш.

ТАЄМНИЦЯ

Юхим Шираєв, фабричний робітник, працюючи в залізничному варстаті "Депо", з нетерпеливістю чекав революції, хоч вона йому не дуже була потрібна. Вона прийшла. Але він з неї не був аж так задоволений, як він собі про неї перед тим уявляв. Можливо тому, що він, як передовий робітник у варстаті, механік, маючи нагляд за іншими робітниками, не завжди міг гармонізувати з ними.

Крім цього, він заробляв більше, як інші робітники, та до того й був вільний від військової служби під час війни. А це було для робітника в такий час дуже велике.

Іого родинне й господарче життя теж не було таке, як інших. Сім'я його складалась: він, дружина та двоє дітей — хлопець Миколка, що скінчив сьомий рік і почав ходити до школи, та донечка,

якій скінчився п'ятий рік. Він мав свій лігійний рух у цьому всьому багато десь власний і то досить гарний домик, що викликав у багатьох заздрість. Щодо релігійності, мимо того, що формально належав до православія, ставився до нього байдуже, а навіть негативно. Його стежки до церкви давно заросли травою. Чому так було, він сам не знову як це пояснити собі.

Діти вдома виховувались безрелігійно. Мати Софія теж часто потакувала за чоловіком, що можна жити й без релігії. Коли ж Миколка почав ходити до школи, в їхньому житті зайдли ускладнення, бо хлопець у школі мусів вчитися релігії. Але коли прийшла революція, і відділено Церкву від держави, батьки позбулися шкільних клопотів з навчанням релігії малого Миколки, і хлопець був вільний від примусу вчитися релігійного предмету.

Життя людське й сама революція не стояли на місці. Все йшло вперед, але куди і як, того ніхто не міг собі ясно уявити. Щось подібне зустріло й самого фабричного робітника Шираєва. Нове життя не було таке, як він собі про нього уявляв. В часах тяжкої революційно-анархічної боротьби все завмидало. Шахти не давали вугілля, фабричний рух праці припинився, прибутку нема, а їсти треба. Зі всіх сторін заглядала нужда як до заможної, так і до вбогої хати. В багатьох людських душах наступило розчарування, або шукання чогось нового . . . Таке сталося і з самим робітником Юхимом. У робітників, з якими він працював у залізничному фабричному варстаті, не мав донір'я, бо не одному й не раз треба було сказати в очі жибу правду за якесь одне або друге ухилення, а їх не брали в щоденній фабричній праці.

Нове революційне життя і вільний ре-

лігійний рух у цьому всьому багато десь чого змінили.

Малий Миколка, синок Шираєвих, у школі мав одного гарного приятеля, Іванка, з яким він товарищував.

Іванко любив читати гарні книжечки. Іванків батько одного разу приніс з євангельського зібрання кілька книжечок, оповіданко про двох хлопчиків: "Віра малого хлопчика". Коли Миколка отримав цю книжечку, як подарунок від Іванка, він читав її з захопленням, криючись від батьків.

Миколка кілька разів перечитував цю книжечку. Аж одного разу мати спостерегла, що в нього заплакані очі. Вона почала наполегливо питати, чого в нього заплакані очі. Може хтось із хлопців побив, чи може щось болить і тому подібне . . . Синок, якого батьки любили, рад-не-рад мусів визнати й відкрити свою таємницю.

— Іванко, — сказав він до матері, — дав мені цю книжечку, в якій написано про "Віру малого хлопчика". Я її люблю читати. Вона мені дуже подобається. В ній оповідається про те, як батьки заперечували й карали хлопчика за те, що він із своїм молодшим братіком, без їхнього відома, бігали до лісу, де на леваді збирався гурток чесніх дітей, і де їм один студент оповідав і пояснював про Бога, про створення світу та про Христа, Спасителя людей. І за те, що хлопчик відважився говорити в присутності гостей про Бога та про Ісуса Христа, його безвірний батько, інженер, посадив його в часі обіду, як в'язня, до другої кімнати. І коли на прохання гостей було звільнено хлопця з в'язниці, він тішився, що терпів за Ісуса, Який був розп'ятий на хресті за людські гріхи. А найбільше, що я люблю читати, то те, коли батько хлопчика поїхав пароплавом до замор-

ської країни, і як на морі зірвалася буря страшна й пароплав був розбитий, і батько мав загинути. Хлопчик віруючий молився за свого батька, і Бог його чудом вирятував, і він увірував у Бога.

— Добре, — відповіла мати, — то чого ти нам не сказав, що ти маєш таку книжечку, і хто тобі її дав?

— Я боявся, щоб і мене тато не покарав, як того хлопчика. Я кілька разів чув, як ви говорили з татом, що батьки моого приятеля Іванка якісні дивні люди, що в теперішній час революційного перевороту та поступу ще вірють у якогось бога. І тому я це заховував у таємниці, чекав нагоди, і не вважав, що я роблю переступ перед батьками, бо книжечка, яка мене спонукала до сліз, говорить про добрі речі. І якщо не будете на мене гніватися, то ось ця книжечка — читайте її з татом. Я її дуже і дуже люблю читати, бо вона говорить про віру малих хлопчиків, про їхню любов до Бога, про Якого їхні батьки їм ніколи й нічого не говорили.

Проминув 1918 рік. Наближалася зима. Революції російські, як одна, так і друга, нічого великого не приносили. Відчинялись широко двері для нужди та голоду. Страх ходив за людьми, мов та місячна тінь серед ночі. В Юхимовій хаті, з господарчого життя, все, що було збережене за добрих часів, помалу вичерпалось. Треба було подумати про іжу та про наливко, щоб було чим отопити хату, коли на дворі зав'ята сніги та потиснуті морози. Щоденні мітинги про краще завтра та про поліпшення людської долі — йому вже остохидли. Бо що по тих мітингах та різних обіцянках, як у хаті віс пусткою. Минули ті часи, коли він при кінці місяця, йдучи з

фабричної праці, ніс кілька червоних десяток, царських рублів, які були гарантією домашнього життя.

Був уже осінній пізній вечір, як Юхим прийшов до хати, подратованій та здenerвованій, — здавалося, що цілий світ йому остохид, а саме людське життя стало маловартісне. Повечеряв він сяктах, оглядаючись, щоб ще дещо на другий день полишилося. Відтак скрутів з якогось старого газетного паперу трубоочку, насипав до неї найбіднішої махорки (посічений тютюн з бадилля), задимив димом неприємного запаху хату й передумував усе те, що прийшлося почути й пережити за цілісінський день.

Діти вже спали.

Софія, дружина його, трохи не сміло, бо бачила по обличчі чоловіка, що він розчарований з життя, розказала про таємницю їхнього улюблена синочка Миколки.

— Ось, дивися. Ми турбуємося про все, що діється на світі, і не знаємо, що нам принесе завтра . . . А дитина знаходить душевний спокій, та й ще мусить критися зі страху перед нашим недовірством у всемогутність Божу, якої не бачить хіба сліпий, глухий, німий, або виродок суспільства — життя людського. Чи ж оце все, що ми переживаємо, не є кара Божа за гріхи та беззаконня людські? Хіба оце байдуже християнство, яке зродило оці жнива, що ми пожинаємо, що й нас зробило безвірними, не було посівом зла? Коли я прочитала в цій книжечці про нещасних безвірників батьків та про бідних хлопчиків, що мусили критися за благословенну річ, віру в Бога, в часі спокою та добробыту, коли столи вгиналися від різної їжі та напітків, то передо мною повстали питання: Чи ж ми не пожинаємо їхнього безбожного посіву? Чи ж наш дім не ве-

деться подібно як той, і наші діти не виходуються подібно як їхні діти? І ми хочемо мати добро та благословення на світі? Що наші батьки сіяли, це мусимо ми пожинати, а що ми посіємо, те будуть пожинати й наші діти та наші внуки.

В хаті була мертві тиша. В Юхимовій дігарці, що була звинена зі збираної маючки, часом дещо зашкварчить . . . Він, не докуривши до половини, кинув її, бо вона не давала йому спокою, а роздратовувала ще більше й так подратовані цілоденними суперечностями його нерви.

Взяв він книжечку до рук, позирнув на неї; дійсно, маленька, скромнецька; і митто пролетіло в його голові, що вона самим своїм зовнішнім виглядом спонукала його Миколку до читання її. Спочатку, коли він почав читати, здавалось йому, що то не таке дуже цікаве, але йдучи далі, щораз він бачив і відчував, що в ній є щось, що притягає людську увагу, а тим більше увагу таких читачів, як його Миколка. Читаючи її, вона щораз відхиляла його від щоденних революційних бур та безтолкових різних промов, в яких стільки було світла та логіки, як у самому Марксовому "Капіталі", над яким він, Юхим, провів не малоз часу, й зараз на початку революції зобачив, що багато дечого супротивиться одне одному. Коли він читав те місце, як батько навчав своїх дітей, щоб не вірували в Бога, то часто бачив себе самого. Коли дійшов до того місця, як хлопчик вибіг із н'язничної кімнати і, підстрибуочи, мов зайчик, тішився, що він мусів терпіти за Христа, по обличчі Юхима віяло веселим усміхом, як то діти вміють перемагати різні труднощі. Але коли дійшов до самого факту затоплення пароплава та загрози немину-

чої смерти безвірного інженера, і як він у розpacі в очах смерти почав шукати й кликати рятунку та милосердя Божого, на цьому місці він затримався, в його серці, душі й розумі повстало питання, на яке він сам собі відповідав: "Так, цей безвірний інженер топився у звичайній воді бурхливого моря, а я топлюся в морі не хвилево, а цілими роками, в морі людського гріха . . . Самовільно прив'язую до своєї ший великого каменя, а він повільно тягне, тягне до пекельної пропasti. Ні! Так не може бути. Я сьогодні відв'язую цього каменя гріха моєї суєвір'я від моєї шиї, хай він летить з усім його безвір'ям у провалля гріха, я хочу служити Тобі, мій Боже та Створителю мій".

Вже був пізній вечір. Ніч ось-ось мала переступити поріг нового дня. Юхим пішов до кімнати свого любого синочка, який спав спокійним, веселим сном, усміхаючись. Місяць української ночі освітлював кімнату. Батько схилився над любою дитиною, з його очей капали теплі слізози . . . Він уперше переживав великі зворушливі хвилини: — "О, дитино, я не гідний бути твоїм батьком, — руйнуючи моїм безвір'ям твою ангольську душу . . . Прости мені! Ми почнемо разом нове життя — життя правдивого християнства".

І дійсно, маленька книжечка "Віра малого хлопчика" зробила переміну в домі родини Шираїв. Юхим скоро познайомився з батьком Миколівого товариша й друга Іванка. На місце "Капіталу" прийшла Біблія. А разом із нею прийшов спокій душевний та віра в живого й вічного Бога. Турботні й метушливі дні проходили нормально. Юхим вийшов зтяжкого положення. Крім дальшої, майже безплатної праці в залізничному "Депо", він відкрив на веранді свого домика

слюсарський варстив, і цим доробляв на-
існування родинного життя. Щодня дя-
кував Богу, що Він, через його малого | синка, вирятував його з моря гріха —
людської загибелі. І перед ним відкри-
лася таємниця Божого спасіння.

СИНИ Й ДОНЬКИ

Яким Паль, бувший Пальчинко, сидів на церковній лавці разом з дружиною і слухав проповідь на тему: "Божі сини й людські доньки".

— Ото було колись добре жити на світі, — думав Яким, пересівавши кожне слово проповіді, — не так як ось тепер. Колись чоловік жив собі на цьому світі й не журився своїми доньками, як їх між людей порозпихати. А в мене їх аж чотири. Одну вже якось видав, а ще три — голову скоро обгризуть . . .

Добре съгодні тому, хто має синів, — думав він. Чи з якимись айришками або італіянками поженяться, бо часто соромляться нашої рідної мови. А на моїх доньок можна й кривим оком дивитись тільки тому, що вони по-українськи, як ті ластівочки, так і щебечуть.

Було колись на цьому Божому світі добре жити, батьки не журилися доньками. А съгодні не те. Чоловік працює на фабриці по дві зміни на добу, щоб сяк-так полатати всі господарчі діри, бо крім домуашніх потреб є ще багато інших видатків. Проповідник часто нагадує: на церковну обслугу дай,

на різні місії дай, на всякі інші передбачені й не передбачені потреби дай, а недільна пожертва, якось не личить, щоб не кинути на тарілку хоч одного "кводра". Про народні справи, щоб щось дати, то чується не раз такий натяк: це все "світське", ми належимо до синів Божих. Ale в мене, — розважав над усім Яким, — ще є три доньки, треба їх якось приїдти та взути. Та й морока мені з ними . . . Щотижня нові суконки, або якісь новомодні костюми. Та ба! Якби то саме вбрання та взуття, то ще півбіди, чоловік якось би витримав. Ale уявіть собі, — мимохіт глянув Яким на сидячих жінок та дівчат на церковних лавках, — оце чудернацьке крученння волосся, та всякі шампуні до нього, та різні помади — інші до обличчя, інші дэ підмальовування брів, то тут уже таки — просто заверни голова.

Найстарша донька сама якось знайшла собі "людського сина" й поженилися. Ale треба було потягнутися, і сяке-таке справити всіля. A що зробити з цими доро-стаючими, то й розуму не дaberеш. Xіба якесь чудо може статися, по-дібно, як це було перед потопом, щоб з'явилися якісь сини та поза-

бирали оцих моїх доньок, то може поросли пір'ям, вміють махати чоловік прожив би ще сяк та так. крильцями, то нехай летять і да-
А коли такого чуда не буде, то ють собі раду.
т грайдеться біля цього фабричного варстата зкуцябити, зnidіти.

Колись було добре, — далі думав Яким, не було турбот та різних прерізних клопотів, як ось нашого часу. Було з'явились Божі сини, вподобали собі людських доньок, поженилися, а ти, батьку, маєш спокій. А тепер просто морока. Треба клопотатися весіллям, залею для весільних гостей. А власник готелю як тобі заспіває ціну, та аж волосся на голові стає їжаком, — бо на це треба працювати не менше, як два, або три місяці, і та при добром заробітку. Правда, одне добре, що американці придумали передвесільний "шавер". Це сяка-така допомога. Близчка чи дальша родина, відтак знайомі батьків, наречені і так далі назносять на той "шавер" всякої всячини: кухонні посуди, постільного та столового накриття, а найбільше різних рушників та рушничків і всякого іншого непотребства, то вже хоч на ці, домашнього вжитку речі, не треба видавати тяжко запрацьованих грошей. А про придане, то тут уже нема мови. Ті, що женяться, уже самі собі зароблять і самі собі дадуть раду, як жити на цьому Божому світі.

Вигодувала пташка пташенят, кінці з кінцями порівняти.

Яким Паль так перейнявся недільною темою пастора та своїми доньками, що навіть не спостеріг, як цілогодинна проповідь зближувалась до кінця. Дружина, що сиділа поруч свого чоловіка, думала, що він, як то не раз буває, перевтомлений цілотижневію фабричною працею, і в неділю, сидячи на лавці, під час проповіді пересидить звичайною дрімкою, його підбік штурнула й тихцем сказала:

— Не спи, слухай, що пастор говорить! . . .

— Та я не сплю, — відповів Яким, — ось бачиш, я перейнявся проповіддю, бо ця тема дотичить нашого родинного життя.

— Це нічого, — відповіла жінка, — ти слухай, що каже пастор у закінченні своєї проповіді . . . Треба трохи більше вірити й надіятись та терпеливо чекати, і якісь сини знайдуться й п'беруть наших доньок. Тільки треба їх гарніше приодягнути та причепурити.

Яким мусів погодитися з доброю думкою своєї дружини та надалі продовжувати фабричну працю, працюючи по дві зміни на дубу, щоб якось у господарчому житті

"ЯКИМИ ТАЙНАМИ?"

Був осінній слотний день, якраз субота, коли фабричні робітники вільні від праці.

Петро Кримчук, поснідавши й задумав піти до свого фабричного друга по-праці Івана Хвилі. Петро частенько любив з ним розмовляти, бо казав сам до себе, - у нього такі думки та знання, з якими сам папа римський, святійший отець і всі високопреосвященіші патріархи та митрополити не можуть дорівнювати його цікавим знанні та думкам. Він передплачує кілька часописів і журналів, та крім цього в нього дві етажерки з книгами, мов би в якогос університетського професора, але він каже, що найдінніша книга, яку він має у своїй домашній бібліотеці, - це НОвий Заповіт.

Коли він прийшов до Івана, саме той читав "Свободу" де була коротка стаття про турботи папи Павла УІ-го, що його християнство на роздоріжних шляхах...

Знаєш, друже Іване, я сьогодні під час слотного та вільного дня від фабричної праці, щоб дещо поговорити, - в мене таке питання, на яке напевно тільки ти можеш дати задовільну відповідь!

- Цікаве, що це за питання?

- А, ось - поясни мені, що то такі "святі тайни?"

Ось новий клопіт, недавно батько захворів і треба було відставити до шпиталю. Побув він там кілька, як звичайно шпитальних днів і здавалося - Хто знає, що з батьком буде?.. Пішов я до священика й кажу: тато в шпиталі та хто знає, як буде? Може треба запричастити тата? Добре сину - каже священик, а якими "Святыми тайнами" запричастити тата?"

Я просто на таке питання, опинився в ніяких... Але миттю опритомнів, пішов до голови по розум і кажу, - хай священик пояснить мені про ці тайни і скільки я маю заплатити за них?

- Є три роди "Святих тайн", святі, святіші і найсвятіші. За святі 10 дол., за святіші 15 дол., а за найсвятіші 25 дол.

- Що, подумав я, - кажу священику, - запричастіть тата "святыми тайнами", - дав 10 дол. і поїхав додому. Але дякую Богу, що батько по короткому чвсі виздоровів. І здавалося на цьому кінець, але де там? Із так званого "Медикейр", знову листи за листами, рахунки за рахунками, - платні й не платні, просто заверни голова.

Коли Петро вийшов із священичого б'юра, то священик подумав - видко, що Петро Кримчук десь таки трохи наликався протестантського раціоналізму... Не ~~же~~ же: "Прощу отця духовного", але просто, як з моста в воду: "Хай священик пояснить мені скільки за ці "святі тайни я маю заплатити?"

Біда наша в цій протестантській Америці - скоро ці наші величаві храми - світитимуть пусткою.

Коли Іван Хвилья вислухавши всі скарги свого приятеля по фабричній праці, тоді сказав зі спокійним та широзердечним тоном, пробач дорогий друже, що я скажу тобі дещо терпке: попівські тайни є тайнами просто для тупоголових, що бояться простудіювати Біблію, яка є шістдесят й чотирьох авторів. Тобі Петре ~~же~~ час зрезигнувати з тієї "батьківської віри", та почати уважно та з чистим людським розумом простудіювати хоч би Новий Заповіт, тоді ти станеш новою людиною, і позбудешся багато лишніх клопотів.

- О, добра рада Іване, але я думаю, що це попівська справа, але не ~~наша~~ - сірого фабричного робітника, що має й так багато дечого на голові.

- Ба, ти так думаєш, - я ж твій товариш по фабричній праці, про те цікавлюся Біблією бачу й розумію - колишні й сучасні людські події. Знання ніколи не є на перешкоді для добра людського. Ми українці не мали правдивої євангельської віри, а віру чужу грецьку, яка пересякнута різними попівськими "тайнами", тоді, як на світі нема нічого й не було нічого тайногого.

Так, це правда відповів Петро, ти Іване маєш в повні рашію, - бо причастя не є ніякою "тайною", я дав десять доларів - кинув, як у воду.

Cvím i Cvím

На дворі було похмурно. Шумів ходний осінній вітер.

Професор ботанік сидів біля вікна і дивився крізь нього на пожовтіле й спадаюче з дерев листя. Того дня думав про лекцію, яку мав викладати наступного дня. Він просівав кожну думку, бо цього вимагала його професія. Студенти — не мала авдиторія, а що голова то розум. У молодих людей гарячковість і допитливість. Виходити перед таку авдиторію без відповідного приготування, то не уникнути лишньої дискусії. Він проце пам'ятав, бо слухачі пересівали кожне слово.

Коли було тепле літо, він часто любив заходити до парку, де багато зелених дерев, кущів та квітів. Часами їхав автомобілем до якогось недалекого гаю або лісу, і там на самоті, уникаючи хоч би найближчого товариства, яке своїми бесідами переривало його добреї думки, він міг спокійно любуватися рослинним світом. Бо кожне дерево, кожна квітка, а навіть травичка притягали й прив'язували його зір, бо для нього все було живе, і він цікавився живою природою, яка наповнювала його життєвою енергією до ділової наукової праці й викликала юність та бадьорість.

Одного разу сидів він на березі річки, на віковічному камені, що був подібний до лавки, а перед ним простягався малярівничий гай, крізь який пливла невелика річка, й робив деякі нотатки із спостережень над зеленою природою. Він так був захоплений і зачарований літньою красою різних зелених дерев, уявляючи собі, ніби знаходиться у справжньому раю. І не дуже звертав увагу на те, як хтось мимо нього проходив вузькою доріжкою, яка тягнеться рівнорядно з

річкою.

Мимо нього проходив чоловік середнього віку, з кількома книжками та брошурками, які тримав під похвою, притискаючи їх, щоб не розгубити. Побачивши людину, що сидить на камені й щось пише, вирішив зачепити її та дещо поговорити на релігійну тему.

— Пробачте, добродію, що я затримався біля вас, перериваючи ваші думки, коли ви щось нотуєте й пишете. Напевно вас цікавлять глибші життєві справи. Ось у мене є глибокозмістовні книжки

Професор не дуже охоче бажав бесідувати з незнайомим, хоч бачив людину елегантно вбрану та їй ще з книжками. І сказав:

— Сьогодні я доволі зацікавлений оцією живою природою. Ви, друже, колись можете загостити до моого дому. Ось вам моя адреса, тоді поговоримо.

*

День був вільний від шкільних занять. Саме коли професор сидів біля вікна і дивився на пожовтіле й спадаюче листя, біля його дому затримався автомобіль, з якого вийшов той самий добродій, що йому професор дав свою адресу.

Професор того дня був у добром настрої, відпочиваючи й користаючи з вільного дня, відсунувши всякі наукові праці на бік.

Коли незнайомий ввійшов до помешкання, по привітанні й близьчому знайомству нав'язалась між ними дружня розмова. Професор був зацікавлений розмовляти з людиною на релігійну тему, бо хотів знати, як той чоловік, якого він бачив у парку, що носив до продажі

книжки, розуміється на справах релігійних.

Професор і гість, розмовляючи, сиділи якраз біля вікна й дивилися крізь нього на спадаюче листя, яке вітер, зриваючи листок по листочку, ніс його куди йому було довгодоби. Гість думав, що якраз добра хвилина, аби сказати дещо про людське проминаюче життя, а тому, довго не думаючи, він сказав:

— Я дивлюсь на оце спадаюче листя, думаю, що так буде з оцим грішним світом . . . Коли цей грішний світ не покається, щоб виконувати заповіді Божі, то загине й сліду по ньому не стане.

Професор сидів спокійно, слухаючи свого співбесідника, контролюючи своє знання щодо природи та віри в Бога. Відповіді на питання, які ставив його співбесідник, були готові. Він бачив, що думки в його співбесідника не цілком ясні та не зрозумілі, а головне, що не його власні, лише вичитані з книжок.

Коли гість у розмові дійшов до кінця, наголошуючи, що цей грішний світ загине, професор затримав свого співбесідника і сказав:

— Ви кажете, мій друже, що цей грішний світ, що по вашому не виконує Божих заповідей, загине. Я вас добре не розумію, і не знаю про який світ між нами точиться мова.

Гість, уважаючи, ніби він на вершку в бесіді з професором, сміливо сказав:

— Дуже просто. Цей грішний світ, що відкинув Божі заповіді, як не покається й не навернеться до Бога, загине.

— По вашому, друже, — сказав професор, — цей чудовий Богом створений світ, наша земля, на якій так багато добра, така неописана краса, дерева, квіти, відтак родючі ниви, огороди, сади з різними овочами, і це все по вашому має каятися й навертатися? В чім із чого?

І далі продовжуючи, каже: — Я недавно мав нагоду слухати євангелиста Білly Грагама. Він не говорив, що цей світ має каятися й навертатися, але він звертається просто до американського народу, накликаючи людей до нового й правдивого християнського життя.

— Та я, пане професоре, — сказав співбесідник, — не мав на думці світ природи нашої землі, але грішних людей.

— Біле є білим, а чорне чорним, — відповів професор. — Чого ж тоді мішати одне з одним. Ми могли б цілий день говорити і не знали б, про що нам ходить. Так що на цьому ми кінчимо нашу розмову. І ви, мій друже, добре подумайте, про який вам світ ходить. Я розумію два світи: світ Божої творчості — це наша земля з усією її красою та багатствами, і світ людський, бо Бог створив людину і поставив її паном над усім, що є на землі. І цей другий світ — це упавша людина, яка потребує Божого світла і спасіння Я, як професор ботаніки, ціню цей світ — чудову природу з усією її красою, і вона є моєю книгою, в якій я пізнаю Бога і Його творчість. Другою книгою, яка говорить про людський світ — душевний стан, є книга Біблія. Є світ і світ. Треба їх розрізняти.

"Віра й Наука", 1975.

ЖЕБРАЧА МУДРІСТЬ

На початку місяця червня, коли почалися сінокоси та інші рільничі праці, як садження бораків, капусти життя людське роїлось, як тих бжілок, що почали з вулиців вилітати росмі.

Одного гарного й погідного дня по небу пролітали як звичайно малі хмарки. Ніщо не показувало на зміну погоди. Старий дід Прохор, що дожився до жебрачої торби зранку, як усі інші люди так і він тягнув про своє не дуже то приємне професійне заняття. Але для нього іншого виходу не було, бо коли б ~~не~~ ^{вирошив} у людей ку-сника хліба, то з голоду ~~б~~ ^{помер}. Після його буденної звички, повісив він через плечі три торбини, узяв кийка до рук та й гайда село від села за прощеним хлібом. За кожен даток, як хтось щось дав, він відмовляв молитви: "Отче наш" і "Богородице діво". Цими молитвами він молився на всякі людські потреби: за родинне здоров'я, за померших, за худібку та за дощ і по-году. Люди за дідові молитви давали, що міг: малу кватирку жита, ячменю або пшениці, на ці три добродійства, що люди давали він мав три торби. Дехто давав кусень хліба, як небуло одного або другого, то давали одного австрійського цента, Грошевим датком дід найбільше був завдоволений. Бо за одного цента він у корчмі міг випити одну малу чарку горілки.

Одного гарного дня він іде крізь село й молиться та завжди голосно, щоб люди чули, що він побожна й бого-мільна людина. І той день для діда ~~також~~ був винятковим днем. Він іде мимо одного господарства, бачить, що на подвір'ї запряжені коні до воза, на возі кілька кошів бурячаної росади й господар з челяддю, вже цілком готові їхати в поле садити буряки.

- О, дідуся - хай Бог дасть вам здоров'я! Добре що ви надійшли якраз, коли ми їдемо садити буряки. Ось - це вам п'ять центів, моліться, щоб був дощик, щоб нам прийнялися буряки, бо як буде цілий день погода, спекота, то нам пов'яне росада.

Дідові Трохимові аж по його душі повіяло радістю, -

бо щось подібного йому мало коли трапилось. Дід тисне в руці нікlevого п'ятака й молиться: "Отче наш", "Богородице діво..." і за кожним разом повторяє: "Боже дай дощика дай, щоб чоловікові прийнялись буряки" і щоб гарненько росли!" I далі "Богородице діво радуйся обрадованя..."

Пройшов він кілька господарчих домів де як звичайно давали по мірці жита чи ячменю, але на його частя знову він зустрів господаря, що іде громадити сіно а на драбинястому возі кількох робітників з граблями й вилами. Коли дід Прохор увійшов на подвір'я господар зрадів: О, діде Бог вас привів, якраз коли ми їдемо на сінохать громадити сіно. Якісь хмарики по небі, — показують ніби мав би бути дощ... Ось вам ж'ять центи — молиться, щоб була погода, щоб ми сіно згromadiли до копиць.

Дід Прохор отримав другого п'ятака і радіє, бо має коли він мав аж два п'ятаки в кишень. Іде він далі підбадьорений такою щедрою даткою й молиться: "О, Боже дай дощика дай, щоб чоловікові прийнялись буряки". I далі молиться: "О, Боженьку світи сонечком з неба, щоб була гарна погода, щоб чоловік зромадив як слід сіно!" "Отче наш іже єсі..." "Богородице діво радуйся обрадуваная..." Одна молода жінка стоїть біля свого обістя й слухає дідову молитву, як він молиться, щоб був дощ, і щоб була погода.

— Дідуся, що ви щось таке трочите, щоб рівночасно був дощ і погода, хіба це можливе, як дощ, то не погода.

— Га, правду кажеш жінко! Але ж мене обдарували аж двома п'ятаками, щоб я молився за дощ і за погоду.

— То, ж' вам добре люди дали по п'ятаку, щоб молитися за дощ і погоду таке щось не може бути.

Дід не довго думаючи після своєї філософії прийшов до такого заключення й почав молитися: "Дай Боже ні сяк ні так, дай Боже ні сяк ні так". Цебто, щоб був дощ і, щоб була погода.

Такою "дідівською філософією" живе багато людей, та не тільки живе, але й вірує.

ДВІ ПРАВДИ

Атеїстичні агітатори в Радянському Союзі стали майже цілком безсильні, щоб щось нове знайти в антирелігійному наступі. Цілі сотні антирелігійних агітаторів не могли переконати одного баптиста. Всі їхні успіхи були безрадні.

Одного разу вони звернулися до члена Баптистського союзу в Донеччині з запитанням:

— Скажи нам, як ти навертаєш людей до баптизму?

А він каже:

— Дуже просто.

— Як то просто? — запитує один з атеїстичних агітаторів?

— А ось як, — відповідає баптист: — Іду до бідних людей, коли бачу їхню недолю, стараюсь допомогти. Безсилим, що не можуть самі собі зарадити, нарubaю дров, щоб затопили в печі та зварили хоч сякої-такої їжі, та нагріли води, щоб напитися чаю. Іншим знову, що хворі і не можуть піти до крамниці, біля якої треба годинами стояти в черзі, аби купити, допомагаю тим, що за них іду я. А коли стою в черзі, то розказую людям про милосердя Боже та Спасителя Христа. Також і по домах, де допомагаю обездоленим, оповідаю про Бога.

— І так ти навертаєш людей до Христа? — запитує атеїстичний агітатор.

— Так, — відповідає баптист, — навертаю людей до Христа.

Атеїстичний агітатор стукнув до свого чола й сказав сам до себе: — Так, це правда, він таке ось може робити, і він має успіх. А я? Я ж не такий, як він. Я на дер-

жавній службі й не ходитиму до різних бідаків, щоб їм нарубати дров, або стояти цілими годинами в черзі, щоб у такий спосіб допомагати їм та вербувати їх до атеїзму.

Аж ось наспів час і в Москві на головному з'їзді ВСЄХБ наступив розкол. Зі ВСЄХБ постали "жидковци" й "прокофієвці". Коли про це довідалися атеїстичні агітатори, роєм полетіли до робітничих організацій та до колгоспів, переважно де було більше скupчення українських баптистів.

Одного непередбаченого дня до голови колгоспу імені Леніна в Україні прийшло повідомлення, щоб призначеного дня скликати колгоспників, в якому було не мало баптистів, бо відбудеться спеціальний мітинг і сповіщено буде важливу новину. Люди якмога зійшлися на той мітинг з надією, що, можливо, буде щось сказане про підвищення старим колгоспникам пенсії, або про якесь поліпшення для колгоспників тощо.

Наблизився день мітингу, зібралися люди, прибув атеїстичний агітатор і розпочався мітинг. За звичаєм, голова колгоспу привітав прибулого гостя та ддав: "Сьогодні ло нас прибув Іван Микитович Чучлов і скаже нам дуже цікаву новину". Люди з напруженням очікували тієї новини. І він розпочав:

— Шановні трудовики колгоспу! Я вам приношу цікаву новину. Вам відомо, що я вже був у вас кілька разів і говорив, що "релігія — то опіум народу", і переконував ба-

гатьма доказами, що все життя залистало само собою, що й нема потреби думати про якогось Бога. Але нам дуже важко було переконати деяких сектантів, що називаються баптистами. Ми їм не за-перечуємо, вони можуть молитися до свого Бога, але щоб не вели публічної агітації й не робили замішання між людьми. Але тепер у Москві сталася цікава новина: оці сектанти — євангельські християни-баптисти — і без нас та нашої пропаганди на своєму головному з'їзді зробили "розкол", поділилися на дві секти. Ось бачите, коли б вони направду вірували в того Бога, Якого проповідують, то не робили б розколу і жили б у єдності. А то розкололися на дві секти й почали ворогувати між собою. Так що я вам знову сьогодні заявляю, що всяка релігійність — то видумки попів та різних сектантів і нема потреби їх триматися.

По цих словах багато любимців чарки та всякого іншого подібного бруду, яким припала до серця та-ка промова, заляпали долонями, прославляючи великого "вождя" та атеїстичного агітатора. Коли притихло ляскання в долоні, агітатор сказав до всіх зібраних:

— Можливо, хтось із вас хотів би щось запитати, поставити якесь питання відносно цієї новини?

На таку пропозицію виступати з питаннями, які завжди лишалися без дискусії, на всіх присутніх на-

лягла повна мовчанка. Але знайшовся пожилій дідусь Трохим, пенсіонер колгоспу, і сказав:

— Я прошу слова! Ми думали, шановний Іване Микитовичу, що ваша новина для нас, яку ви мали принести, це підвищення пенсії колгоспним пенсіонерам та поліпшення умов життя колгоспників, а ви говорите про розкол у Москві, що стався на з'їзді ВСЄХБ. Це для нас не є велика новина. Українські баптисти знають Христа Ісуса, а Він сказав: "Віддайте, що кесареве — кесареві, а Богу — що Боге". Усі попередники баптистів: Іван Онищенко, Михайло Ратушний, Іван Рябошапка та всі теперішні баптисти вірили і вірять у Бога, жили, живуть і будуть жити по-Божому.

Люди, почувши такі сміливі слова діда Трохима, а особливо про пенсію для старих колгоспників та про поліпшення життя колгоспного, сильніше били в долоні, як атеїстичному агітаторові. Агітатор просто зніяковів, і на кінці запитав:

— Як це розуміти, що ви, шановні громадяни, однаково привітали мою промову та вашого громадянина діда Трохима?

— Ба, — відказали деякі голоси, — бо ваша, Іване Микитовичу, правда, і діда Трохима правда, а тому люди пошанували вас і діда Трохима.

НА ЛОНІ ПРИРОДИ

Молоді юнаки, мешкаючи один від одного не дуже далеко, подружили ще в середній школі, а навіть часто допомагали один одному в трудних лекціях, чим могли, маючи нахил до дальших студій хемії.

Тадей, старший від свого друга Еміля пару роками, часто його вважав за другорядного, ніби він ще не доріс до його світогляду. Еміль на це не звертав жодної уваги, але запападливо студіював свій любий предмет хемію. А рівно ж час від насу цікавився філософією, особливо, коли розглядаючи найтонші речовини хемічних складників, у нього повстали певні питання й думки про розвій усякої видимої творчості.

Тадей подібними думками не цікавився, для нього це все уявлялось звичайним та буденним. Вільні хвилини він проводив у товаристві розривкових забав. Він у тих забавах так далеко зайшов, що розум і душа ставалися пустинею, або як та хата, в якій люди перестали мешкати.

Щоправда, Тадей почав цікавитися частинно й біологією, але не науково, а ось так для розривки. Прочитав він децо з Дарвінової біології й почав уявляти собі, йдучи за поглядами різних людів: коли людина сформувалась у та-кий звичайний спосіб, з малої клітини, й удосконалювалась цілими довгими періодами, аж накінець стала геніяльною науковою людиною, то це все говорить, що ціла земля та всесь усесвіт ніщо інше, як якась могутня механічна мате-

рія, — поза нею нема ніякої духовності або творчости.

Мимо його уємних сторін щодо свого друга Еміля, якого вважав, що той йому не рівня, він любив з ним дружити й часто розмовляти на різні наукові теми, а часто й засягати в трудних питаннях певної поради, бо цього вимагали студії, а Еміль на кожному місці в наукових питаннях випереджував свого приятеля.

Еміль був сином батьків глибо-кого християнського переконання. Малим хлопцем ходив до Недільної Школи, в його підпам'яті залишилося багато світлих думок, які ніколи не могли згаснути. Але з бігом часу, вже в середній школі, подібно як в його приятеля Тадея, родились певні засмічені думки, що занечищували його юначе серце й розум. Але що Еміль не захитався, подібно як його друг Тадей, то тільки тому, що в його серці ще в хлоп'ячому віці було посіяне добре зерно: "Настав на добру путь малого, а й старим він не зверне з неї".

При кінці їхніх університетських студій вони вже поменше зустрічалися один з одним. Тадей думав, щоб якнайскорше покінчти студії та вхопитися за професійне діло й мати кусень хліба, а Еміль не переставав побільшувати своє знання, щоб стати справжнім науковцем.

В часі літніх вакацій, коли ціла природа зеленіла, вони зустрілися разом на лоні зеленої природи, над

річкою, що пливла долиною крізь лісисті узгір'я в далеку далечіні — до морського пристановища. Там були чудові гарні хвилини, Тадей Еміль уже не юнаки, а дорослі люди, студенти високої наукової установи, з багатим накопиченням різних наукових думок.

Між ними зав'язалась розмова. На початку звичайно про буденні справи, про минуле й тому подібне, а далі й про те, що дала їм наука, а відтак жива мати-природа. Еміль був повільній у бесіді, але його кожне слово було продумане й просіяне. Тадей, навпаки, кидав словами, як хлопці грудками з-за плоту, нахапаними з різних підручників, переважно таких, що вже сотки разів були переливані з одної посудини в другу, відсталі від їхнього часу.

У їхній бесіді перший вискочив, вважаючи себе за старшого й розумішого, Тадей і каже:

— Що варте наше життя, подібне до цієї води, що біжить? Я прийшов до переконання: користай з часу! Веселощі, забави, їжа й пиття — це головна мета нашого життя.

— Я не сказав би так, — відповів Еміль. — І ця вода, що пливе крізь оці гористі провалля та долини, багато говорить нам, вона десь випливає із землі з джерела і пливе до свого місця — великого моря, а потому знову підноситься великими хмарами й наповнює землю і підтримує всенікє життя на цій землі. Коли б не вода, ми не могли б існувати не тільки як люди, але ціла природа разом із нами. Видно, що цим усім керує все-

могутня рука всевічного Бога. — Га, дорогий друже Еміле, ти все про Бога та про Бога. Але дивись, у нашому часі половина матеріалістичного світу живе так як ми, користаючи зі всіх благ природи, і не цікавиться ідеями якісся духовності.

— Ба, можливо, по-їхньому по-твоєму й так, кажете нема Бога. Але питання: як цей матеріальний світ розуміє Бога? — запитав Еміль.

Це трохи Тадея вразило, бо це "по-твоєму" дотично і його особи.

— Тому я тобі сказав "по-твоєму", бо ти ввесь час підкresлюєш, що все творилось і твориться само із себе. Ти скажи від широго серця по-приятельськи: що ти розумієш під самим словом Бог?

— Ого, таке велике питання! Бог — то такий старий дід з бородою.

— Так ти про всемогутність Божу розумієш... А де ти такого бога бачив?

— Де бачив? Дивне питання. Я теж колись ходив на науку релігії.

— То значить, що ті релігійні виклади тобі нічого не сказали?

Тадей сидів задуманий і приголомшений. У нього не було ні відповіді, ні питання на переконливі слова про живу правду.

Еміль продовжував далі: Дивися, хіба ця жива природа — ця річка, ці квіти, трави, ці величезні столітні, а може й більше, дуби, буки, сосни, а хоч би оце каміння, про яке я ще пам'ятаю цього вірша: "А Він їм промовив у відповідь: "Кажу вам, що коли ці замовкнуть, то каміння кричатиме",

— отже вся природа й оце камін-димого, живої природи й усього ня не каже нам сьогодні, що все всесвіту. А все сталося через Нью-це само від себе не постало? Ви, го, тобто через Бога Творця. Так розуміли глибоко віруючі люди ко-що уявляєте Божество у формі людини, не можете зрозуміти тієї розумію Бога: "Бо все з Нього, всемогутньої Божої сили — Бога, через Нього і для Нього. Йому слава на віки!"

"ВІРА Й НАУКА", 1968.

ВІРА — В ТЕОРІЇ ПРАКТИЦІ

Два друзі, їduчи автобусом зі стейту Пенсільванія до великого міста Нью-Йорка, в притишенні мові дискутували про сучасне людське життя та події світу.

Один із них, що з Якова перемінився на Джека, кілька разів поривався закурити цигарку, але його приятель по подорожі, Світозор, перестерігав його: — Дивися, написано: "Не курити"! Закуриш цигарку і керівник автобуса зверне увагу й наймояся сорому.

Світозор, спокійного й рівноважного характеру, розмовляючи, час від часу дивився крізь вікно, дивувався величезною людською працею, дивлячись на автомобілі, на залізні й цементні мости та на високі хмаросяги — містові будинки. Дивлячись на це все, говорить до свого друга Якова: — Я бачу, що тобі аж в носі лоскоче, так хотів би закурити цигарку. А мене дивує оце все, що бачу моїми очима, і думаю, який величезний поступ зробили люди, наділені божественною

творчістю, за оці наші 19-20 століття!

Але Яків махнув рукою на думки Світозора й відповів:

— Що тут такого великого! Це все бізнес багатих людей. І людиська на те, щоб працювати.

— Так, це правда! Це все бізнес, і людиська на те, щоб працювати. Але, мій друже, скільки тут доріг та залізобетонних мостів; і автомобілі, і автобуси, мов ті мурашки, шугляють одні понад одними, попід мостами й на мостах... Коли б наші діди зперед першої світової війни, не будемо говорити про початки дев'ятнадцятого сторіччя, встали з їхніх могил і глянули на це все, вони теж сказали б так, як ти: "Це бізнес багатих людей, і людиська на те, щоб працювати". Але крім того, в них наступило б голово-кружіння. Та, мимо цього, зараз будемо іхати крізь гору, східну частину якої свого часу розкопали для шляху, яким ми ідемо, а західна, головна частина, лиши-

лась непорушною. Я тобі покажу одне диво, яке тобі ніколи й не снилось.

— А що ж там такого дивного? Я вже кілька разів проїжджав, і нічого дивного не бачив.

— Ось побачиш, як будемо їхати...

— Добре, побачимо, що ти такого нового покажеш мені

— Я тобі покажу щось таке, про що ти ніколи й не думав, мимо того, що ти вже кілька разів їхав цією дорогою. Можливо, що ти ніколи на це диво не звернув уваги, бо твій погляд релігійний такий, як про це каже польська приказка: "Щоб бути добрим до танців і до ружанців".

Коли вони наблизились до гори, з якої залишилась мала частина, Світозор говорить:

— Дивися, мій друже. Коли 1948 року я прибув до ЗСА, то їдучи з Нью-Йорка до Ньюарку, бачив, що ця гора того часу була в цілості. У північній стороні були великі будинки, якась наукова установа, університет, чи коледж, а тепер бачиш — лише мала частина — стіна, що тягнеться по над автошляхом. Всю гору американський Архіпів млин перемолов на пісок-цемент. Нема гори. Де вона поділася? Сталося дослівно так, як написано в Євангелії від Матвія. Коли учні Христові дивувалися, що Він чинить великі чуда, то Він їм сказав: "Поправді кажу вам: коли б ви мали віру, як зерно гірчичне, й горі оцій скажете: "Перейди но ізвідси туди", то й перейде, й нічого

не матимете неможливого" (Мат. 17:20).

Яків, мовби зі сну прокинувся, сказав: — Я ніколи про ці євангельські слова не чув, і не думав, що щось подібне практично може бути виконане. А це живий доказ, з яким я вперше в моєму житті зустрівся, як з доконаним фактом.

— Оце й е, — говорить Світозор, — що люди, християни, Христову Євангелію прийняли й уживають її, як книгу для церковних богослужень, і ніколи не думали, що ці слова у фізичному розумінні можуть бути дослівно виконані: "Коли скажете горі цій: "Перейди но ізвідси туди", то й перейде". Оця гора, дорогий друже Якове, при настирливій людській праці "перейшла", — пішла на будову автошляхів, на великі нью-йоркські хмаросяги, цементні будівлі та на потреби інших поблизьких міст. Але, — продовжує Світозор, — хіба ця гора є одним винятком, що її люди праці перенесли на інші місця? Багато подібних випадків не лише в самій Америці, але по цілому світу. Скільки ж то порозкопувано гір для автошляхів, для залізниць, а скільки то просвердлено тунелів крізь гори та попід ріки, кудою проходять, мов щурі норами, автомобілі, потяги і тому подібне. Одним словом, за народною приказкою: "Молитва і труд все перепрутъ". Тому дві тисячі років людям навіть на думку не приходило, що щось подібне може бути. А Господь говорив, що

такі речі (перенесення гір) бу-
дуть можливі. Всякий скептицизм
про євангельські слова, в нашому
двадцятому сторіччі віри й науки,
немає жодної опори й вартості.

— Га, — сказав Яків, — я ні-
коли про це не думав, що таке
щось може бути і що це є напи-
сано в Євангелії.

— О це є, — каже Світозор,
— ми живемо у вільній країні, ма-

ємо всі вигоди, маємо власний
автомобіль, працю з добрым за-
рібком, хату і все, що нам потріб-
не, а навіть гроші на цигарку й
чарку, але на це, щоб набути оцю
книгу, що зветься "Євангелія",
чогось нашим українцям тяжко
здобутися, щоб довідатись про
все, що було, що є, і що буде, бо
той, хто не цікавиться тим, що
було, що є, той не знатиме й про
те, що буде.

Нью Йорк з права пам'ятник Волі, а
на переді яхта — судно.

ЖИТТЕВА ЗАГАДКОВІСТЬ

Професор біології, йдучи хідником, обтер піт з чола, бо сонце з високого простору гріло, а спекота така, що й дихати не дає. Ступав крок за кроком, а в голові роїлись думки: "Ось минула зима, треба було вдягати тепле хутро, ба й шапку смушкову на вуха натягнути, щоб не покостеніли від морозу. А тут тобі проминуло кілька місяців і настало літо, місяць червень і жара! Можливо, і це добре, бо якби була все зима, або таке все гаряче літо, то життя було б неможливе на цій нашій землі. Творець усесвіту та нашої сонячної системи так чудово все та систематично впорядкував, що ми маємо чотири пори року: весну, літо, осінь і зиму, та крім цього день і ніч, день праці, а ніч спочинку".

Ідучи хідником, час від часу звертав свій зір на крамничні вітрини, та на новинки, що були на виставах.

Раптом затримався біля одного вікна, в якому побачив чучела птахів: чорного крука, дику качку і пару менших пташок. Дивлячись на них птахів, у нього зродилася думка: "Дивна життєва загадковість цього крилатого роду. Зимою ми ж бачимо цих пташок, та й оцих малих горобчиків, бо вони на зиму не відлітають до теплих сторін. Яке дивне життя цих пташок: — зимою не вдягаються, не взуваються, так як ми, люди. Літом не скидають пір'я і не потіють. Але найдивніше, це вже не-

відгадана загадковість, що ми бачимо зимию, що цей горобчик, коли гілочки дерев покриті замерзлою ожеледдю, він стає на цю замерзлу гілочку і його ніжки, мов патички від сірників, не примерзають до гілочки. Оце таємниця. Пташиний рід зимию не вдягається, а літом не роздягається. Вся наша наука і моя біологія на це питання не в силі дати хоч сяку-таку відповідь... Але мало того, що ці пташки не вдягаються зимию, а літом не роздягаються. Вони переживають зиму. Коли сніг покриє землю, вони знаходять для себе їжу. На це питання дає відповідь Той, Хто створив тих пташок: "Погляньте на птаство в повітрі, що не сіють, не жнуть, ні збирають у клуні, а проте ваш Небесний Отець їх годує" (Матв. 6:26).

Коли професор стояв біля вітрини і так роздумував, до нього наблизився власник крамниці одягу і питає:

— Що ви, пане професоре, так задумались, дивлячись на цю вітрину?

— Ось що мене зацікавило — ці пташки, що зимию не вдягаються, а літом не роздягаються...

— І що ж тут такого, — відповідає знайомий, — так їх наділила природа.

— Кажете, дорогий друже, природа. Природа — це загальне слово. Але ще раз питання: чого ці пташки зимию не мерзнуть, а літом не пріють, як ми? Та мало

того, що вони не мерзнуть і не пріють, але звернім увагу на пташину красу! Скільки ж то у світі пташок з іхнім кольоровим пір'ям, особливо в тропічному кліматі... Для вас, мій друге, як комерсанта, відповідь на всі трудні питання — "природа". Я не дивуюсь вам, бо для комерсантів цілий світ то — мамона. А гонитва за мамоною є на перешкоді до поважного думання, як про це відразу говорять євангельські слова: "Бо де скарб твій, — там буде і серце твое" (Матв. 6:21). Природа, це все, що є на цій землі, що ми бачимо, ввесь рослинний, пташиний, тваринний і людський світи, це все ми називаємо життям, і це все життя існує завдяки сонцю, воді і повітря, а над цим усім є Всемогутність, Творчість і Краса, що ми, люди, називаємо одним словом: Бог. Бог є творцем усього.

— Ого-го! Пане професоре, з таких балачок ми дуже далеко б зайдемо, а сонце, бачите, як гріє. З цього всього може голова за боліти. Краще ходімо до пивної та вип'ємо по склянці пива й охолонемо від жарі та від надмірних думок.

— Дуже дякую! Я не аматор заходити до корчми, де люди марнують час і тяжко запрацьований гріш на гаряче питво. Коли б то тільки пиво. Але ті марнотрати гроша крім пива п'ють отруйні алкогoli. Країце хай п'ють ці алкогoli комерсанти, що їх виробляють.

По цій короткій розмові пер-

ший пішов до поблизького парку, щоб посидіти в тіні зелених дерев і подихати свіжим повітрям, другий пішов до пивної, щоб випити склянку пива й пригасити сонячну спекоту.

Коли професор зайдов до парку, то сів на лавці під розлогою пахучою липою, бо було вже наприкінці місяця червня, саме коли квітнуть липи. Його коротка розмова з комерсантом пригадала йому його початковий шкільний вік, коли він у Недільній Школі вивчав віршика напам'ять: "Добра людина із доброго скарбу добре виносить, а лиха людина зо скарбу лихого виносить лихе" (Матв. 12:35). Ніколи він не забував, ідучи до парку, взяти малий кусочок хліба, щоб покормити голубів та горобчиків, бо голуби були його приятелями. Цей пташиний рід був на услугах великих біблійних подій. Перша подія в часі потопу, як Ной випустив голуба, і голуб повернувся надвечір з оливною галузкою в дзьобі, свіжозірваною, Ной переконався, що вже сухо на землі (Буття 8:12). Друга подія, коли голуб був символом Духа Святого. В часі хрещення Ісуса Христа, коли Ісус вийшов із води: "І ось розкрилось Небо, і Він побачив Духа Божого, Який спускався, мов голуб, і зійшов на Нього. І голос пролунав з Неба: "Це Син Мій любий, що Його Я вподобав" (Матв. 3:16-17).

Коли він давав криштинки хліба, пташки товпились біля нього. Один голуб сів на його ліве раме-

но, наче б хотів подякувати за кришинки хліба. Професор говорить до нього: "О, ти синявий голубе, твій рід найкращий з усього крилатого роду! Мимо того, що про тебе йде мова в Біблії, ти свого часу був і тепер можеш бути листоношою. Ти переносив людські думки".

Покормившись кришинками хліба, горобчики полетіли й сіли на гілках дерев, а голуби ходили по зеленій травичці. А професор любувався, дивлячись на це все, на розлогі дерева, на різнокольо-

зові квіти, на зелену траву, що була скошена та знову росте й зеленіє. З науково-біологічного досвіду йому відомо, що все, що називається "життям", започатковане з малесенької клітинки або зернятка, і все воно походить від Творця, Бога добра, милосердя та справедливости. Коли б людство прийшло до такого розуміння про Бога, тоді між людьми запанувало б добро і братерство, що у Новому Заповіті називається Царством Божим.

Л. Забіренко

ЗОРЯНИЙ ВЕЧІР

Тихий і зоряний вечір...

По святочній вечері, Зіновій сидів на зеленій канапі, дивлячись на телевізійні картини, що перебігали в екрані апарату.

Очі Зіновія дивились на образки, а душа полинула на рідні землі України, бо там його рідна дружина й двоє дітей, тепер уже дорослі - Галя і Стефко. Душевний і тяжкий біль переміг усе те, що блистало на екрані, витиснув слози з очей, які заслонили перебігаючі картини... Він витяг із кишени хустиночку, висушив нею слози, відтак заціпив вуста, спершись лікtem на побічно канапи, закриваючи очі долонею, переживаючи майже розплачливу душевну журбу в такий урочистий час, як Свят-Вечір, що пригадував день народження Месії, Добродателя спокою.

Завважив це його добрий приятель Теофіл, що запросив його до себе на Свят-Вечірню гостину, і сказав - потішаючими словами:

- Зіновію, друже мій, я знаю, що ти зараз переживаєш тяжкий душевний біль, линувши думками ген на землі, але сьогодні, в цей великий Свят-Вечір, що пригадує народження Ісуса Христа, - заспокій своє серце у душу, адже твоя дружина й діти живі. Можливо, що прийде хвилина, що ти все-таки зустрінешся з ними!

- Так, це все можливе, і я в це вірю, але подумай - за які гріхи вже двадцять третій рік я караюся, розлучений з моєю дружиною й моїми дітьми!? Коли ми співали що чудову пісню, колядку: "Нині радість стала", то ії останній вірш:

"Ой Ти Царю, Царю, Неба Володарю,

Даруй літа щасливій цьому дому господарю",
збудив великий жаль у моєму серці, й тиснув так довго, аж витиснув слози на моїх очах. Скажи, будь ласка, - має я хату, мав сяке таке господарство, жив щасливо з дружиною й дітьми, а сьогодні ми розірвані, розділені й безнадійні... І то мене не раз доводить -

до болю серця, а навіть до розpacні й безвір'я.

- Ясна річ, що є якісь гріхи, - сказав Теофіл, але це не мої й не твої, бо ми не бажали ні цієї війни, що знищила мільйони невинних людей, ані цієї проклятої "Залізної заслони", що через неї стільки вже ро-ків страждають багато людей, з одної і з другої сто-рони подібно як ти. Ти під цим оглядом не є одиницею. Я можливо, тим щасливішій від тебе в цій недолі, що я вимандрував з рідних земель самітний, одружився вже на скитальщині і, тому сьогодні живу разом з дружиною й дітьми.

Дружина Теофілева, Галина, що в часі скитальщини в Німеччині мала нагоду кілька разів бути на Євангельсь-кому Богослуженні, де отримала Новий Заповіт, як по-дарунок від Шведського Біблійного Товариства, й час-від-часу дещо прочитувала з нього, співчуvalа Зіновію, як ії чоловік, й хотіла чимсь його розважити та зас-покоїти.

- Я вважаю, - сказала вона, ця недоля спала на нас за гріхи усіх людей, бо написано в цій книжці, що ії я отримала й припадково, читаючи й запам'ятала я со-бі такі слова: "Бо всі згрішили й позбавлені слави Бо-жої" (Рим. 3:23). Вас дорогий наш друже Зіновію, роз-лучила, як ви сказали, ота "проклята" "Залізна засло-на", і ви тужите й болісте серцем і душою, бо є чого. Але подумайте, скільки то у цій нашій Америці, за на-шого часу, тутешнього побуту, різних американських по-друж розірвали свої подружні зв'язки й поламали свої присяги одні перед одними? Скільки то на іхній недолі заробили адвокати? На превеликий жаль, не бракус клопоту й між нашими українськими подружжями. Тут немає ні війни, ні отих "Залізних заслон", а однак гріх ро-з'єдинує їх. Що ви на це скажете?

По цих словах усі троє замовкли, не було слів до да-льшої розмови, ані розваги для розбитого серцем Зино-вія. Сиділи вони якусь хвилину замислені... Картини, що перебігали на теленізейному екрані, не цікавили їх, лише троє дітей Теофілевих дивилися, і не відриваючи

очей,. малий шостилітній Ромко, лежачи на килимі, підперши руками підборіддя, помахував ногами, вп'яливши очі в телевізора.

- Так, це правда, що всі винні. Але при чому тут сюжет моїх вина? Ми в часі нашого вінчання, прирекли одному жити нерозірваним життям аж до смерті. Захотілося наміцям і полякам війни, й наше подружнє життя, що прожили всього три роки, - розірвали. Мене змобілізовано до польського війська: війна, полон, німецька неволя, тяжка невільнича праця, а тоді кінець війни й "Залізна заслона". І ось вже проминає двадцять три роки нашої розлуки, і коли буде цьому кінець?... Нашої вірності в подружжі не розірвали ми, а зробили це насильники нашого мирного життя. Дружина з дітьми мучиться, і переживає там подібні душевні болі, а я тут, і ми не маємо можливості зійтися разом.

Вже було пізно. Діти пішли спати. Теофіл замкнув телевізора і сказав до дружини:

- Принеси цю книжку, що ти привезла з Німеччини, та прочитай дещо, заки підемо спати.

Галина принесла Нового Заповіта, й почала читати з Євангелії від Матвія 2-гий розділ; дійшла до 13 вірша й прочитала: "Як вони ж відійшли, ось ангол Господній явився у сні Йосипові та й сказав: "Уставай, візьми дитя й матір Його, й утікай до Єгипту, і там зостанься, аж поки скажу тобі, бо Дитину шукатиме Ірод, щоб його погубити". Й він устав, взяв Дитятко та матір Його уночі, та й пішов до Єгипту". По перечитанні цих слів вони ще більш замислились. Ці слова найбільше таки вплинули на самого засумованого й розбитого Зиновія, він перший відізвався і сказав:

- Це правда, що на цьому світі правді та справедливості місця нема. Сам Господь Ісус, бувши малим Дитятком, мусів серед ночі втікати від лю того Ірода, а ми сьогодні тих іродів маємо не одного, а цілі легіони. І через них я мушу мучити мою душу й разом із моєю розлученою дружиною оплакувати нашу недолю. Коли ж прийде цьому кінець?

На дворі ніч була тиха й зоряна. Як та справжня Вифлеємська чудова ніч. На вулицях міста мерехтіли різнообарвні світла, вітерець легесенько повівав і погойдував кольоровими дзвониками, що були декораційною та чудовою прикрасою вулиць, як спомин і символом Різдвяної радості. Наші бесідники були б ще довго розмовляли, та іхні зморені тіла, щоденною фабричною працею тягнули до нічного відпочинку. Але раптом з поблизької протестантської церкви зачунали голосникові дзвони. Замість вибивати дванадцять годину, вони мелодійно дзвонили радісну Різдвяну-пісню-колядку:

"З Неба анголи летять,
Добру Новину вістять!
Зірка сяє в небесах, -
В яслах Спас у пеленках.
Всі народи, як один,
Заспіваймо слави гімн,
Бо Господь Спас народивсь,
В богім домі об'явивсь".

"Віра й Наука", 1962.

Гори й доли

Рання й соняшна весна. На полях широкої Таврії кипіла весняна сівба. Зі заходу повівав легенький вітер і осушував від зимової вогкості родючий чорнозем.

Було саме в другій половині місяця березня. Місійний робітник Іван Рябошапка повертається з Ново-Григорівки додому. Трохи перевтомлений, бо втяг немалій кавалок дороги, але переповнений думками про успіх діла Божого, між праґнучими людськими серцями, що шукали правди Божої, він забував про всі труднощі, які приходилося йому зустрічати на дорозі євангельського служіння своїм близжнім. А найбільше він був прейнятий думками, що ось-ось треба іхати до Петрограду на братський євангельський з'їзд, і він навіть не спостеріг, як наблизився до свого місця замешкання Любомирки та до своєї хати. Коли він вийшов до хати, на його велике здивування побачив, хоч далекого по віддалі мешканця, але близького по вірі й по серцю співробітника на ниві Божій — Михайла Ратушного.

Вони вдвох були повідомлені й запрошенні, як українські місійні робітники, на братський з'їзд до Петрограду. По милій братній зустрічі, по виміні думок та відпочинкові, вони, приготовляючись у далеку подорож, маючи ще пару днів до свого розпорядження, рішили за той час відвідати деякі родини, провести вечірні зібрання, щоб у спільніх молитвах зміцнити себе й вірних у служенні Господеві. Крім цього, подорож до столично-го міста російської імперії Петрограду потребувала, і на це, щоб себе хоч сяк-так причепурити та приодягти. Адже ж у Петрограді брати це ж не такі селяни, у звичайних свитинах; то ж великі пани й пані, княгині та барони, — але у Христі Ісусі всі однакові, всі рівні, брати та сестри по вірі в одного Господа. Брати Рябошапка й Ратушний носили бороди, бо то була така мода, а відтак, за російською православною традицією — велика святість. Мимо того Рябошапка носив бороду підстрижену, причепурену, бо таку бороду носив сам цар "Його

величество", і всі інші поступовці, за винятком "старовірів" та православного духовенства, бо ті останні, глибоко вірили, що вся святість у довгому волоссі та бородах.

Наблизився день від'їзду. Кілько рік віруючих відправили своїх братів до потягу: "Ідьте дорогі брати, - до того Петрограду, стукайте, щоб ми мали релігійну і народну волю! Коли ми молимось і славимо нашого Господа, щоб наші несвідомі брати українці не нападали й не турбували нас і не казали: "що ми виріклися від батьківської віри". Коли потяг рушив: - "Щасливої дороги, щасливого повороту, ми будемо молитись за вас, щоб Бог дав вам багато сили та мудrosti в обороні нас, покривдженіх віруючих людей на Божій землі!".

Потяг вже вбіг... Колеса стукають по залізних шинах і подорожники щораз то далі віддаляються від весняносонячної України в напрямі додалекої півночі і - міста Петрограду.

- Га, оце вперше ідемо в далеку дорогу, - сказав М. Ратушний до Рябошапки. - Цікаво, як то буде в тому - царському Петрограді на нашему братньому з'їзді, там же наші брати, що нас запросили, не такі як ми, ось собі прості селяни, то ж велиki пани: полковник Пашков, граф Корф, княгиня Гагаріна, граф Бобринський і інші... А ми з тобою, брате Рябошапка, в наших звичайних свитках, та в простих чоботах. Ти хоч, сяк-таки причепурив свою бороду, по-модному, як наш цар-батьшка, а я іду з такою бородою, як наш звичайний православний пописко.

- Не журися - відповів Рябошапка. - Хіба ти не читав у Новому Заповіті, що між віруючими християнами нема ні пана, ні мужика: "Бо всі ви, що в Христа охрестилися, у Христа зодягнулися! Нема юдея, ні грека, нема невільника, ані вільного, нема чоловічої ні жіночої статті, - бо всі ви одно в Христі Ісусі!"(Гал 3:27-28).

- Так, це правда, - відповів Ратушний, - але ж саме іхнє й наше життя й місце замешкання мимо волі на-

шої, робить певну різницю.

- Те, що я тобі сказав і що є написано, я так розумію і так воно повинно бути. І думаю, що наші брати та сестри по вірі, що в Петрограді, - також такого переконання; та, зрештою, коли приїдемо щасливо і на місці все побачимо, тоді переконаємось чи так, чи інакше, як ми думаємо?...

Потяг біг усе вперед, минаючи рідні села та міста, затримався трохи довше аж у столичному місті України в Києві, відтак дальша подорож. Вийшли вони нічно із Києва, по північній передрімці вони перескочили колишній українсько-російський кордон. Був уже ранок і повний день життя. Хоч сліди кордону цілком були затерті, але Ратушний скоро спостеріг, що вони вже на російській території, й говорить до Рябошапки, що пртирав заспани очі:

- Чи ти брате, бачиш, що ми вже на московській землі?

Рябошака глянув крізь вікно, побачив зміну, й каже:

- Так, це правда, що ми вже на чужій стороні. На наших землях ми бачили гарні й чепурні господарства, гарні побілені, навіть розмальовані хати, а тут виглядає усе якесь сіре.

- Я тобі говорив, - сказав Рябошапка, - не журися, як там у Петрограді буде? Ось уже бачиш. І ми не маємо чого аж так дуже перейматись тим та принижувати, себе без потреби. Я думаю, що так само виглядає той Петроград до якого їдемо, як ці московські села. Затяж собі те, - колись наша Україна писалася величчю та славою. Ба, навіть на самому початку християнства, такому, до якого ми тепер належимо, і про нього тепер проповідуєм й до нього належимо, і за яке нас гонять та переслідують. Це все говорить, що ми нічим не є нижчі від інших. Бо на самому початку християнства, коли Господь сказав до Своїх учнів: "Ідіть по цілому світові, та всьому створенню Еван-

гелю проповідуйте!" (Мар.16:15). Отже тоді, коли в наших околицях: Криму, Херсонщини, Таврії, та в самому Києві існувала грецька культура спільна з культурою нашого народу, і ап. Андрій прибувши на наші землі, проповідував людям Євангелію, тоді в тих місцях, куди ми зараз їдемо, побільшості була пустинею, мало заселена людністю.

- Це правда, - сказав Ратушний до свого друга, - ти мудро про це все сказав; не дармо про тебе йде розголос, не тільки в нас ув Україні, але й петроградські брати зацікавлені нами, коли нас запросили на їхній з'їзд, щоб нам прийти до спільної братньої співітраці.

Ось і Петроград. Коли вони виїжджали з дому, де вже цілковита була весна, то в Петрограді того самого часу, пахло правдивою зимою. Посланці петроградської громади вже чекали на головному двірці на їхній приїзд. Найнявши "звошка" - фіякра, за кілька хвилин брати з далекої південної України не забаром знайшлися на призначенному місці.

У великому палаці княгині Гагаріної, де вже відбувалися зібрання, відбувався з'їзд в 1883 році. І ввечері, на вечірньому зібранні віруючі в Петрограді сердечно вітали братів з України, бо ж вони реї презентанти кількохтисяч віруючих, про яких майже вже кілька десятків років шуміла ціла Росія, що на Україні шириться велика "штуцда".

Іван Рябошапка виступає з коротким привітним словом: "Дорогі брати та сестри в столичному місті Петрограді, я дуже радий, що сьогодні можу бути між вами. Мені здається, що це сон, але це жива дійсність. Колись, тому сто років, з Києва до Москви, чи до Петрограду треба було зо дві неділі або, де-що більше їхати. Багато коней гинуло заки когось привезли сюди. А сьогодні я до вас їхав у так вигідному потязі, як у теплій нашій українській хаті. Це велике добро, яке Бог дав нам через вченого англійця Стефенсона, що придумав паровоза й потя-

га". Коли проповідник Редшток сам англієць почув такі слова, мало що не піднявся з радості на ноги... По закінченні вечірнього зібрання, братам з України приділено гарну кімнату для нічлігу.

- А що, я не говорив тобі - сказав Рябошапка до Ратушного, - як ми їхали, коли будемо на місці, то все побачимо? Бачиш брате Ратушний, Євангелія Христова робить усіх віруючих братами й сестрами, і це велике діло Боже, - тут нема пана, нема великого, нема малого, всі діти Божі, и перед Богом усі однакові та рівні.

На другий і на третій день по всьому Петрограді пропушила вістка, що Іван Рябошапка, "штундист" із України, в Петрограді. За українською приказкою: "Кума кумі, аж дійшло до пана". Коли довідався російський цар Александр III, що Рябошапка у Петрограді, про якого він вже багато наслухався, - від Православного Синоду, щоб того Рябошапку, що в Україні заводить "штунду", - зо світу зігнати, то цар хотів його бачити.

На третій день княгиня Лівен (вона ж мала найкорший доступ до царських палатів), на прохання як відомо було, що він хотів бачити Рябошапку, поїхала з Рябошапкою да відвідини до царя. Цар направду думав: - Хто його знає, що то за риба той Рябошапка? Хто знає його, може той то Рябошапка ще гетьманом України захоче бути, тоді новий клопіт! Коли вони прибули до царя й цар побачив Рябошапку, то й думка втікла, щоб Рябошапка хотів гетьманувати. Коли вони зустрілись разом у царських палацах, і цар запитав його:

- Оце ви той Іван Рябошапка, що про вас мні говорено?

- Так, це я, ваша величність! Я дуже вдячний Богу, що можу сьогодні бути перед лицем вашої царської величності. Я хотів би помолитись Богу за цю велику можливість.

- Молись - сказав цар.

Рябошапка зложив руки до молитви: - "О, Господи

і Боже наш, я Тобі дякую, що ти дозволив сьогодні мені бути перед лицем нашого государя. Я дякую Тобі, що Ти рівняєш гори з долами. Тобі слава на віки вічні. Амінь".

Коли цар слухав, як Рябошапка молився, то по його тілі пробіг гарячий струм, він вперше чув, як ті віруючі християни моляться. Але його зацікавили а саме оті слова: гори й доли", і він питав:

- Скажі мені, що це значить ті "гори й доли?"

Рябошапка спокійно й тихо відповів:

- Це значить, що я сьогодні, український селянин у цій простій свитині, можу бути перед лицем вашої величності".

Цар був цілком задоволений з такої несподіваної відповіді, від українського селянина, баптистського віровизнання, що йому попи натовкли про якусь і то дуже загрозливу "штунду".

По кількох днях мусів закінчитися петроградський з'їзд. Московський Синод дуже перелякався, що під його самісінським боком відбувається протестантський з'їзд, а найгірше, що на з'їзді присутні українські штундисти. І Синод подбав про те, щоб поліція наказала розійтися, а всіх іздалека відправити на залізничний двірець і хай собі їдуть, звідки хто приїхав.

Коли Рябошапка й Ратушний вертали додому, то Рябошапка сказав до свого друга:

- Бачиш, що між нашими людьми й нашими урядниками, і між петроградськими панами й урядниками досить велика різниця. Ці нас з почестю відправили і без поліційного штуркання на станцію, і заплатили, як слід, за нас квитки на переїзд, і ми їдемо щасливо додому. А наша поліція гонить нас цілими милями пішки, ще й лас поганими словами, а темні люди, як тільки батюшка махне кропилом, то як та сарана летить на нас з киями...

Ото ж між горами й долами є вилиця різниця.

"Віра й Наука", 1962.

ДОБРО СКОРО ЗАБУВАЄТЬСЯ

У відвічній людській психіці є така вдача, щоб добро скоро забути, а зло довго пам'ятати.

Коли Господь Ісус ішов до Єрусалиму, проходячи через Самарію та Галилею, біля одного села Його побачили здалека десяткою прокажених. Вони вже про Нього багато чули та знали, що Він великий доброчинець, маючи божествену силу уздоровляти людей від невилічимих хвороб, які загрожують людині смертю.

Так, як прокаженим недозволено було наблизуватись до здорових людей, то вони побачивши Господа Ісуса та Його учнів, і почали одноголосно просити, щоб Він змилосердився над ними й уздоровив їх.

«Ісусе, наставнику — змилуйся над нами!»

Побачивши Ісуса їхню недолю і певомлиме благання — уздоровив їх, і сказав: «Ідіть і покажіться священикам», що означувало, що прокажені вже чисті. Чому саме вони мали шти до священиків і показались їм, що вони вже чисті й здорові від тієї жахливої недуги? Проказа це така недуга, як знак, що людина на дорозі повільної смерті.

Багато людей, християн, знають одне, але забувають про друге, забувають про те, що ми живемо на Землі, а не на Небі. Багато людей знають, що Ісус мав божествену силу уздоровляти хворих, але не знають того, що Він і на людські порядки звертав увагу. Тому сказав до уздоровлених: «Підіть покажіться священикам». Юдейські священики того часу, подібно як сьогоднішні номінально-релігійні, приписували собі теократизм, — цебто боговладство. Коли юдейський священик побачивши, що хворий чистий і здоровий від прокази, — оголошував його, що він чистий і може жити між людьми.

Коли хворі були в гурті прокажених, знали добре себе й кликались по імені. Як вони всі десять ішли до священиків, — самарянин ідучи разом з юдейськими уздоровленими — в нього зародилася думка:

— Га, чого я, бідний Шіма, не юдеянин піду до юдейських священиків, вони мене й так не приймуть, а наженуть, як «гоя». Я радше вернусь і піду до моого Господа, що уздоровив мене, і зі широго серця подякую Йому!

Коли він прийшов до Ісуса, схилившись до самісінських стіл, — дякаючи за уздоровлення, Ісус звертаючись до Своїх учнів і до людей каже: «Чи не десять очистилось, — а дев'ять де?» І сказав Він до очищеної: «Підведись і йди — твоя віра спасла тебе».

Та подія про уздоровлення десятюх прокажених діялась за рік перед смертю і воскресінням Ісуса Христа. Тут іде мова про заголовок цього євангельського оповідання: «Добро скоро забувається». Саме останні хвилини, ріштаюча доля про засуд Ісуса Христа на розп'яття, — Пилат шукав якоїсь можливості, щоб увільнити Ісуса Христа від тієї жахливої смерті, — і зінав добре, юдейські єрархи осужують Його за їхні догматичні погляди, але юдейські єрархи разом із народом, що був добре ними підготовлений, як юрба кричали: «Розіпни, розіпни!» — перемогла.

Дивне, як скоро людська думка може змінитися і добро піти в непам'ять. І саме, Шіма стояв на краю безтолкової юрби, що не жила своїм розумом, а розумом юдейських єрархів. Шіма спостеріг, що на переді стоїть Рувим, його товариш по проказі. І, якраз, коли юрба піднимала руکі до гори й одноголосно кричала: «Розіпни, розіпни!..» У ту мить Рувим підніс руку і хотів сказати: «Ро...» Але Шіма почув його голос і непомітно штурнув його в бік, і тихцем каже:

— Що, ти збожеволів?.. Ти забув про велике милосердя нашого Господа і Лікаря, що уздоровив нас і врятував від смерті? Хіба ти думаєш, що Він нас не бачить... Якби Він не був милосердний, то в цю мить ти став би прокажений, як був перед уздоровленням. І ця юрба безтолкова негайно тебе б убила камінням.

Слова Шіми, як пересторога так зворушили Рувима, що в його голові почорніло, він мало не впав на землю, — від згадки про проказу.

— Ходім звідси — каже Шіма, нам тут не місце. Доля нашого Господа й Лікаря вирішена, — Він буде розп'ятий. Мене обгортас жах... Але я чув від одного з Його учнів, що цей наш Лікар, помре на хресті, буде похоронений, і третього дня воскресне із мертвих!!

Коли вже засуд над Ісусом Христом був закінчений, Шіма і Рувим були вже поодаль від збунтованої сархами юрби, яка рівною почала розходитися з гамірного руху до своїх домів. Рувим каже до свого товариша по проказі:

— Шіма, як ти думаєш, чи Він простить мій гріх, що я хотів сказати: «Розіпни!»?

— Так, дорогий друге Рувиме, це є доказом Його великої любові, що твоя проказа не відновилася. Він не почислить тобі цього нерозважного кроку за гріх, бо знає, що ми як люди часто добро скоро забуваєм, і за народньою мудрістю, коли підеш між гайвороння, — будеш, як гайворон.

З тієї хвилини Шіма й Рувим стали знову добрими й нерозривними друзями, як то було за часу їхньої недолі, коли вони хворіли на проказу.

Непомітно пройшло сорок днів, як вони перебували в Єрусалимі, слухаючи різні розмови про події, що пов'язані були з розп'яттям і воскресінням Ісуса Христа із мертвих. І, коли Дух Святий злинув на апостолів, вони вийшли на вулиці міста Єрусалиму й почали проповідувати Радісну Новину й переконувати людей, що все це, що сталося в Єрусалимі, то гелікі діла всемогутнього Бога.

Коли ап. Петро виступив із проповідлю Євангелії та доказуючи про все з історії народу ізраїльського, що йому було відоме, як рівною хто був виною у розп'ятті Ісуса Христа, у людей було велике напруження, слухати про пе-

реконліву правду ап. Петра, а він говорив:

«Ото ж, нехай весь Ізраїлів дім твердо знає, що і Господом, і Христом учинив Бог Його, — того Ісуса, що Його ви розп'яли!» Реальні слова ап. Петра так сильно зворушили людей, що багатьох казали: «Що ж ми маємо робити мужі-брати?» Він говорить, що тільки через покаяння від нерозважного вчинку про розп'яття Господа, та визнання Його у хрещенні, — може наступити цілковита зміна в народі ізраїльському та в усіх народах, що живуть під сонцем на цій землі.

Шіма і Рувим уважно слухали слова ап. Петра й рішили охреститися й зложити обітницю своєму великому Лікарю, Ісусу Христу, що Він їх уздоровив від прокази — повільної смерті й стати членами Апостольської Церкви! З того часу вони стали не лише близькими друзями, але й братами по вірі в Господа та живими свідками, про Його велич і красу, про їхнього Лікаря, що уздоровив їх від невилічимої прокази. Вони цілком зрозуміли й пізнали, що добра ніколи не можна забувати.

"Сиятель Истины" 1978. Гр. Домашовець

Хрест — символ смерти.

Лілея — символ воскресіння!

Телевізійна лекція

Драгомир вернувся з праці на фабриці. Понечерявши, включив телевізор і сів на софу, щоб подивитися на щоденника. Він цікавився всім, що діється на Божому світі. Але часами фільмові бізнесмени помилляються і надають якусь добру історичну лекцію.

Якраз того осіннього вечора була одногодинна передача про те, як католицький єпископ переконував астронома Галілея, що не Земля обертається довкола Сонця, але Сонце ловкої Землі.

За деякій час Оксана, дружина Драгомира, впорядкувала все в кухні, і, прийшовши, сіла біля нього, щоб разом дивитися на цікаві картини, як одна за одною появлялись на телевізійному екрані, та слухати дискусію єпископа з Галілеєм: Що властиво кружляє, — чи Сонце, чи Земля? В цьому часі Драгомир у захопленні говорить до дружини:

— Це, насправді, велике диво техніки — винахід телевізора!

— Та хто знає... — сказала Оксана, — я собі пригадую, як наші старі побожні люди казали, що всі винаходи — то від дідька.

... Не дивуйся, дорога Оксано, що наші люди так думали Й говорили, — як їх духовні провідники навчали, так вони вірili Й гозорили. Ти і я в Америці покінчили середні школи і вже в народній школі дізналися, що всі винаходи, що ми їх сьогодні маємо, а в тому числі Й телевізор, є винаходами великих людей, яких величують "винахідниками". Дідько ще ані одного цияшка не придумав зробити, а до такого винаходу як телевізор Йому дуже далеко. В Біблії виразно написано, що Бог створив людей на Свій образ і на Свою подобу. "Чоловіком і жінкою створив їх", і наділив їх розумом і творчістю. Телевізійного апарату винайшов американець, Джан Ф. Бейдр, 1925 року. Це великий Божий дар для всього людства. Коли ми оглядаємо щоденника, ми, бачимо, що діється по всьому світові. Сто років тому наші люди не знали, що діється довкола їхнього села або повітового міста, а тепер бачимо, що є на другому боці землі.

Саме тоді, коли Драгомир говорив до дружини, в телевізорі єпископ практично переконував астронома Галілея, що не Земля обертається довкола Сонця, а Сонце довкола Землі. Він говорив до Галілея:

— Стань, вчена людино, по середині кімнати і стій. Ти зображенімеш Землю, а я ходитиму довкола тебе, немов Сонце.

Коли Галілей став посеред кімнати, єпископ підібрав свої довгі чорні ряси, щоб не плутались по ногах, почав бігати довкола Галілея і перевонувати Його, говорячи: “Дивися, не Земля летить довкола Сонця, але Сонце довкола Землі. Бо така є постанова Божа, щоб ми мали день і ніч, схід і захід Сонця.”

— Добре, каже Галілей. Нехай єпископ стане тепер на моєму місці посеред кімнати, а я ходитиму довкола єпископа. Єпископ, як духовна особа, буде зображувати Сонце, а я, як Земля, кружлятиме довкола Сонця...

— О, ні! Ні! — Закричав єпископ, — це неможливе, це еретицтво!... За таке думання — в'язниця, і хто знає що!... І говорив єпископ далі:

Пригадай собі, вчений чоловіче, що російська держава й церква за подібні еретицькі думки карає в'язницею, а в'язні співають:

“Сонце сходить і заходить,
А в тюрмі мої темно,
Дньом і ночю часові
Стежать мое акно”.

Бачин, вчений чоловіче, і вони вірюють, що Сонце сходить і заходить, цебто, що Сонце обертається довкола Землі, бо Земля є центром космосу, а Рим є центром Землі. І хто проти такого порядку виступає, — виступає й проти Бога і святійшого отця, що в Римі — голови Католицької Церкви...

— Га, каже Оксана, що на це все можна сказати?

Щось і нічого, — відповів Драгомир. Додаючи, можна сказати, що єпископові щось у голові кружляло...

Фільм добігав до кінця. Єпископ доказував, що він, вся церква й усе духовенство на чолі з папою мають, рацію, а не один чоловік Галілей.

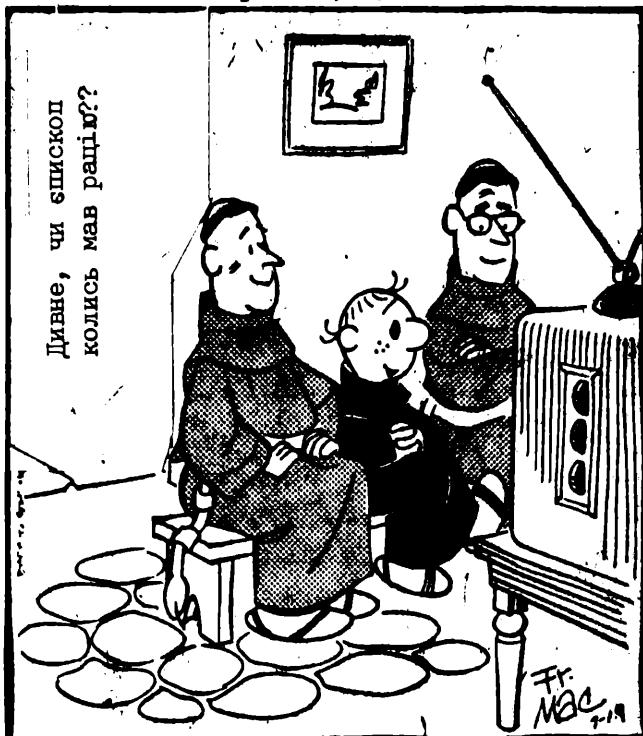
Драгомир сказав до дружини: Фільм скінчився. Ходімо спати, бо коли не ліспимося і не

спічнемо належно, то й нам узавтра в голові кружлятиме. А при такій технічній праці, яку я виконую, можна наробити помилок на свою власну шкоду.

— Ба, — говорить Оксана — кажеш іти спати, але цей фільм трохи збунтував наші мозки. Я особливо зацікавлена, що теперішні єпископи про це все думають, що справді кружляє, чи Земля довкола Сонця, чи Сонце довкола Землі? Коли американські астронавти, більшістю протестанти, побували на Місяці, який є між Землею і Сонцем, то і єпископи мучать щось трохи подумати.

— Га, кажеш, що вони мусять щось трохи подумати? Вони так думають, яккаже народна мудрість: "Куди голка, туди й нитка". Раз наука довела, що Земля обертється довкола Сонця, то гад-не-гад вони мусіли з науковими доказами погодитися. Телевізійна лекція пригадала нам про все, як було і як є. А бізнесмени таки деколи подають добре речі для нашого добра.

"Післанець Правди", 1976 Л. Забіренко

Б Е З Г О Л О В ' Я

Осінній день. Неділя, люди по богослуженні повиходили з церкви й затримались, щоб дещо поговорити та почути деякі новинки, що іх часто оголошував сільський голова, солтис перед церквою,

Для солтися в його оголошеннях було неохоче та боюче говорити до людей про "контингент", цебто вербування молодих людей до Німеччини на працю. Та справа для солтиса була не легка. Бо мало було таких, які з охотою хотіли іхати.

Розпорядження, яке солтис отримав від старіства в ньому було: мають іхати до Німеччини малоземельні та де в родині є більша челядь.

Солтис, щоб позбутися зайвих клопотів, скликав сільські збори, щоб вибрати "контингентну" комісію яка мала рішати - хто має іхати до Німеччини на працю.

Новообрана комісія складалася зі семиосіб, а на голову був обраний Яким Похвала. Він був заможний господар, у його родині була лише одна донька. Одного ж не предбаченого дня, солтис отримав повідомлення, щоб негайно зібрати тринацять осіб, чоловіків і жінок і бути готовими на виїзд до Німеччини. Коли комісія рішила хто має іхати, тои чи та мусили іхати.

Над цитанням, хто має іхати, а хто ні часто в са-мій комісії було доволі сперечок. Яким Похвальний час-то робив певні винятки, хто може іхати, а хто ні.

Яким, коли його вибрали за голову комісії, то він уявляв собі, що він більшій від солтися. Опанас не-далекий сусід від Якима на це звернув увагу. На од-ному зі засідань він сказав: Пане голово, коли ви будете далі так рядити, як зараз, то ви з голови зі-йдете на хвоста.

- Що, я з голови на хвоста - це пониження.

- А вже ж, коли голова не може бути головою, то ін-шої ради нема.

- Ні, я на це не позволю, я скажу солтисові, і він скличе громадські збори. Що ти Опанасе думаєш, ти хо-чеш вилісти мені на голову?

- Ні сусіде Якиме. Пробачте, я не маю заміру вилязити вам на голову, але я думаю, що вас громада сама скине з голови.

Проминуло кілька тижнів і знову нова халепа, знову збірка людеї на виїзд до Німеччини. Але тим разом то вже не урядове повідомлення, але до села прибули три поліцисти (гестапівці), і до громадського дому мали явитися не лише сама контигентова комісія, але й солтис враз зі сільським писарем.

У громадському домі в одній кімнаті були німецькі поліцисти, а в другій кімнаті був Яким голова контигентової комісії та частина ії членів. Громадський писав Михайло Ірук знов добре німецьку мову й був перекладачем. Солтис повідомив поліцистів, що він сам не може рішати всієї справи, бо на це громада обрала контигентову комісію.

Покликано голову комісії разом з кількома ії членами. Яким як голова комісії йдучи перший відчинивши двері, один з поліцистів каже:

- Ком, ком - біте зицен зі!

Яким зараз повеселішав, думав як він мене кличе кумом, то не буде біди... Думаючи, але який я йому кум, як я його зроду не бачив? Голова комісії звернувся до перекладача, щоб той йому пояснив, щого його поліцист кличе кумом?

- То пане головою контигентової комісії слово "ком" не "кум", але ходи, ходи.

Поліцай трохи невдоволений, що перекладач так довго говорить з головою комісії й питас, що ви до цього говорите? Та я йому пояснюю, що слово "ком", то не "кум".

- О, менш! Дер іст дум копф.

Подумав Яким, що той шває - чемериці наївся... Коли я з ним грав конаного м'яча? Знову Яким звернувся до перекладача, що піменець говорив про нього?

- То пане головою, він казав - шепотом до Якими, що ви - дурна голова.

Коли Опанас зустрівся, як член контигентової ко-

місії з Якимом, головою цієї комісії, то він заспівав:

- Ось бачите пане голово, як ще раз ці німаки прийдуть до села, то хто знає, чи вам самим не прийдеться іхати до Німеччини?

- Опанасе - відповів Яким, вистане кепкувати з мене. Мене громада вибрала на голову і я головою й залишуся.

Проминуло кілька місяців, колесо німецько-воєнної і ніби непереможної воєнної потуги обернулося в інший бік. Німецька воєнна влада вже не стягала людей, щоб іхати до Німеччини на працю, бо самі не знали, що ім робити? Бо східній фронт був уже заломаний і німецька армія помалу відступала на захід.

Яким, як голова контингентової косісії сам не знає, що йому робити? Думав, - хто знає, як прийдуть східні гості, то щоб не іхати туди де ведмеді зимують?

Коли вже було чути ген-ген на Сході десь недалеко, біля Львова гуркіт гармат, та літаки зі серпом і морлотом, того часу вже не треба було когось вербувати, щоб іхати на працю до Німеччини, багатьох покидали і як могли - хто куди: одні десь у гори, одні на захід таки до Самої Німеччини.

В Якимовій голові, голові контингентової комісії почало кружляти... Він ухопився за голову - о, головонько моя, що мені робити - саме безголовя. Люди розбігаються, куди хто попало... Самісіньке безголовя.

Підкарпаття 1944 рік.

Reed Moore, book expert

“ЛЬВОВСКАЯ КООПЕРАТИВА”

(Історична гумореска)

Перед першою світовою війною, коли “Общество ім. М. Качковского” обросло пір’ям, тоді у Львові створили свою кооперативу. До багатьох галицьких сіл де так звані “кацапи” не мали доступу, то посылали свої рекламові відозви до війтів, зазначуючи, що можна в їхній кооперативі купити. Це оповіданко нашого часу виглядає на сміховинку, але колись воно було реальне.

У Львівській рекламовій відозві було написано: “У нашей кооперативи єсть такі срества по таній цині: СПИЧКИ, СУРГУЧ, КАРАНДАШИ, ТЕТРАДИ, ПУГАВИЦЫ, и всякое иное КАЧЕСТВО, а в додатку, як дар ОДИН ДЮЖЕН ГОРКОВ”.

Коли війт отримав таку рекламову відзову, пішов до свого громадського писаря, цей прочитав — і вдвох не знали, що ці слова означали? Щоб дати якусь відповідь львівським панам, вони рішили скликати громадську раду. Коли радні зійшлися, писар цю рекламову відзову прочитав. Одні почали с м і т и с я, що у Львові є такі товари, а другі говорили: “Хіба ті кацапські панки дурману наїсся та пишуть нам

таке, що ні пришити ні прилатати”. І рішили, що треба по черзі, точка за точкою прочитати й подумати, що воно таке й дати їм відповідь.

СПИЧКИ. “Вам, пане війте, — каже один радний, — захотілося їздити панською тарадайкою і думаете замовляти панські шпици у Львові? Хіба ми не маємо наших селянських возів? Що ви на це, панове радні?!?” Всі в один голос — “не треба нам панських шпиць!”

СУРГУЧ. “Га, пане писаре, ви трохи вчена людина, скажіть, що воно таке той сургуч? Це щось ніби сир? Львівські пани не мають що робити, то перекручують нашу рідну мову і думають, що ми будемо в них купувати їхній сир. Ми маємо наш селянський сир. Пишіть пане писаре: Не треба нам львівського сира.”

КАРАНДАШИ. “То нам цілком неясне. Кара-даш, чи ми маємо мало тих кар, ще нам більше треба?”

Довго думали радні разом з писарем і ніяк не могли придумати, що воно таке ці “карандаші”? Вирішили: “Не треба нам жодних львівських карандашів”.

ПУГАВИЦІ. "Видно, що тих львівських панів якась лихоманка напугала, що їм у голові помакітрилось, думають, що ми, селяни, не вмімо самі собі зробити опудала (пугала) на горобців, то такі витребеньки замовляти аж у Львові? Пишіть, пане писаре — не треба нам львівських пугалів".

І ВСЯКЕ ДРУГОЕ КАЧЕСТВО. Тут відозвався один радний, якийувесь час мовчав і каже: "Це вже, панове, війте, писаре й радні цей світ ковен'ка перевертається. Ми і наші батьки качок возили й возимо до міста на продаж, і жиди тільки носом крутять і кажуть "качкилис, качкилис" і не купують качок. І ми цього качества маємо повно в селі, а вони ще нам рекламують купувати львівські качки? Не треба нам львівських качок!"

І при кінці у реклами вій відозві було написано: Хто замовить усі вище наведені товари, то в додат-

ку, як премію, отримає "Один дюжен Гурков".

ДЮЖЕН ГУРКОВ. На кінець говорив і сам війт: "Пане писаре й радні. Може б і варта замовити цих дужих огірків, то певно якийсь інший сорт, як наші огірки?"

"Вам, пане війте, як видно, захотілось панських огірків, а хіба ми не маємо своїх? Та ж кожна наша господиня наквасить цілу бочку огірків — і можна їсти аж до розперезу. Пишіть на кінець, пане писаре, — нічого нам львівського не треба, ми все маємо своє".

Які ж то були товари "Общества М. Качковского"? Спички — сірники; сургуч — ляк; карандаші — олівці; пугавиці — гудзики; качество — товари іншої якості; дюжен Гурков — це портрети ген. Йосипа Гурко (1828-1900), героя російсько-турецької війни 1877-1878 рр.

Мова й правопис того "Товариства ім. М. Качковского" була дивацька і всеціло змосковищена.

Л. Забіренко

"ВІЛЬНИЙ СВІТ", 1972

В ОДНІЙ БАР-ЗАЛІ

Колишній галицький емігрант, до якого жиди в Галичині під час ярмаркового дня, зверталися до нього із титулом: "Пане Коцбоник!" Свого часу він щасливо дістився до Америки, заробив дещо трохи грошей і відкрив корчму, по-американськи "бару".

Коли до Америки прибули нові емігранти, він їм сповідав, як то він колись у старому краю жив і як собі давав раду. Я, каже "виробляв коцюби", по-східно-українському "кочерги". Носив я ці коцюби до міста і в часі торгових днів продавав по десять центів. Та часами наївся трохи сорому. Було приходить жидівка ось так собі й каже:

- Ну, ну - пане коцбоник, а скільки вам за той коцюба?

- Відповідаю, - який я тобі "пан коцбоник?" -кажи - пане майстер!

- Ну, ну - пане майстер, а скільки вам за той коцюба?

Кажу йй - десять центів або одна шустка. І жидівка рад-не-рад, заплатила десять австрійських центів, та коцюбу на плечі й пішла, бо ж із печі вогню не вигортамиме руками.

А ви нові емігранти приїхали за дармо до Америки, бо над вами змилувався президент Трумен, - і майстер добрий заробітск, на годину берете по долару й п'ятдесят центів і чого ще? Не так, як я колись побираю по десять центів за годину праці, і ще дивитеся кривим оком, що горілка дорога! Хто бачив щось таке... Це одні дивацтва.

По кількох роках, дійсно старий емігрант вже трохи постарів, - руки тряслися, як наливав горілку до чарок новим емігрантам.

Новий емігрант Микита Левкович час-від-часу заходив до бари, не тому, щоб пити, але носився з думкою якби це бару купити на власність? З початку в фабриці працював, як "бакс-бой", але пізніше якось уда-

лося йому стати робітником при варстatti свердлення трубок, і заробити трохи грошей. Він рішив відкупити від старого емігранта, корчмаря, бувшого колись "пана коцюбника", що йому в такому купні "бари" пощастило. З того часу його бізнес (інтерес) пішов, як казали колись люди, — як по маслі. Бо за старим обичаєм "свій до свого", так що Микита Левкович, скоро виплатив старому корчмареві всі борги, за дім і за бару, так що йому навіть не предбачувалось.

У новій заль-бари якраз субітнього дня, вільного від праці, скраю стола біля вихідних дверей примостились трох українських політиканів: республиканець, гетьманець, і бандерівець. По третій, як то буває твариській чарчі, розв'язуються язики... І пішла неаби яка дискусія, як то звичайно "у фрі контрі", — про визвіл України. Кожен дискутант на свій спосіб, і на погляд мав не збиту рацію. Не бракувало й докорів, — хто власне був виною про прогру української незалежності в часі визвольних змагань.

Шинкар звернувся до дискутантів і говорить ім: панови, притищте трохи ваші голоси, бо ви мені своєю, гучною розмовою, — людей розганяєте. Я від себе частую вас чаркою, щоб ви трохи легше говорили. Але не багато помогла й шинкарева чарка, а може навпаки ще й підбадьорила дискутантів.

Гетьманець, що вважав себе спадковим козаком, підняв нову суперечку, — про державного тризуба,

— Би, мої друзі не знаєте де причина нашого нещастя!?

— Наприклад — запитує бандерівець?

— Наше нещастя в тому, що перший президент республіки, М. Грушевський, обсадив себе соціялістами і вони не визнавали державного герба тризуба з хрестом.

Це трохи вколо республіканця й каже, — хіба ~~зам~~ панове гетманці невідоме, що республіканці прийняли державний знак, такий який був за часів князя Володимира, коли він ще не був християнином.

— Ба, — каже гетьманець, — бо він був поганин.

- Пробачте мої друзі, Володимир Великий такий був поганий і християнин, як ми сьогодні...

Друзі мої - говорить бандерівець: я замовляю ще по-чарці, від себе для міра і згоди - буде між нами хоч сяка-така згода - буде! Кивнув на шинкаря пальцем і той підійшов:

- Пане Левковичу принесіть на моє конто по чарці, але щось трохи міцнішого, такої пекучої, щоб забути все лихо.

Коли всі три дискутанти висушили добірну чарку, то в їхніх головах почали літати джмілі... Миттю для міра та згоди почали співати: "Ще не вмерла Україна;" і як прийшов приспів: "душу й тіло ми положим..." Тут уже й сам шинкар налякався... Вони співали такими голосами, що навіть у Ньюорській Опері, славній на всю Америку, - ніколи й ніхто не чував такого артистичного співу.

На хіднику біля бари затримувались прохожі, слухаючи такий дивацький спів, думаючи, що там у цій барі діється?..

Миттю надвинувся поліцай, чус спів і зашпитує ціка-вих, що там у цій барі с? Кажуть - іди та подивися!

Коли поліцай ввійшов до середини, не звертаючи на співаків уваги, але йде просто до корчмаря й питає - каже, що це за дивацтва у твоїй барі, що люди на хіднику затримуються й перешкоджують людям у проході?

Шинкар лише стиснув плечима й показав догадливо що поліцай має з ними зробити...

Підходить поліцай до першого, гетманця, що сидів з краю стола бік дверей і каже йому - "кома!" І так по одному повиводив на зовні бари. Але вони на хіднику, думають якби ще раз вернутися до бари, але поліцай - ім на перешкоді.

Поліцай бачить що вони слідкують за ним, куди він піде, але він звертається до них і каже:

- Го ту гум! Коли ні, то я вас заведу до "Іванової хати".

Очмелені політиканти, трохи опритомніли, - зрозумі-

поліцай не жартує... І миттю за ними немої замело.

Лінкар, Микита Левкович, подякував поліцая за нечайно з'явився, і навів порядок у його і "заль-бари", і почастував поліцая шклянкою що й поліцай мав немало кломоту які українські в повинові по одному з барі.

Протоєрей

Колись за російсько-царських часів люди собі жили, як у лихого пана за дверима. Мали хату, сяке таке господарство, так щоб виживити родину тобто по-старому "сім'ю". А щодо культурності, то були: хата, церква, корчма, бо в корчмі можна було почути, що діється на Божому світі; щось подібне, як у теперішньому кінцевому двадцятому сторіччі в телевізійному апараті, що його може мати кожна людина у своїй хаті.

В одному волинському селі була невелика церква, як старі казали – побудована ще за козацьких часів, яку треба було сяк так відремонтувати, особливо відновити деяких святих, бо вже дуже постарілися. А відтак і священик вже був підтоптаний, часто помилявся читаючи церковні книги... та в співі...

Передові селяни часто клопоталися, щоб вища церковна влада надала до села нового священика. А старого священика полишила на ласкавому хлібі, чи по-новому, як то прийнято по цілому світі на "емеритуру". Селяни писали подання та стукали до вищої церковної влади, бо вона могла щось зробити. Ба, старання їх були не марні. Вони знали на пам'ять, як щоденну молитву: "Отче наш", бо старий священик часто говорив: "Написано у Євангелії: "Хто стукає, тому відчиняють, хто просить, тому дають".

По певному часі до села Верби прийшло повідомлення від вищої церковної влади, що до села прибуде новий священик, старший від звичайного священика. Він буде мати вищий авторитет від звичайного священика, і він зватиметься "Протоєрей".

Коли громадська церковна рада отримала таке несподіване повідомлення, що до села прибуде новий священик "protoєрей", по селі понеслась вістка від хати й до хати, від старого й до малого, що до села церковний уряд надає нового священинка, не такого, як старий, але "протоєрея".

Найбільшим розголосом нової вістки була корчма... Однієї неділі по церковному богослуженні, як звичайно, певна частина людей, які завжди замість - додому, то до корчми... А в корчмі, відомо ніхто дарма не сидить. По кількох чарках горілки, людям розв'язуються язики... Пішла мова про нового священика, який мав прибути до села на місце старого. Передовий церковник по третій раз заговорив до шинкаря:

- Ой, Рувим! - тобі вже не панувати в нашому селі - скоро кінець буде твоюму пануванні!

- Ну, ну - запитує шинкар, що воно таке, щоб я не було в селі?

- Ой, не панувати, не панувати, я тобі ще раз кажу, ти вже за багато збагатився у нашому селі.

- Ну, ну - Макаре скажіть, що воно таке, щоб я не панувало... Я вас не розумію? Яке мені панування, - бідний жидок, цілими днями й пізними вечорами я мушу стояти за отою лядою і продавати вам горілку і махорку, і все що вам треба. Мої ноги болять я вже ледви ходжу, - а ви кажете, що я паную?

- Я вже двічі тобі казав, що тобі не панувати, ти ще питаш? До нашого села приїде новий священик, вищий від цього старого "протисвреї", тому твоє панування в нашому селі хоч-не-хоч - буде мати кінець.

У шинкаревій голові щось ніби прояснювалось і затемнювалось...

У селян і в шинкаря була не мала заковика? Селяни й шинкар розуміли, що значить слово "протисврей", ім'ї слова "протоєрей" і "протисврей" були однакові. А шинкар добре знав, що в царській Росії існує правослано-церковна організація "чорносотенці", які кажуть - "Бий жидов, спасай Росію". Шинкар, думаючи, коли в дійсності до села прибуде такий священик, то йому не буде з медом.

По короткому часі старий священик із громадського церковного дому перейшов до своєї власної хати, яку заздалегіть набув, хату, огород і садок. Селяни племанію дещо впорядкували для нового священика, прото-

срея. Коли новий священик прибув, селяни його привітали зі всіми почестями, а відтак чекали на недільне богослуження, а особливо, що священик скаже до людей про його ставлення й до шинкаря?

Вони собі уявляли, що новий священик в часі богослужби дещо скаже й проти жидів "протисврей". Але вони миттю спостерегли, що він нічого нового не приніс і не сказав, а відбув богослуження, як попередній священик і на цьому був кінець. Коли вже все, як слід унормувалось і коршмар бився з думками, яким би чином привітати нового священика, - довідавшись дуже добре, що новий священик не є такий "протисврей", як йому люди наговорили в корчмі!?

Одного дня шинкар приходить до нового священика, - трохи не сміло, але з вірою, що все буде добре!

- Ваше благочестіс, я бідний жидок, прийшов привітати вас, як нового священика. Коли ви мали приїхати до села, то люди говорили: "До нас приїде новий священик "протисврей", і казали - вам Рувим вже не царствувати в нашому селі... Як воно буде я не знаю, та прийшов привітати вас, бо мій дідо, мій тато і я живу в цьому селі, моя жінка й троє дітей, і від сім'ї приніс вам Ваше благочестіс - мій подарок. Дас священику червону десятку (десять рублів) і півлітрову плящину добирної й коркованої горілки.

Священик прийняв подарок, який йому доволі заімпонував і говорити, - запитуючи свого гостя:

- Як називався ваш тато?

- Мій тато - відповідає шинкар - називався Мошко.

- Оце й добре - каже священик! Рувиме Мойсеєвичу, я вам дякую за ваш щедрий дар, а те, що люди говорили, то іхні видумки. Я не є ніякий "протисврей", але "протосврей". Так у Православній Церкві титулують та поважають старшого священика, який має нагляд, як у жидівській вірі - старший рабін, над іншими священиками.

Коли шинкар почув, що до нього новий піп звертається поважно - по-батькови, і що "протосврей" не є про-

тиєврей, як про це люди говорили, то ввесь страх і неповність про життя Рувима Мойсесовича мов би мілою змело.

Дальше життя нового священика "протиєврея" і селян - пішло нормальним пляхом: хата, церква, корчма - все по-старому, по традиції "батьківської віри". Проте вся таємниця, що таке "протоєрей", або "протиєрей" церковній раді не було ясне!?

Одного дня вони рішили піти до нового священика, щоб він їм вяснив цю таємницю, яка різниця щодо "протоєрея" і "протиєрея?" Макар, передовий церковник, як завжди перший виступив з питанням?

- Всечесний батюшка, ми прибули до вас, щоб пояснили нам, яка різниця між "протоєреєм" і "протиєреєм?" Як цими словами не каркулюй, то вони по-православному виходять "протиєрей". І, ми були такої віри, що як прибуде новий священик, то нашому Рувиму не місце в селі!

- Тут нема ніякої таємниці - відповів священик - додаючи: протоєрей це старший священик, а протиєрей, то погляд протижидівський. Добре церковна радо - ви кажете: "Не місце йому в селі!" Але питання, хто буде в селі гандлювати горілкою й махоркою та всіми іншими речами? Хіба заложите свою кооперативу. Хто ж тоді буде з вас цим корчмарем?

- О тож то й є - відповів Макар, - немає такого, хто б міг бути цим "корчмарем?" Та крім цього, до того треба мати хоч трохи вишколену голову, а між нами такого нема.

Новий священик, якого церковна рада вважала за - "протиєрея", сказав церковній раді:

- Шановна Церковна Радо Йдіть з Богом додому, бо в селі так буде, як було цебто після нашої традиційної - "батьківської віри".

СВІТ – КОМІТЬ-ГОЛОВОЮ...

(Фейлетон)

На одній з імпрез за волю й неволю ріднього українського народу, за волю, щоб вільний був, а за неволю, щоб визволити з неволі. Під час імпрези, звичайно довших промов, дехто продрімався, слухаючи одним ухом, – промовляючих патріотів на вільній американській землі.

Після імпрезних промов, хорових співів та народних танців, бо якби відбувавлась якась імпреза без співу та танців! А накінець за рідньою традицією завжди, бо так воно має бути – настуває трапеза.

Біля трьох довгих столів, які вгиналися від добиреної американської й української іжі та від гарячих і холодчих напитків, бо то щось таке, що розв'язує німуючі язики. Буває таке, що якийсь немова при допомозі гарячих напитків, стає найбільшим говоруном.

Біля середнього стола на чоловому місці сидів пан магістер, як керівник трапези, по лівому боці сидів піп без попаді, бо целісатник, щоб провести трапезну молитву, а з правого боку сидів пан інженер. Коли як звичайно, передзвонили чарки: "Дай Боже здоров'я!" А відтак задзеленъкотіли столові відельці й ножики... І, як звичайно при такій гучній трапезі почалась гутірка між сусідами трапезниками. Пан магістер хотя й не хотів, щоб розвеселити та запрягти до думання своїх найближчих сусідів, – пана інженера та попа вже як пожилого на віку й говорить:

– Я читав у "Лисі Микиті" цікаву й актуальну думку ніби гумореска не гумореска, а таке щось ніби, як то кажуть люди – жива правда.

"Часи міняться..." Під таким наголовком написано:

"Колись, в краю, говорили: "Щоб ми мали інженерів стільки, скільки маємо священиків!"

Тепер в Америці говорять: "Щоб ми мали священиків стільки, скільки маємо інженерів!"

Наведені думки пана магістра з "Лиса Микити", про інженерів і священиків, для пана інженера від таких

думок, по його душі повіяло пахучим бальзамом, а для попа були наче б він випив цілу склянку полину. Пан магістер, як священик скривився від цих думок, миттю налляв малошо не повну склянку добірного вина, бо йому воно було приготовлене, як для священика, бо якож йому пити разом із усіми трапезниками звичайну сивуху — горілку!?

Коли священик висушив склянку вина, і йому сяк так проясніло в голові... Поглянув на пана інженера наче б зі заздрим оком і каже:

— Ой, інженери, інженери, вони цілій світ перевернули коміть-головою. Дійсно, колись на рідних землях священики були в пошані. Особливо за австрійсько-російських царських часів. Правда, що я того часу був студентом теології. За панської Польщі, то був священиком. Було їде священик до хворого з Пана-Богом з дяком, дяк сидить поруч із фірманом, лицем до священика, що сидів на заді воза. Іде чоловік, чи жінка і дяк телень дзвінком, людина миттю приклоняє коліна й перехреститься тричі й мовить молитву за хворого "Отче наш, іже єсі на небесі..." А тепер ув інженерній Америці, їде священик до хворого, чи до хворої автом і сам мусить шоферувати, і ніхто не знає, хто в авті їде, чи священик з Пана-Богом, чи звичайний робітник.

Правда, додаючи, за панської Польщі вже не було як то за царських часів. Зараз на початку панської Польщі поширилась так звана "штунда", — вільнодумці та відступники від "батьківської віри". Було нераз священик їде з Пана-Богом, і ось іде "штундар", дяк миттю дзвінком, телень, телень, телень... а "штундар" і шапки з голови не зніме. Дяк говорить:

— Що, ти чоловіче не бачиш, що священик іде з Пана-Богом... А він тобі, як сокирою рубає...

— Нехай свої їде... І додає: "Я на возі бачу лише попа, а не Пана-Бога".

Ой, інженери, інженери, — що дальше буде на цьому, Божому світі, — то хіба кінець світу.

Ось, жиній приклад: по нашій імпрезі маємо трапезу,

але чи панови інженери, а тут при цих столах їх кількох трапезує. Чи воно забули, чи просто — ігноруючи, що це час Різдвяного посту. А столи наші вгинаються від різної м'ясної та молочної їжі. Так колись не було. Колись, як було більше священиків як інженерів. Було господині селянки первого дня Різдвяного посту, випарювали все кухонне начиня, горці, ринки й ложки. І цілий піст, вся їжа була омащена конопляною або льняною олією.

Пан інженер вислухав священикові болі, що лежали на самій глибині його душі, і сказав децо в обороні інженерів.

— Це правда, що колись за російських і австрійських царських часів, було багато священиків, а інженерів, — хоч зо свічкою шукай. А священики їздили волами та кіньками й дерев'яними возами з Пана-Богом до хворих людей. Бо колись за польською приказкою було: "Цо хлоп, то поп". Ба той хлоп все постив і хворів, а на кінець передчасно приходилося умирати. Де ж тоді було українським людям до інженерів? Про науку то й мови не було. Вчителями були дяки, і чого вони навчали? Навчали: "Аз, бука, видя, глагол..." Така то, колись була наука. І така наука не могла бути без бука. Коли Іван Франко писав оповідання про малого Мирона, як його навчав учитель-монах, так його навчав, що малий Миронко розпрашався з цим світом.

А те, що колись той "штунда", йдучи й минаючись із священиком, що їхав на возі з Пана-Богом, — і казав: "Я на возі не бачу Пана Бога, а тільки священика" то в Америці цих "штундо-баптистів", більше як католіків. А скільки їх є інженерами... Я студіючи в університеті і зо мною було кільканадцять студентів, що їх на рідних землях називали "штундами", і в часі якими отримували наші інженерські дипломи, то з них деякі отримали інженеро-докторські дипломи.

Щодо постів, то один українець, пригадую собі, як ви кажете "штунда", він казав: "У Євангелії написано — "Не те, що входить до устъ сквернить людину, а те,

що виходить із уст, то сквернить людину" - а саме фарисейство, брехливість, неуцтво і т. п.

На кінець слід сказати, яка різниця між тим часом, що колись було багато священиків, а тепер інженерів? Всі ми, що приїхали на цю імпрезу та на трапезу - ми їхали люксусовими автами: фордом, Канделяком, осмобілем та іншими назвами. А гляньте на наших жінок, як вони гарно повбиралися, а прикраси: золоті кульчики, і перстені з діамантами, і все це виблимує, як ті мухи-світляки літним пізним вечером.

На цьому місці мушу сказати - додає пан інженер що між науковою та релігійною догматичною є певна різниця: наука вдачна Богові за розум і творчість, наука йде вперед і удосконалюється, а релігійний догматизм удосконалює Бога, - удосконалює те, що є досконале.

Відповідь пана інженера на священикові турботи, що колись було краще - там на рідній землі, як тепер ув Америці, то було багато гірше ніж вишити склянку по лину, то було щось таке, що аж у печінці заболіло...

Священик сидів мов би на ледовому крислку, і винно вже не розв'язувало язика, - думаючи: це вже цілий світ летить коміть-головою - йому вже наближується кінець - кінець світу.

На американській гайвей ведмідь просить милостині.

ВАКАЦІЙНИЙ РАЙ (Фейлетон)

Ми багато читаемо й чуємо про біблійо-едемський рай, а також багато разів чуємо із проповідальниць про небесний рай, але до того небесного раю, людей нашого часу хоч гаком тягни, — кажуть хто його знає, як так буде, щоб туди дістатись — треба собі його заслужити. А найбільше ми вже через п'ятдесят років читаемо й слухаемо про так званий "Марксистський рай", але чогось із цього раю навіть правнучки К. Маркса, ангол раю не виганяє їх огняним мечем, як то було колись із Едему, але самі як то казали старі люди "дають п'ятам знати", або викуплюють себе долярами. Але про такий рай, справжнішній рай, вакаційний рай під час місяців липня й серпня, на бережжях Атлантического океану, почавши від Портленд Біч, аж до Маямі Біч, вздовж цього Атлантического побережжя тисячі й тисячі різноміальної людності, старі, молодь, діти з батьками, різної національності, релігійності, всі розміщуються на білому пісочку, займають стільки площа, скільки покриє рядно, чи якесь інше покривало, а багатьох ще й парасолю,

привозять, як дах над головою, щоб заслонювала сонце, з метою, щоб білим людям відразу не почевіти.

Мир і тишіна. Усі райські люди від старого до малого живуть собі по сусідськи, мирно без усяких непорозумінь та притенсій. Нема суперечок за політику, за релігійність, якої хто віри, ні за стан духовний, ні за титули, ні за ордери, ні за вбрания, бо всі однаково одіті, чоловіки в коротеньких штанах, а жінки теж у подібних штанцях і на грудниках, але то лише, як паски, що прикривають соромливе тіло, подібно, як намальовані Адам і Єва, з кленовими листками. Всі люди живуть собі весело й щасливо, як одна райська родина. Усі однаково гріються на сонці, і сонце від нікого не вимагає, щоб йому райські люди пластили за те, що так їх щедро гріє. Буває, як Сонце розщедриться й пригріє, а теплий вітерець ще допомагає, тоді райські мешканці хоч-не-хоч цілою юрбою в море, й чоловіками штурмують бурхливі запінені хвилі. Головне, що райські мешканці у воді такі самі тихі й мир-

ні, як на пісочку. Ще одна цікава прикмета райського життя, немає там янголів з огненими мечами, щоб когось виганяти з вакаційного раю. Навіть такі бездисципліновані й анархістичні "гіпі", коли приходять до вакаційного раю, то заховуються так, як усі інші люди: не вигримують без нормального такту у бубни, як то у них є прийнято на їхніх імпрезах та фестивалях, не вибрињують на різних бриньках... Не друтъ горла аж до беззяմі... Так, чи сяк вони пристосовуються до райського життя та етики. Правда є в цьому вакаційному раї янголи охоронителі, які сидять на дерев'яних риштованнях та три ярди вищиною, по одному або по двох, над самим берегом води, й назирають, що хтось із райських мешканців не спокусився пити морську воду. Бо як хтось хотів-не хотів починає пасувати морською водою, тоді ці янголи охоронителі негайно кидаються в море, щоб нещасний сплюснік не напився багато морської води, - бо інакше була би жалоба для райських мешканців. Ці янголи охоронителі райських мешканців мають усі рятункові прилади включно із рятучковими човнами.

Добра пропозиція. Щоб на цьому світі між усіма людьми: народами, націями, расами, державами, рідними й чужими вірами, різними політичними й релігійно-духовними провідниками, а відтак з усіма їхніми прибічниками та попіхачами, був подібний рай, як цей двомісячний вакаційний рай, то для усіх вище наведених верховодів, треба би спромогтися хоч на один день, зробити відпочинок від їхньої перевтомленої праці, полишити свої державні бюра, королівські та папські й патріарші престоли, й прибути на побережжя Атлантичського океану, і затриматись на якомусь пісковому узгір'ї, а таких узгір'їв є доволі на всюму морському побережжі, і добре приглянутися, як виглядає вакаційне людське життя; і трохи високі голови, знизити до долу й подумати, і взяти добрий приклад із райського життя, а може це допомогло б, щоб подібний рай завести між усіма народами, націями та державами на цьому за біблійними словами "розворотного світу".

Це є все можливе, але є й одна перешкода. А цією перешкодою для всіх королів, президентів, президентів, патріархів та римського папи, що коли б

хотіли зробити таку екскурсію, вони усі особисто неспроможні. Вони мусіли б їхати на обсервацію вакаційного раю, зі своїм державним, чи церковним почотом, — державні верховоди мусіли б їхати зі своїми міністрами, дорадниками й янголами охоронителями з огненими мечами; а патріярхи й папа римський зі своїми митрополитами, кардиналами, тощо. Другою перешкодою, такі високі персони-аси, не будуть цілий день стояти або сидіти на пісочку, як над морем усі райські люди, вони усі мусіли б мати свої кабінетні дзигники, щоб було на чому сидіти,

"Вільний Світ", 1973.

а духовні верховоди теж не підуть, — ось так собі до вакаційного раю, без митр, жезлів як про це дуже влучно сказав наш український філософ Гр. Сковорода "із драколієм", і без цих "митр" і "драколій", релігійні верховоди одним кроком не поступлять. І такі то лешкоди до створення між людьми раю. А все ж було б дуже добре, коли б вище згадані усі світові верховоди, здобулися хоч на один день, подивитись на вакаційний рай, то напевно помогло б їм звести подібний рай між усіма людьми на цьому Божому світові.

Л. Забіренко,
(мешканець раю)

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ

Письменник

(Фейлетон)

Було колишнє, минулося. Були тімні часи, були й веселі. Люди жили своїм життям, свою рідною мовою, своїми споминами і своїм щоденним життям і пережиттям.

Весною й літом, бувало, люди вийдуть по раннім богослуженні з церкви, в тіні розлогих зелених літ, які довкола прикрашували церковну будівлю, тоді можна було почуті між чоловіками й жінками розмови про буденні справи й новинки з усього світу.

Колись Михалина й Гортина, як були ще дівчатками, жили по-сусідськи й були нерозривними товаришками і в дівочому часі аж до виходу заміж. Михалина Пень вийшла заміж аж на другий кінець села, так що не завжди могла бачитися з бувальною своєю товаришкою, хіба у неділю. Коли бувші товаришкі стали матерями, а їхні синочки юнаками, тоді їхня вся увага, радість і турботи були зосереджені в їхній розмові про родинне життя.

Михалина Пень, по чоловікові, у своєму заміжньому житті багато в дечому випередила бувшу свою товаришу Гортину, бо її чоловік, Тихомир, мав невеличку домашню бібліотеку, в якій були всі його шкільні книжки, що збереглися в доброму стані, а відтак кілька збірок отовідань, повістей а навіть такі, що своїм змістом рівнялися романам.

Зимовою порою до Тихомира часто приходили його друзі, що любили почуті щось доброго й гарного прочитаного з книжок. Михалина мала багато дечого з прочитаного і нераз сама у вільні хвилини хапала до рук деяку книжку і

прочитувала. Гортина не дуже подібними справами цікавилася, вона свої думки й свою енергію всеціло затопила в родинних та господарських справах. Для неї її синок Іvasик та доня Катруся були цілим світом, бо ж вони її діти, а вона їхня мати:

Коли Іvasик скінчив Народну Школу, то Гортина зі своїм чоловіком Олегом рішили післати його до середньої школи. По короткому часі, ба, навіть несповна півроку, як Іvasь дещо трохи зазнайомився зі своїми колегами по науці, й містовим життям, — таке знайомство хоч-хоч вимагало певних грошевих видатків. Він, як одиначок у своїх батьків, завжди був любимим Іvasиком, не знав і не числився з грішни, бо не знав, як його батьки їх здобувають. Він знат, що вони завжди можуть мати гроши, бо з господарського прибутку щось можуть продати, чи збіжжя, чи щось із живого товару. І він почав часто звертатися до батьків з гарними листами, щоб вони хоч щонебудь частину йому посылали.

Проминула зима, весна, ось літо. Коли Михалина й Гортина вийшли з церкви й привітались сердечними привітами-пуклунками. Михалина питає:

— А як там ваш Іvasь, добре вчитися?

— О, наш Іvasик є вже дуже добрим письменником!

— Письменником? — запитала зі здивування Михалина... — А що він пише: оповідання, повісті, а, може, романі?..

— Та де там романі, що ви таке кумо Михалино! Що мій Іvasик мав би писати про того Микитового задріголову Романа, хіба мій Іvasик йому рівня?

— Та, я так запитала, бо ви кажете, що ваш Іvasик є письменником, я не хотіла вас цим образити, але ось так просто спитала, раз письменник, то він мусить щось писати!..

— Ой, кумонько Михалино (вони вже зверталися одна до одної через

ви, від часу їхнього кумування) — він пише такі гарні листочки, коли мій Олег читає, то я так розплакауся, що просто не можна від сліз стриматися. Пише: "Татуню, мамо ріднесенька, пришліть мені кілька золотих, бо це, бачите, місто, тут куди не повернешся, уходи треба щось у кишенні мати".... Чоловік ці листи перечитує й перечитує, і ми посилаємо, але він каже: Як наш Івась все такі листи писати буде, і ми йому гроші будемо посыпали, то ми скоро зайдемо на пси....

— Хай би вас, кумко Горпиню, хліб обсів... Я направду думала, що він пише деякі оповідання або повісті і тому подібне. Але коли він пише листи, щоб йому гроші посыпали, то ваш чоловік Олег має рацио й напевно передбачує, що ви, заки його вивчите, зайдете на пси....

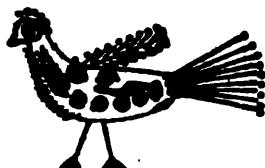
Михалина Пень, щоб я
"Кан. фармер". 1971

кось вийти з такої загадкової розмови, щоб не полиціти колишню свою юварицьку, а відтак куму, щоб Івасик іх не вивів на пої, добавила:

— А я все ж таки думаю, що ваш Івасик й буде колись добрым письменником, бо він до цього має хист, а відтак наука не заведе його до лісу... Наші українські письменники, це ж наше народне багатство. Коли в нашому домі зимовою порою читають Шевченкову "Наймичку", то я ніколи не можу стриматися від сліз... А коли читають Франкового "Лиса Микиту", як Лис Микита завів кота до війтового курника, тоді сміху було немало, хоч би й святій, то мусів засміятися.

Такими словами, коли майже всі люди розійшлися, Михалина потішила свою куму Горпину, що з її Івасика таки буде письменник...

Л. Забіренко

ЧЕРНЕЧА СПОКУСА

I.

у світі цім багато див і лиха,
людина думає і каже з тиха:
Не є це аксіома, але ось так зрідка:
"усяке лихо - кажуть - все від дідька".
Куди не повернись, куди не подивись
не так тепер, як то було колись...
Колись було добро і люди мали змогу,
бо більш було братерства й віри в Бога!
Тепер від комерсанта й робітника малого,
від грішного гіпіса до монаха святого;
зустріла доля всіх - брехлива та гірка,
усе в світі перекинулось у ковенька.

Багаті комерсанти усі на перегони,
видумують усе... а чернці закони...
І кажуть - лихо скрізь, то все нечиста сила
усякого зла в цім світі натворила.
Як щось не до речі: "То йди до дідька!"
На винних і невинних - бісова скрізь сітка.

Ось випадок, чи то в порі, чи не в порі -
закон: "Не юстимеш яєць у манастирі!"
Чернці до святої - бігли вперегони...
Непорушимі й тверді завели закони.
Якби хтось із чернців яйця захотів...
Такому не уникнути батогів...
Ба, коли б потасмно в манастир приніс,
такий вже не чернець, а просто - біс!
Закон законом хоч він велика сила,
але одного чернця до гріха спокусила.
У ярмарковий день де людей багато,
а на столах яєць, як під Великдень-Свято!
Чернець біля стола, а гандляр до чого:
"А може б пару лєчок - для святого?"
Гандляр - чимало вже гріхів нажив...
чернцеві до торбинка кілька яєчок вложив:
"Несіть пан-отчє, як хтось зустріне,
кажіть - то не яйці а цитрини".

II.

Ось пізно вечером, чернці пішли вже спати:

"Тепер смачну вечерю буду мати!"

Хотяй закон святий - кару прирече,
проте чернець над свічкою яйце пече...

Ігумен монастиря старий уже й похилий,
слідив за всім до всього мав ще силу,
іде він сіннями - затих усюди гомінь,
але із келії крізь дірку блима промінь!?
Ігумен глянув крізь дірку, - що за диво...
Чернець яйце пече, свічка трохи димить.

Постукав до дверей той миттє відчинив,
яйце печене біля свічки положив.

- О, сину - каже ігумен, що ти вчинив,
ти ж нашого закона, зневірив і зломив!

- Пробачте мені цей гріх - отче ігумене,
то дідько, нечиста сила приступив до мене,
і спокусив мене якраз у ночі, -
що над свічкою яйце можна печи....

В цю мить у келії з заogrівальної печі,
виходить дідько й каже такі речі:

"Я в пеклі пережив не віки не рік
і не бачив і не чув, щоб хтось яйце
над свічкою пік?"

В ігумена і в чернця - задубів язик...
а дідько в ту мить із іх очей зник.

І каже ігумен - не було в нас такої новини,
і хто ж тут винен, кого тягнути до вини?

Чернець говорить: "Я впав у зневіру,
смагайте батогами, деріть із мене шкіру".

Подумав ігумен - тяжкі часи на світі,
треба наші закони дещо ізмінити!

Яйце запахло - ігуменові закрутіло в носі...
"Цей закон для нас тягарем є досі!"

У монастирі для чернців наспіli вісті,
до яйці можна печи, варити й їсти!

Хто знає звідки ті гріхи - а може з лісу?
Ба, люди чинять іх - а всю вину на біса.

Ч У Ж I Б О Г H *)

Давним давно, як води Бористена
Промощували шлях у Чорне море,
Як праbabelьки орючи чорноземні
Лани в степах, - ділили радість-горе.

Шумів рвучкий на заході Дністер,
Як рідний брат старого Бористена,
Було колись не так, як то тепер -
Тюрма народів, без благословення.

Раділи орії й Україна Мати,
Пливло життя... Була в пошані Леле!
І юнь краса... Змінилось не пізнати, -
Мов млин Архіпа, що пісок все меле.

Не знали праbabelьки, що то атоми?
Була весна, літо й сонце благодати,
Хоч не було модерного в них дому,
Проте спокійно всі лягали спати.

Не було в них новин - лихих тривог,
І вовком не була тоді людина...
Дажбог добра - Всеvічний добрий Бог,
Така була колись - Прамати Україна.

Було колись і Україна - давня та дорога.
Слов'яни жили з нею, хоч не раз тривога...

І сталося чудо й диво - Кирило і Методій,
Прийшли із Греції: "Ось новини, мирних подій,
Щоб ви жили, як християни люди,
Прийтіть ви Правду Божу, то добро в вас буде!"

* 1956 року Н. Хрущов зі своїми однодумцями уневажнив культ Сталіна. А відтак і пам'ятники по нім зруйновано. В одному часописі був малюнок, як чехи тягнули мотуззям Сталіна за шию, щоб його звалити до долу.

І сталося, поєднались: поляк, чех і русин.
Загорілась в Римі заздрість – треба їм спокуси!..

Й понесли вони до чехів – золотій гори...
"Полишіть ви українців – менші будуть змори".

І Римові будь-що-будь – далося зробити,
Українців з поляками на смерть поділити.

Вмить зродилось недовір'я і незгоди в людях,
Потомилися в незгодах, хай уже й так буде.

Бог небесний милостивий бачив горе в Чехах,
Дав їм ріднього пророка так писав Шевченко.

Бо і сам зазнав він лиха від панського роду,
Полюбив він тих, що гнані й писав про свободу.

Написав про Івана Гуса велику поему,
Як вертали чехи з горя, й дучи до Едему.

Засытило сонце з неба за Івана Гуса!
Поклонялися Богу Правді... Ось нова спокуса:

Захотілось мудрим чехам ще якогось бога?..
Довго, довго биткувались аж пришла спромога.

У двадцятому сторіччі – не рідного – здалі,
І будують ідолище із цементу й сталі.

І засяяв Сталін в Празі, що ж тепер робити?
Хоч-не-хоч прийшлося чехам – чолом треба бити.

Славословили божижче, потомились ллється піт...
А Хрушчов ім: "Щож ви чехи? Та ж я Сталіна –

під пліт..."

Миттю чехи впритомніли, що тепер робити?
Чи лишити це божижче, чи далі молитись?..

Втритомніли мудрі чехи, трохи тугоши:

"Геть із Праги! - чужинець він. Мотузя на шию..."

Тягнуть, тягнуть, щоб звалити... Міцно вперся Сталін!
Не мотузям - пригадали... Це ж з цементу й сталі.

Сталеві заклали линви, підтягли великий танк, -
Бахнув Сталін - повалився: "Ідолу такому й так".

Загуло, як протягнувся, аж стряслася Прага:
"Геть чужих божків із Праги, - це для нас зневага!"

Довго чехи працювали не одну годину,
І Сталіна вивозили на смітник в "гегену".

Де червяк не умирає, огонь невгласає...
Хай по тім чужім божищі і слід пропадає.

* * *

Ось таке то в цьому світі де повно брехні, хвальби,
Хто потопче рідну правду, до каміння б'є лоби...

Так це правда українці, це й для нас наука,
До чужих богів молитись, це неволя й мука.

ДОМАШНЯ АПТЕКА

Було колись — говорив Сергій до свого друга Артема: заболить щось у середині, або в крижах, була своя домашня аптека. Підеш було на город, викопаєш один або два качани хрону, візьмеш пів літри оковити, принесеш до хати — ось, жінко, роби лікарство. Жінка миттю бере хrona, зітре його на терці, правда, трохи прослезиться, бо ж то таке їдке, що не тільки очі плачуть, але у носі засверлить. Коли вона зітре того пекучого хrona, залляє його оковитою-спиритусом, постоїть три дні й натягне одне одного, і ось є тобі домашнє лікарство. І, що ви скажете — як заболить у крижах, як помастиш, як потреш, крижі горяТЬ вогнем, а біль наче б його мітлою вимітав.

— О, так, це свята правда, але таке лікарство можна й тут, в Америці, зробити.

— Так, можна зробити, але хто його знає, чи тут с хрін? Я всього не сказав, я тільки сказав, про крижі, як тим домашнім лікарством натреш, і як скоро переходить біль. Але я нічого не сказав про середину. А це направду знамените лікарство. Коли в шлункові щось заболить, то не треба рахувати краплини, але наллеш до маленької чарочки, перехилеш, а біль мов би рукою відняло.

А тут в Америці, щось трохи заболить, біжи до лікаря, як можеш бігти, а як ні, коли вже ногами протягаєш, тоді просто до шпиталю. Або, коли приайдеш до лікаря, він як зачне вистукувати-випукувати до плечей, до грудей, та по колінах молотком бити, аж мороки чоловіка беруться, або просто твориться нова недуга. І ось за це стукання та пукання, плати аж десять долярів. У дома чоловік за ті гроши міг корову купити. І що ви на це скажете? Ідеш додому, а воно як боліло, так і болить. А де ж ти візьмеш тих десяти долярів, як я тільки-що приїхав до Америки?

— Так, друже Сергію, — відповів Артем. — Було колись, минулося. Тепер новий світ і нові часи. Тепер ми опинилися в новій країні, на цілі тисячки миль від рідної країни. Новий світ, нова мова, ходиш у місті поміж людьми... Люди говорять... А тобі мов би язика не стало.

Ото ж то й біда, — сказав Сергій. — Ось учи-

ра я пішов до міста, де продають ярину, ходив, заглядав, чи де не зобачу хrona, але нема. А в середині так болить, аж перевертється, аж мороки приходять. Я ходив-ходив, заглядав, як не свій, і хрону як нема, так і нема. Але раптом, якийсь старий чоловік, жідівського роду, кілька разів глянув на мене, і видко — «свій своя познаша» — заговорив до мене ломаною українською мовою:

— А чого ви шукаєте?

— Хrona шукаю, — кажу йому. Він видно тим не образився й каже: У мене є те, чого ви шукаєте — того хrona, але то не хрін, то «коняча редъка» по-американськи.

Для мене це було великою несподіванкою, кажу вам друже Артеме, що я почув себе наче в Бердичеві, між своїм народом та між своїми крамничками.

— Хronu, — каже він, — та ж тепер уже місяць по Великодніх Святах, тепер уже дуже тяжко за хрін. Але я подивлюся, може в мене ще десь буде зо два качани.

Позаглядав він по своїх скриньках та кошиках, і витягнув два качани й каже: «ось є», але я дивлюся й очам не даю віри, бо ж то такі грубі качани, що я ніяк не міг повірити, що це хрін.

— Ой, — кажу йому, — хай вам Бог дасть сили та здоров'я, що ви до мене заговорили нашою мовою, тепер я буду вашим сталим покупцем вашої ярини.

Іду й думаю, оце добра нагода, крамничник ярини позбувся хronu, а я буду мати домашнє лікарство. Та, ба, й десять долярів будуть у моїй кишенні.

Поклав він мені ці качани хrona в паперову торбину, я йому подякував, і думаю, треба йти додому, хай жінка робить домашнє лікарство, — буде аптека. Але йдучи мимо галантерійної крамниці, за вікном побачив усіяку всячину — думак, зайду до середини, там можна буде багато більше дечого побачити. Приходжу до скляних дверей, а вони самі відчиняються, — й думаю, чи то не яка омана, щоб чоловіка хто зна куди запроторити. Але дивлюся, поперед мене жінка йде, двері відчинилися, вона пішла. Я наблизився і мені двері відчинилися, і я увійшов до середини. Став і думаю — ось тобі Америка...

- І що далі? — спитав Артем.

- Та що, — думаю, — коли зайдов до середини, то треба подивитися та й розглянути, що є в тій величавій крамниці, де самі двері відчиняються та зачиняються. Надивився я доволі й побачив, що на другому поверсі є різні віорання. Думаю, зайду й туди, щоб подивитися. Я підійшов до сходів, став на першу ступінь, а воно попудило мене догори. Я й не оглянувся, як знайшовся на другому поверсі, сходи закінчились, а я впав на підлогу. Прибіг якийсь чоловік і мене підводить, але я кажу, що я сам встану. Схопився на ноги, а чоловік, як я побачив по нім, був задоволений, що мені нічого не сталося.

Подивився, позаглядав та й думаю, треба йти додому, й нести хрону, хай жінка робить медицину. Але питання, як його зійти з другого поверху на долину? Що підійду до тих сходів, що мене винесли на другий поверх, приглянувся, та вони тільки до гори крутяться, як живі. Що ж його робити, думаю, стоячи біля сходів. Але на моє щастя, той самий чоловік, що підводив мене, коли я опинився на підлозі, лежачи, він мене привів до інших сходів, я став, а вони попудили мене на долину. І якраз не дуже далеко від тих самих дверей, що я ними ввійшов до середини. Став я біля дверей, мені здавалося, що це ті самі двері, але мені тільки здавалося, то були інші двері, що випускали людей зі середини дому на вулицю. Я вийшов мов оголомшений, і чимкоріш пішов додому.

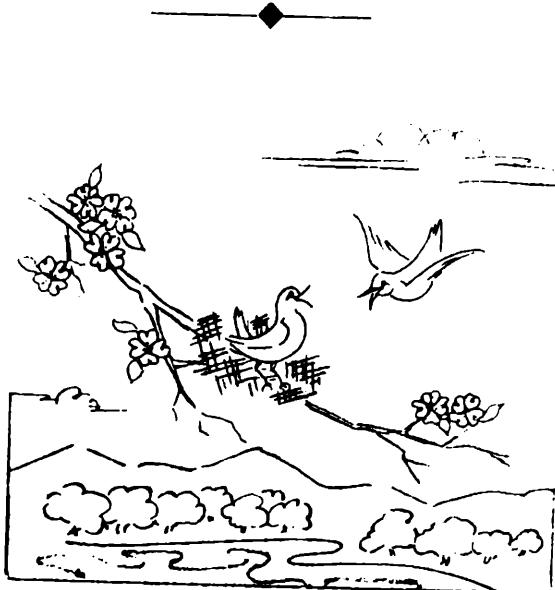
Коли прийшов до хати й почав оповідати дружині, що я пережив, то вона трохи дивувалася, а трохи посміялась із мене, кажучи, — то не в хаті мудрувати, то не на рідній землі, як було, прийшов пізно вечером, очмелений алькоголем, та авантюри виробляти, то Америка! Але коли я витяг із торби ті хрони, аж два качани, то вона за голову вхопилася й каже: — Та що це ти приніс?

— Та що. — кажу їй, — хрони, бачиш, аж два качани. Та тоді кажу їй: — Не говори багато, а ось тут плящина з горілкою, роби скоро домашнє лікарство, бо в крижках щось поколює, а в середині теж не добре, щось крутить, перевертається та ріже мов би пилою.

— Г що ви скажете, Артеме, по трьох днях ми ма-

ли свою домашню аптеку, правда, не таку сильну, як на рідних землях, але мали свою власну домашню медицину і десять долярів у своїй кишенні, а не в чужих руках.

Друковано: "Кан. фармер", і Календар "Мітла" 19-
75 рік.

„ЖИВИ, ЯК УСІ ЖИВУТЬ”

Було колись ще за царя Миколи,
як не було рапо, то друзі по неволі:
Йосип Васіріянович і Сергій Мокринович,
не мали вони тоді, ще рапо і спокою,
жили собі тихцем, як миші під мітлою.

Йосипа, комуна покликала на батька провідника,
а для Сергія Мокриновича - доленька гірка.

Працює він у шкіряному заводі,
а в хаті жінка й діти - вижити їм годі?!

Для добра - революції він великий ідеаліст:
"Хай усіх можновладців, буржуїв міль поїсть!"
Праця у фабриці не тяжка - звичайно сторож, -
за кожним робітником він водить зором...
Чи хтось бува, не несе щось під пахвою,
якби таке?.. - Таким нема спокою.
Він мав нюх, - немов песячий ніс,
він чув, як хтось крадкома шкіру ніс...

І не раз він думав, як це сталось,
що він звиклий робітник, - а вожд Сталін?
Він цар, у нього іжа і всього доволі,
а я працюю, - жінка й діти у недолі?
Що, так не може бути, це діло не гоже, -
піду до Йосипа може щось поможе!?

Прийшов він до Йосипа й каже - друже-брате:
я живу у нужді, а ти у палаатах?
Чи ж ми революції не творили однако,
ти живеш як цар, а я сяко-тако...
Йосип Васіріянович довго не говорив,
на свого товариша трохи насварив:

- Стільки людей живуть і ніхто не приходить,
а тобі одному - вижити щось годі?

Пішов Сергій Мокринович, похнюпив трохи носа, -
роздумуючи, а може дурень я...
працюю у шкіряній фабриці,
а жінка й діти, голоні й босі?
Може я недотепа - ідеаліст...
і в цьому всьому вся віда моя?...

Терпів він, як міг, але не можна далі,
Їде знов до Йосипа, - що скаже Сталін?

- Як хочеш товаришу Йосипе,
чи зло, чи добре - по дружеськи скажа,
але в біді моїй таки поможи!
Подумай Йосипе - в мене жінка й діти,
такі, як я - худі тільки кости свіяті.

- Щоб тобі помогти, ради тут нема,
таких революціонерів, як ти - тьмуща тьма...
Коли б я всім почав допомагати,
чи міг би довго над вами царювати?
Я раджу тобі Сергію Мокріновичу,
не мірять до мене на марно твою путь,
а жити так, як усі гряддани живуть!
Іди собі додому в ім'я Маркса бога,
і більш до мене не побивай порогів.

Ішов Сергій, як по сповіді, по грісі,
і думав, як то жити і давати собі раду, -
як живуть люди усі?...

Гм, думав він - навіщо соціалістичні ідеали,
як вони нас у біду загнали?

Пішов Сергій до голови по розум -
Маркові ідеали шустъ у пущу в лози...
І сторожить він, як люди з праці йдуть,
де зорить він їх оком, а глядить у кут..
А людям каже: "Сталін, батько, сонце
не дивиться на людей крізь одне віконце.
Так і Сергій, - як люди щось несуть...
Хай собі щасливо додому йдуть.

У світі все бувас, світ не казка,
у Сергія не біда - Великдень, паска.
У нього яйці, сало, білесенька мука,
а жінка варить, смажить і припіка...
Усяка всячина, лише іж і ликай,
Сергій навчився з лиши дерти лика.
Пожив Сергій "як всі живуть" лише пів року
жінка й діти потовстіли і він нівроку.

* * *

Сидить Йосип у Москві і верховодить,
і між тим усім пригадав Сергея, —
що сталося з ним, що більше не приходить?
Цікавився він ним, і ще боявся біса,
щоб той Сергій з біди де не повісивсь?

"Га, подумав він — таке не може бути,
але, щоб знати все, то треба ще кликнути!
І пише він листа: "Сергію друже-брате,
прийди, можливо — раду можу дати?"

Ішов Сергій не дуже то охоче,
не певний був, чи лихо не наскочить?

— І щож товаришу — питас Сталін,
як живеться тобі, що не приходиш далі?

Тут Сергій ніби трохи у страсі й каже:
та щож товаришу Сталін, живу як мога, —
як граjdани усі.

Знаю, що життя — партійна спромога,
рішив переносить усе, щоб до тебе
товаришу Сталін, —
не побиває порогів.

О, відповів Сталін, коли ти погодився
зі життям і знайшов спромогу...

То йди і працюй, і не забувай
молитись і вірити,

19.75

в нашого Маркса-бога!

Карл Маркс

ДИВНА РЕЛІГІЙНІСТЬ

Емілій сидів на лавці біля невеликого паркового ставу, перечитуючи журнала "Київ", і затримався над невеличкою статтею під наголовком: "Шевченкова мова". Перечитав він раз і вдруге, бо стаття була надзвичай цікава, їшла мова про Шевченкову релігійність. Читач статті затримався над рядком "Заповіту": "Молитися. А до того - я не знаю Бога". Науковець доводив, що слово: "знаю", "знає", "знати", ще не є доказом про Шевченкове неєвірування в Бога.

Поклав він журнала біля себе на лавці й замислився над цією проблемою... мов би говорив сам до себе: - І скільки то вже написано різних розвідок на цю тему, й ніяк науковці не можуть прийти до основного заключення. Одні кажуть, що він не визнавав Бога, а ще інші, що визнавав, а багатьох просто проминають, не згадуючи цих рядків. Коли б Шевченко зараз з'явився, то напевно він сам сказав би про своє кредо-вірую.

Сонце звертало з полудня, й почало пригрівати так, що кущики паухучо-рожевих квіток хилилися до води, відчуваючи її вологість. Люди щораз більше почали напливати до квітникового парку, так що по короткому й не предбаченому часі не було місця для всіх прогульників, щоб посидіти на лавці.

Коли Емілій, думаючи над прочитаною статтею, водив ззором по воді, на якій плавали дикі качки та ловили на перегін кришинки хліба, що діти кидали на воду і приглядалися з цікавістю, як качки та риби, плавали веоді, спритно ловили смачну поживу... Миттє підійшов як звичайно один чоловік середнього віку й попросив Емілія, чи він дозволить на другій половині лавки, тільки що звільненій, бо лавки були лише на дві особи.

Еміль радо погодився, бо чоловік був присмного зовнішнього вигляду.

Коли незнайомий сів біля Еміля, побачивши журнала з великим написом на обкладинці, не латинськими буквами, зацікавився, бо може вперше щось подібного бачив. І з

причини цієї зав'язалась між ними розмова, та по кількох словах зійшла на релігійну тему.

Емілій був не лише релігійною людиною, але в повному розумінні цього слова - віруючим християнином. Незнайомий не мав великої охоти розмовляти на релігійну тему, та ради присмного місця на лавці - відповідав і натякував п'яте й через десяте.

Еміль скоро спостеріг його релігійну нецікавість і сказав:

- Друже, ви, певно, вільнодумець або атеїст?

- О, ні! - запротестував незнайомий, - я релігійна людина й принадлежу до церкви!

- Відвідуєте церкву й ходите щонеділі на Богослуження?

- Ого-го, щонеділі ходити до церкви! - Відповів незнайомий.

- Я думаю сказав Емілій до свого сусіда, + що ходите...

- Для мене вистачить у моєму житті бути три рази в церкві.

- Бути три рази в церкві через ціле життя, - це для мене щось не ясне й не зрозуміле?..

- Просто - відповів незнайомий: я був у церкві, як народився й мене хрестили, другий раз я був у церкві, як вінчався, а третій раз буде в церкві, як помру, бо за нашим церковним порядком, як людина помре, за померлого треба відправити "Панахиду".

- О це так, а я ніяк не міг домислитись... - сказав Емілій. Мене все таки цікавить, - продовжив Емілій, - яке ваше знання про Бога, про Христа та про спасіння вашої душі?

- Це не моя справа клопотатися про ці речі, - відповів незнайомий, це справа церковного клеру, - хай вони клопочуться про наші душі, бо то їхній інтерес. Як я був шкільним у хлоп'ячому віку, то я знову кілька цікавих слів із одної пісні: "Всім по смерті іти треба чи до пекла, чи до неба на віки, - кудись треба буде іти....

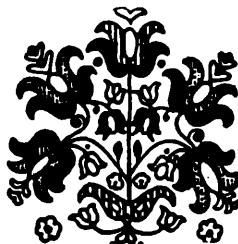
Була третя година пополудні. Паркова оркестра, розпочинаючи свій концерт, заграла Американський гімн, Емілій та його друг спільної лавки стали на ноги, по скінченні гімну незнайомий попрощався з Емілем і пішов у свою дорогу.

Емілій, збентежений такою дивною релігійністю, сам не зінав, що робити, чи йти блище до оркестри й послухати уважно цікавої концертової программи, чи лишитись на своєму місці. Він вибрав друге. І знову беручи до рук журнал, ще раз переглянув статтю: "Молитися. А до того - я не знаю Бога". Миттю майнула думка - яка різниця між словами "вірою" і "знанням", чи дійсно людство знає все про Бога? А переважно мільйони подібних християн, як цей незнайомий чоловік, що сидів ось біля мене на лавці, і задовільний тим, що для нього вистачить у Його житті бути три рази в церкві.

Слава тобі Боже, що ти дав українському народові людину широї та відкритої душі, генія слова Т. Шевченка, він не лицемірив і сказав широ так як є, - людина, порох землі не всилі всесціло пізнати й зрозуміти Бога, і всі Його дії великого Все світу, - людина може зближуватись до Бога й пізнавати Його вірою.

"Ми віруєм Твоїй силі
І слову живому:
Встане правда, встане воля,
І Тобі одному
Поклоняться всі язики
Во віки і віки!"

"Віра й Наука", 1962.

„З НІЧОГО ЩОСЬ”

На узбіччі Карпатських гір, розпростерта так звана "Бориславщина". Осередком цієї бориславщини, то місто Борислав. У тому Бориславі та його околицях у глибинах землі було рідке золото та слібло, - золото нафтова ропа, без якої теперішній технологічний світ, із його автомобільним рухом, якби цього золота в нідрах землі не стало, - попав би в безвихід. Та крім славного Борислава в глибині його землі знайшлося ще біле срібло, - це природний віск. Про Борислав у Західній Україні, Галичину було багато мови, про його долю та недолю, про радість і про сміх... і про сльози... Ів. Франко, що український народ його, слушно оцінив, як "Розум України", він написав живу картину, про бориславських робітників і визискувачів, повість: "Борислав сміється".

Наголовок цього оповідання: "З нічого щось", є подібний до народньої приказки: "З дурнички паланичка".

По Першій світовій війні, коли в Західній Україні, Галичина й Волинь і Полісся, що були під Польщею, почав ширитись евангельський рух. В тому часі прибув з Америки проповідник віровизнання "руслізму"або "Дослідники Біблії", бувший греко-католицький священик, - Дмитро Хом'як і в Бориславі організував евангельку на початку 23 чи 24 роках громаду: "Дослідники в Біблії". Громада вірних із бориславських нафтово-копальняних і тому подібних робітників, переважно середнього віку і старших, досить скорс зросла і була діяльною.

Один зі старших членів громади, самітний маючи свою хату, був за все вдячний Богу, і давав собі раду можливості як міг. Бориславське рідке брунатне золото, було не тільки в глибині землі, але певна частина цього золота плавала по копальнняних калабанях. Старий брат М. Червінський, був так званий "бориславський либак". Він щодня, так як усі інші робітники, поспідавши, брав до рук металеве ведро і конопляне пасмо прядива, ідучи від одної калабані до другої, чи я-

когось ставка, бо нафта плавала по воді, по короткому часі назбирає повне ведро ропи й несе до збірного місця, і за одне ведро ропи отримує десять польських, а часом і більше грошів. І так за цілий день він назбирає цієї ропи на одного або й на п'втори польських що звались злотими!"

* * *

Час не стоїть на місці, а йде дуже скорим кроком, і можна сказати - милевим кроком. Проповідник Д.Хомяк у короткому часі бачив, що баптистський рух у Галичині, теж іде скоро вперед, а його руселізм ограничився лише до самого Борислава. По кількох роках його місійної праці, правдоподібно повернув назад до ЗСАмерики. Але прощаючись із бориславською громадою, коли питали його вірні, що їм тепер робити? Він ім сканав: що в Галичині та на Підкарпатті є баптистські громади, і вони йдуть вперед та стоять міцно на ґрунті правдиво християнського вірування - Нового Заповіту, порозумійтесь з ними і все можливе, що вийдете до їхнього Об'єднання баптистів у Галичині. І так сталося. Доказом, цього є те, що бориславська громада вірних існує й до цього часу.

* * *

Коли 1932 року один баптистський проповідник Східної Галичини, відвідуючи баптистські громади на Підкарпатті, при цій нагоді відвідав баптистську громаду в Бориславі. Познайомившись із старшим братом Максимом Червінським, розмовляючи з ним про його старече життя і його вірування, а він був доволі байдорим та активним членом громади... Як вам живеться дорогий по віку брате?

- Слава Богу! - відповів брат Червінський, живу со бі, як "бориславський либак".

- Гм, "либак" - каже проповідник, але для мене слово це є загадкове... І мушу признатися - незнане.

Відповідає брат Червінський і говорить: "либак, то такий чоловік, ніби щось робітник, наче б мав власну копальню нафти... Приходить тиждень, робочі дні, я вже

йний працювати, як копальняний робітник, обуванні нафтової ропи, чи природнього гідроліту. Але встаю рано, поснідаю, беру меч та пасмо пр'ядива і ходжу від одної калаби до деяких ставків де на воді є ропа, пр'ядива потягну по воді, а нафтова ропа та прядива, як мухи до ліпучі. Лівою рукою таю, а правою тягну до гори, і відразу пів ільше ропи йде до ведра. Відтак настягаю дро ропи й несу до місця де скуповують цю десять польських громуш, і та за цілій ю одного польського золотого або й більше золота - говорить брат Червінський: дорогий дніку, роблю "з нічого щось", або як то юди - "з дурнички палляничка". Це все добре, невдоволить, то це, коли я переглядаю з еякі книжки та припадково читаю якусь львінську газету, ніде не бачу ні фото, ні його Бориславу з його шибами, що тягнуть зі землі, зате бачу багато церков і покук корчми. І так виходить, - що де бориславитник заробив там і загробив.

Борислав, Галичина копальняні шиби 1933.

"ТАІНСТВЕННАЯ РИБА"

Колись у царській Росії за царя Миколи, як ніколи було все таїнственне, люди довідувались, що діялось на Божому світі через п'яте або десяте, переважно на Волині. В одному селі називали його "Х", жив собі мирно йти, як у доброго пана за дверима Янкіль Левкович Кослик. Люди як звичайно й кожначко мали свого роду пристановище, не треба догадуватись де - в корчмі... Коли по кількох чарках випитої горілки, селянам було порозв'язуватися язики, тоді наговорять всякої не придуманої всячини, тоді всі таїнства були явні. Рівною багато дечого селяни довідувались щонеділі, бувши в церкві на богослужбі про якихись: Івана Рябопашку, Юхима Цимбала, що іх батюшка звав "новими апостолами". Часто говорив, що вони ходять по всій Україні, ба навіть у святому Києві і там уже завели оту дивацьку "штунду".

З появою в Україні свангельського руху, селяни дещо натякували на адресу місцевого шинкаря, Янкеля, що хиди допомагають таку "нову віру" поширювати між селянами. А найбільше, що для селян і самого Янкеля було загадкове, що ті "штунди", - до церкви не ходять, горілки не п'ять і цигарок (махорки) не курять.

Коли корчмар доволі наслухався про ті таємні новинки, - продумуючи їх з такою увагою, наче б числив уторговані гроші за горілку та махорку. Подумав він і сказав сам до себе: ну, як усі люди нашого села переїдуть на "той штунда", то що тоді мені робити? Хіба вибиратись зі села... Підходить він до одного стола де сидів уже трохи підчмелений горілкою, церковний свічник Трохим Іванович, і говорить:

- Ну, ну, - я теж за православна віра, і додає, що воно таке той "штунда", щоб до церкви не ходити, горілки не пити, махорки не курити... Такого, як ви говорите "штунда" ще ніколи на світі не було.

- Отож то я є - говорить Трохим Іванович, що таких відступників від православної віри, - ще на світі не було, бо хто ж то будав, щоб горілки не пити й махор-

ки не курити??

Селяни підхопили цікаву думку Янкеля, що й він боронить православну віру! Коли б він став православним то його діло багато б покращало, і він почував би себε дуже щасливим чоловіком!

* * *

Пізно вечером, як люди розійшлися до своїх домів то Янкіль говорить до своєї жінки й каже:

- Знаєш що Малцю, я чую як деякі селяни говорять, - коли б ми перейшли на православну віру, то наше діло було би багато лучше як тепер.

- Ото новинка, що я можу сказати, каже жінка - куди ти туди і я! Ти знаєш, в нашій Мойсеєвій вірі все рішає чоловік а не жінка.

Ціла справа розмови селян зі шинкарем дійшла до міщанського попа. Як він почув таку радісну вістку, що Янкіль не за "штундою", а за православною вірою, подумав: коли б дійсно сталося таке діло, що Янкіль разом зі своєю родиною перейшов би на православіє, то для нього були би шанси на аванси... Церковна вища влада піднесла б його до титулу "протоієрея", а можливе навіть на єпископа. Міщанські парохи числився з надією, що все є можливе.

* * *

Одного дня священик покликав Янкеля на плебанію до свого помешкання, щоб дещо поговорити, чи Янкіль погодився б перейти на православіє? Й почав з ним розмову:

- Якове Хасмовичу, люди мені говорять, що ви не зановою "штундистською вірою", а за православною?

Коли Янкіль почув, що піп звертається до нього побатькови - Якове Хаймовичу, він посмілішивши й почав говорити з відвагою:

- Я чую, як наші люди говорять, що той новий віра, "штунда": до церкви не ходить, горілки не п'є, махорки не курить, не лається поганими словами, то я переконаний, що такий віра як "штунда", ніколи на світі і

навіть у нашому юдівському народі не було.

- Тому то я, Якове Хасмовичу й покликав вас, щоб ми дещо поговорили про цю нову віру та про дещо інше...

Бачите Якове Хасмовичу, що православна віра, то дійсно, майже дослівно така сама, як то було за біблійних часів, за часу Мойсея. Наші православні храми, то є "святині", побудовані так як єрусалимський храм за часу ізраїльського царя Соломона, то є: "Свята святих", по православному "захристія", куди має право до входу, тільки священик під час богослужби; середна частина храму "святих"; то було місце для левитів і побожних ѿдеїв, відтак третя частина храму де мали право входити прозеліти і такі що прогрішились дещо проти закону. Священні ризи такі самі, як у старо-біблійних священиків. Відтак кадило й кропило, кропило має таку велику силу, як за Мойсея священик скроплював і очищував людей від іхніх гріхів. У нашему часі кропило "священою водою" проганяє всяку нечисту силу. Все це, що має Православна Церква походить із Старого Заповіту. А в Католицькій Церкві почавши від папи римського і єпископів, всі вони носять на головах юдівські шаламки, подібно як у правовірних юдів під назовою "хасидес".

Коли Янкіль усеньке вислухав, що йому піп наговорив - подумав: так цього всього, що православні попи разом зі своїми визнавцями вірують - навчав нас наш рабін. То чого тоді православні попи виступають проти юдів і проти "штундистів?" Янкіль зрозумів, як казали люди - пішов до голови по-розум, що тут немає ніякої різниці, можна рівночасно бути юдом і православним.

Янкіль по кількох відвідинах священика та ширших дискусій рішився перейти на православіє. Але біда в тому з чим зустрівся священик, - як Янкеля та його рідину похрестити? У православних прийнято дітей хрестити через занурення у воді, подібно, як баптисти хрестять дорослих після визнання іхньої віри. Піп звернувся з порадою до єпископа, як вийти з цього трудного положення? Єпископ порадив, - що можна хрестити через пок-

роплення водою. Бо так хрестити Янкеля з його рідною, як хрестять баптисти, та ще публічно в ріці, чи в ставку, було просто не можливе, бо тоді люди казатимуть, що піп зі жидом перейшоа на "штунду".

Якось із сякою та такою бідою священику пощастило в можливий спосіб Якова Хасмовича та його рідною покрестити. По хрещенні Янкеля з його рідною, дійсно священика місцевої парохії Н. Харламповича піднесено, так як він думав до титулу "протоєрея". А Янкіль вже не був більше, як звичайний корчмар, але Яков Хаімович а його дружина не Малка, але Маланія. Життя їхнє хоч би на зовні змінилося, доля інтересу покращала. Селяни і їхній погляд уже не був такий, як було за Янкеля, тепер по цілій землі, - вони вже не йдуть до корчми, але до "православного розривкового дому".

* * *

Життя Якова Хасмовича в новій вірі по-православному попливло, як вода рікою. Але по певному часі чи то за рік, чи більше, селяни звичайно мають песій них, - ім щось предвиділось, а часами і запах дмухнув із Маланієвої кухні, наче б вона курку пекла?.. Часто спостереження таке було в п'ятницю вечером під суботу. Пару разів селяни звертали заввагу Якову Хасмовичу, що Маланія пече курку, а таке щось діялося саме різдвяного посту, але Яків наговорив селянам так багато, що вони ніяк не могли зрозуміти, - чи вони мають рацію чи ні?

На кінець вони звернулись до священика, вже як старшого "протоєрея", й наговорили йому, що Яков Хасмович, як православний християнин, не дотримує посту, а Маланія деколи, як ми переконалися у п'ятницю вечером у духовці пече курку... Священик трохи з недовірчivістю поставився до своїх одновірців і з обуренням каже їм:

- Все можливе, що ви перемірите чарку, і вам щось таке верзиться, щоб мені та родині Якову Хасмовичу, в час чи не в час вносити заколот.

Селяни ні в цих, ні в тих не знали, що на це все попові сказати? Але Трохим Іванович, як церковник гово-

рить:

- Хай батюшка самі першої, чи другої п'ятниці вече-ром підуть до Якова Хаїмовича й переконаються чи, так чи ні?

Священик хоч-не-хоч рішив піти особисто на відвіди-ни свого нового православного члена церкви, і переко-натися чи селяни мають слухність?

* * *

Одного вечора піп рішив піти на відвідини Якова та його дружини Маланії. Коли він ввійшов до головної кі-мнати, де стояли пару столів, а за столами сиділи по кількох людей, звичайно при чаці та всяких балачок і хто зна чого... Коли селяни побачили батюшку в право-славному домі, то побажно вклонились Йому, але наче б він їх не бачив, а підійшов до Якова і тихцем сказав, що він хотів би разом із Яковим відвідати його суп-ругу Маланію. Яків догадався, що тут щось є підоаріло-го, але він був настільки певний, що то все мимоходом пройде.

Коли піп разом із Яковим ввійшов до кухні, якраз у тому часі курка допікалась у духовці-печі. І говорить, Якове Хаїмовичу, мені люди доносять, і докучають, що ви не заховуєте православних постів і в п'ятницю ваша супруга пече курку... Чи це правда, чи ні, але я рі-шив прийти до вас і поговорити з вами.

- Ну, ну, чого ті люди не наговорять, вони наговор-ять такого, що й на світі ніколи не було.

- Чи так, чи ні - говорить священик, нехай Маланія відчинить дверцята духівки-печі, бо ж я цього прийшов до вас...

Коли Маланія відчинила духівку, запах печеної курки залоскотав попа у носі, і бачить, що в ринці курка до вже допікалась, - лише курячі ніжки стирчать до гори.

- І щож ви Якове Хаїмовичу на це скажете, що говор-ять люди, і що курка в п'ятницю печеться,, видко, що ви заховуєте суботу?

- Високопреподобний батюшка - говорить Яків, я кажу

що то не курка а риба!

- Та як риба, то курка - говорить священик...

- А так по "таїнственному" - супруга приготувати як слід курку до печива, я ії перехрещу й кажу до Маланії - бери й печи, то вже не курка а риба!

На таку скору відповідь, на яку спромігся Яків священик миттю був заскочений, - пригадав собі історію і все те, як Янкіль став православним християнином... І каже:

- Ale ж ви Якове з вашою супругою можете курку печи в якийсь інший день, але не якраз у саму п'ятницю!?

- Чому жінка пече в п'ятницю курку, яку я перехрещу на "рибу", то тому, що в суботу і в неділю найбільше людей приходить до нашого православного дому, і ми на їхніх услугах. То одне, а друге ми вже маємо готову іжу: в суботу їмо курку "рибу", як спомин з нашого минулого вірування, а в неділю, як наша радість, що ми стали православними. І ще одне хочу пригадати щодо посту. На початку осені вступив до нашого дому, якийсь незнайомий чоловік і хотів купити хліба. Я йому кажу що хліба не маю на продаж, але є смачні булки, що Маланія пече, щоб була закуска тим, що п'ять горілку. Я йому продав дві булки і він сів біля стола, витяг з торби невеличку засушену ковбасу, вломив частину, почав їсти... Я йому говорю, а може би чарку горілки, то буде смачніша їжа!

- Він каже - я горілки не п'ю!

- А то чому - запитую його?

- Ео українці пропили Україну.

Видко - каже священик, що то був якийсь хахол-мазепинець, а може "штунда", ми православні - один народ.

Далі я йому говорю - сьогодні п'ятниця, а ви ковбасу їсте? А він говорить, який ви християнин, і яка вала ота вся православна віра, що не знаєте того, що написано в Євангелії: "Не тес, що входить до уст, людину сквернити, але те, що виходить із уст, те людину свернить". Їжа не сквернить людини, можна їсти кожного дня, чи в середу, чи в п'ятницю - ковбасу, курку,

сало і все інше. Всі пости, що їсти а що не їсти, то попівські видумки. А це все, що виходить із уст людини то: брехня, ошуканства, всякі брудні огнеливі слова, то багато гірше, як їсти ковбасу. Я не питав його хто він був той чоловік, але він говорив, що так написано в Євангелії. Я що вечора та в інші дні, чую як люди, коли вип'ють по кілька чарок горілки, то такого наговорять, що в мене волося на голові стає мов кольки в іжака.

Коли священик усе це вислухав, що Йому Яків Хаймо-вич наговорив про якогось подорожчого чоловіка, та про селян, що вони наговорять всякої всячини... В його голові куйовдилось, він сам не зінав, що на це все має сказати!? Винуватити Якова та Маланію, що вона в п'ятницю пеке курку, яку Яків перехрещує на "рибу", - але ж вони її не їдять у п'ятницю, а в суботу та в неділю. А найгірше про що священик ніколи не думав: напевно й не зінав, що щось таке написане в Євангелії. І рішив покликати церковну раду та наговорити їм, щоб вони сиділи тихо і не робили заколоту в селі, бо Яків і Маланія, як православні люди не зробили якогось переступу, щоб заслуговували на осуд. Чи то в них курка, чи "перехрещена риба", - хай собі їдять на здоров'я у іхні пам'ятні дні.

Ірвінгтон 1978

"ДІДЬКОВА ПІМСТА" (Історичне)

На розточі північно-галицької землі, мальовничого як писанка села Забір'я, що рясніло красою в пристінку віковічно-дрімучих лісів, що простягалися від Ярославщини аж до Волині. Селяни задумали по скасуванні панщини, побудувати свою церкву та великого дубового хреста на церковній площі, біля дороги, як пам'ятку про скасування панщини. Щороку 15 травня біля того хреста збиралися селяни й співали пісні про кінець невільничого горя. Про будову церкви селяни не мали великого труду, бо забірці мали свого будівничого церков, Семена Козака з приdomком "Кріль", який був відомий по всій Равщині та околицях, як будівничий архітектор дерев'яних церков, чи по-церковному "святих храмів".

Саме, коли Семен Кріль 1875 року викінчивши будову церкви з усіма ії приписами, старожидівської ферми із трьома навами: перша нава, як вхідня, ніби для прозелітів - селян старого віку, друга велика нава для побожніших селян, для молоді та підростків, а відтак то третя нава - захристія, це "свята-святих", де був побудований іконостас а в ньому "святі тайни", і до того місця мав доступ лише священик, відправляти "Служби Божі", а по-православному "Святі літургії".

По викінченні будови церкви наступила друга фаза чи черга, це малювання внутрішнього вигляду церкви. Після грецького взору та традиції, вона мала бути помальована зі всіми святыми, а відтак з небом і пеклом. Бо коли б у церкві не було неба й пекла, тоді б і святі не були в поважному почоті, а для людей не було би побожності, духовної потіки та страху перед пеклом.

Малярів на халь не можна було знайти в селах, таких як Семен Кріль, що влавився будовою церков. Малярів уже треба було шукати в містах, в таких, як Жовква, Рава Руська або Угнів, і не бракувало їх у Львові, бальвівські малярі та трохи панськоваті, не дуже то до сіл спішлися малювати церкви. Головне, що один маляр

не міг всього малювати, мусіло їх бути двох або частіше трьох: один малював святих, другий як золотар то він мав малювати царські двері, іконостас і всі рамки для окремих святих, третій мав малювати небо й пекло. Правда, найтрудніше було малювати небо й пекло. Небо треба було малювати у самій вишні головної нави, де мали бути: Сонце, Місяць, зорі, хмари а на хмарах Бог. Пекло було легше малювати, бо вже було на рівній стіні, вгорі по лівій стороні над образом св. Параскевії. Та крім цього, церковні мальярі, як професіоналісти за народньою приказкою – на церковному мальстрі вже зуви з'їли.

Коли церковні мальярі прибули до села Забір'я, якось сяк так погодилися зі сельською церковною радою: скільки церковна рада мала їм заплатити за малювання церкви, відтак помешкання й харчі. На помешкання й харчування підійнявся прийняти до свого дому, заможний господар, головний радний будови церкви пан Гнідецький.

Малювання церкви, розпочали мальярі, коли вже в кінці весни добре потепліло. Їху мальярі мали селянську й добірну, а спання, як звичайно літньою порою в стодолі на м'якій соломі.

Малювання церкви йшло звичайним ходом. Селяни переважно жінки часто приходили й подивлялися, як то ~~малювали~~ би чудом з'являлися святі на церковних стінах... Де-хто перехреститься перед святыми, де-хто просто помолиться: "Отче наш", "Богородице діво". А мальярі дивлячись на молящихся... їх мов би на сто коней садовило, тішились, як то люди високо ціньять їхнє мальство.

Кожного дня, коли вже над заходом сонця, в середині церковної будівлі поменшалось денне світло, вони кінчали dennу працю. Як звичайно, бо зараз не дуже далеко від церкви була корчма, яка була побудована ще за панцізняних часів. Мальярі щоденно заходили туди, щоб поспідвечіркувати. Підвечірок, звичайно смачні жидівські булки та так звані "москалі", маленькі мариновані селедці, а щоб смачний був підвечірок, то при цьо-

му плящина горілки. Коли приходили до господаря на вечеру і на нічліг, то дещо трохи з'їли, йдучи до стодоли на відпочинок.

Одного дня, господина ось так нахала попід плотом два снопи кропиви й принесла до стодоли, й зараз поза запіллям – стелила по соломі, щоб кропива через ніч прив'яла, а на другий день мала ту кропиву порізати в певний час на січкарні, разом зі сломою й приготувати як корм для корів.

З початком червня, коли малювання церкви було майже в другій половині, малярі з цієї радості у молодого й хитрого корчмаря Шльоми, так попідвечіркували, що ледве тягнули ноги йдучи до свого помешкання на нічний відпочинок. Коли вони з великим трудом приплентались, як могли до свого помешкання, стодоли, то сяк так кожен переліз через запілля і бах, – здавалося на солому, але замість м'якої соломи, малярі полягали якраз зараз за самим запіллям на кропиву. Коли кропива почала жалити й печи як огнем – за лиця, за руки, малярі почали дорікаки один одному, що то нечиста та злісна сила – дідьки, яких у церкві мають Ілько Купць, то вони мстяться на малярах, що мають святих...

– Що ви друзі дорікасте мені – каже Купць, що я маю пекло й дідьків-демонів, хіба може бути церква в якій не було б неба, пекла та нечистої сили? Ти Петре Світуху, що маюш святих, хоч раз перехрестишся, як починаєш малювати матір Божу, або св. Миколая, чи св. Параскевію та святих апостолів? То за це тебе так жалить нечиста сила...

– Ні, ні! Пане Купць, то твої дідьки з вилами, що ти їх маюш у пеклі, – мстяться на мені, що я маю якраз святих. А то, що я не перехрещуюся, як починаю малювати святих, то всин ще не святі, коли їх піп або спісок посвятає, тоді вони будуть святі.

– А за до мене пече ця нечиста сила, куди не обернись, вона пече, пече за голову, за руки... я не маю ні святих, ні неба ані пекла?

– О, тебе Хліме Шилька, ця нечиста сила повинна та

добре печи, просто вогнем! Ти все, що в церкві позомо-
чуся: іконостаса, царські двері, рами довкола всіх і
вся святих, так, що тебе пане Шпилька дідька повинні
найбільше печи, бо ти не поминув жі одної чарки, а пе-
реганяв нас.

Додінькоюночі сперечалися церковні мальярі, обвину-
вачуючи один одного, ледь-ледь крутили язиками, бо в
головах алькоголь пік більше, як кропива, що вони її
приписали нечисту силу. І якось сяк так з кропиви пе-
ресунулись, як хто міг на солому та й поснули твердим
оп'янілим сном.

На другий день, коли вже сонце піднеслося високо, то
перший пробудився мальяр пекла та почав будити своїх
друзів. Коли вони пробудились зі сну й глянули, про-
твєрезівші, один на одного, опухлі на обличчях, червоні
мов би дійсно з пекла повтікали, підійшовши до запі-
лля дивилися зі здивуванням, що то іх так пекло?.. А
тє кропива простелена по соломі біля самого запілля.

- О, бачите мої друзі, сказав мальяр пекла, - то не
мої дідьки так вас і мене жалили й пекли до пізньої
ночі... А де звичайнісінька кропива, що росте пошід
щотом.

Прийшли до хати, опухлі, червоні й какуть до гос-
подині дому: "Пані Гнідецька - на що ви настелили кро-
пиви зараз поза запіллям? Та вона нас так пекла, що ми
думали, що то вся нечиста сила, напосілась на нас, що
наш пан Купць малюс в церкві..."

- Та це на поживу для корів, я простелила, щоб во-
на трохи прив'яла, а сьогодні поріжу на січкарні. Але
чого ви так пізно прийшли і не заходили до хати, щоб
повечеряти? Я приготовила таку смачну вечерю: по дві
яйці - яєчниця зі салом, вареники зі сиром, і в додат-
ку плящину горілки, і все стойть, а ви не прийшли до
хати на вечерю...

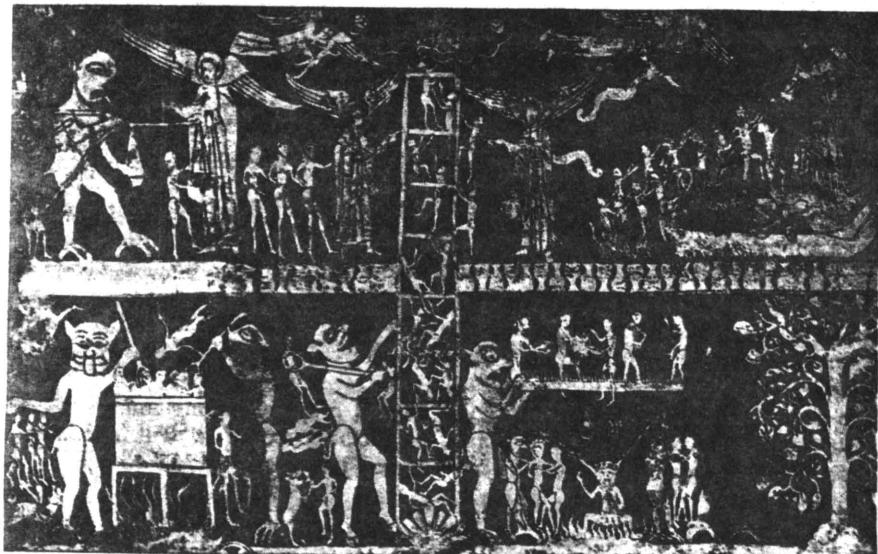
- О, пропало, ми думали, що то Купцеві дідьки з та-
кою шімстою мстяться на нас, а то звичайнісінька ста
кропива, що росте пошід щотами. Але хай вам Бог ми-

луючий дасть доброго здоров'я! Подайте нам що пляшчину горілки, може хоч трохи опритомніємо від вchorяшнього підвечірка. Може так не було би з нами, але той Шльома, коли ми висушили плящину горілки, - він приносить ще другу й каже: " Це вам пановм малярі і від мене могорич, пийте на здоров'я!"

Того дні церковні малярі не йшли малювати церкви, але поспідавши й пішли до стодоли, цим разом уже не на кропиву, але на м'яку солому, що була застелена білим ріднами та м'які подушки під голову, і спали до пізнього пополудня, як за відплату нечистій силі, яку розмальовував з різними пекольними дивами, маляр Ілько Куць, - що їх пекла до пізньої ночі.

Ірвінгтон 1975

INTRODUCTION TO THE LAW OF PROPERTY

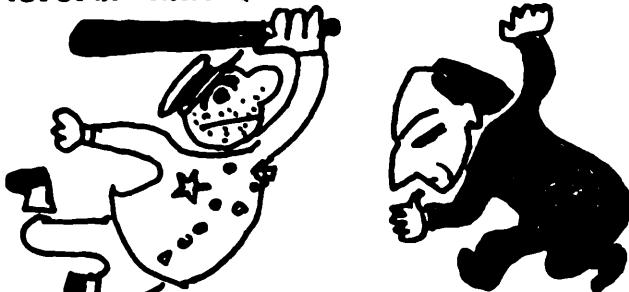

Середньовічна драбина по якій грішники вилазять з пекла до неба.

ОЙ, ЯКІ Ж ТО ТІ „ІСТИ?”

(Ф Е Й Л Е Т О Н)

ІСТОРІЯ ПЛЮЩА

Комуністи били за націоналізм...

Націоналісти б'ють за комунізм...

Малюнок - "Лис Микита", ч. 11. 1977

На світі багато дечого бувас,
як каме Тарас Шевченко:
"І мудрий і дурень усього не знає".
Тільки той може дещо збагнути,
кому гірка доля пощастила
в комуністичній "психушці" побути.

Ось, дива-дивні на світі,
наче б цілий світ завалився,
коли Леонід Плющ із Совітської "психушки"
на волі опинився!?

І доля для нього загадково-вигідна,

коли він щасливо прибув до
австрійського Відня!

Як тільки у Відні вийшов із вагона,
а тут українські репортери, -
на перегони...

Чи ось так собі, чи з доброти,
ми знаємо, що ти багато пережив...

Скажи нам, - яких поглядів ти?

Ми у вільному світі всі "істи",
бо нам багато солі за шкуру -

насипали комуністи.

Скажи нам, з ким тобі у вільному світі
по дорозі, чи з нами... І який твій хист?

Дружина Плюща слухає несподівані вісті
і холодною водичкою хлесть на репортерів...
каче - "він марксист".

* * *

Француз, адвокат, людина поміркована -
каче "істам":

"Чи не бачите ви українці, небоги,
що Плющ вийшов із вагона, -
Й ледь-ледь тягне ноги..."

Тому я кажу вам - панови "істи", -
ви вперше дайте йому дось трохи
шоюїсти!..

- Пробачте, пане адвокате -
українці сказали:
ми про це просто не думали й не гадали.

* * *

Коли Леонід Плющ з ріднем прибув до Парижу
тут українці - не "істам", а демократи,
не питали, яких він поглядів, -
а рішили поміч дати!

І рухнулись: хто франків, хто доларів,
і хто чим гільки міг із продуктів -
усякої вагани, а деято й трохи рижу...
Помалу Леонід Плющ забував про -
хахливу психушку,

бо вже мав дещо на подорож:
до Америки й Канади на кашу і на юшку.

* * *

Але Америка й Канада,
то "фрі контрі" - не Сovіти, -
Справа не така,
українці з під кропила, - оті "істи",
почали Леоніда Плюща просто -
тягнути за язика...

- Скажи нам друже-брате - хто ти є,
чи католик, православний, -
чи бандерівсь?

Як ти ані цей, ані той,
то все твоє терпіння й твоя справа -
передіде на нівець.

На волі Плюща попав до нової -
психічної в'язниці:
різних питань і запитань -
кому що на язиці...

Зо всіх боків все за Плюща, проти Плюча -
просто била смість!..

- Дайте спокій, мої друзі українці, -
я ось так "атеїст".

Били мене в Україні комуністи,
а на волі б'ють мене націоналісти!:.
Така відповідь для всіх "істів", -
була не з медом.

Він хлюснув на них не теплою водою, -
а просто з ледом.

- Даремні ваші змагання,
та номінально-звітряла ваша віра,
вона стільки лиха накоїла, що ані
переважить ані перемірить.

Я час-від-часу читаю Новий Заповіт,
і бачу, що комуністи й націоналісти,
то старий світ.

Людина має мати повну свободу і волю,
а ми друзі, хотіли б мене запрягти

в старе ярмо неволі.

Зрозумійте мене, я з комуністичної психушки, –
а не з курорту в Криму...

Я не вірю в богів Москви, ані вашого –
"святішого" бога в Римі.

На кінець ще раз обізвались українські
демократи:
нам треба Площа оборонити і якусь –
допомогу дати!

Геть уся нечиста сила, національ-шовіністична –
з під кропила і кадила!

Ми кличено людей до обнови,
вийти з під деспотичного гніту, –
і мати вільне слово!

Прийшов час і нова спромога,
ніхто не має права людину тягнути, –
можен до свого бога....

* * *

Ось такі то на світі бувають ністі,
бо політичні й релігійні "істи",
можен ніби щось явно, ніби –
щось скрито...

Хотіли Леоніда Площа натягнути –
на своє коліто.

Але справа з Площем не легка
й не доречі,
бо Площ попоїв хліба не з одної
новоідеологійної печі.

У "психумі" їв зупу без моркви і петрушки,
а часами дещо з медикаментів, –
досипали до юшки...
У вільному світі "істи", як з громів і гармат –
трохи загудо!...

Пройшов рік, проходить другий,
забувають за Леоніда Площа, –
наче б на світі не було.

***** X *****

Два канадські Шевченки (Ніби, фейлетон)

Буває на світі щось таке, що родяться близнюки. Українській Матері пощастило мати двох близнюків Тарасів Шевченків: один ніби "консерватист", другий "прогресист". Таке щось сталося в українській громаді, як народі в Канаді та у Франції. У Канаді мимо їхньої воїлі прийшлося мешкати один від одного не далеко.

Однак, ми український народ чи то в Україні, чи на чужині, як би ми не дискутували й не сперечалися, то все таки ми маємо Тараса Шевченка, великого Пророка з Божої ласки. Про нього син Західної України Іван Франко, радить українській громаді трохи подумати та циро прослідити скрижалі "Кобзаря". Ось що він каже:

"Розгорнімо, споминаючи пам'ять Тарасову, його оживлячу книгу, - не навгад, не на те, щоб ось припадково в натраплені його живім слові шукати ворожби, розгорнімо з ясним поглядом і скрупленою увагою і вчитаймо звітдатм поради, як рівно ж упіmnення великого Кобзаря".

Чому українській громаді не послухати франкової поради: розгорнути "Кобзаря", як живе слово і власним а не чужим розумом, знайти спільну братерську дорогу... Видко, що всестороннє простудіювання "Кобзаря" не легка проблема, - краще побудувати пам'ятника та відбуті імпрезу, а відтак гучну трапезу з різними наїдками й напитками, як простудіювати думки рідного Пророка, який ціле своє життя був поневірений і переслідуваний за правду й за волю. Українська братія зі своїми владиками та "отцями", які ніколи й нікого не прородили - пішли разом старими стежками, що іх промостили греки для князя Володимира й народу, щоб по них ходити. Тому Шевченко, як пророк з Божої ласки говорить:

Храми, каплиці і ікони, І ставники і мірри дим, І перед образом Твоїм Неутомимі поклони За кражу, за війну, за кров,	Щоб братню кров пролити просим, А потів в дар Тобі приносим З пожару викрадений покров.
--	--

"Все йде, все минає, - і краще немає. Куди ж воно ділось, відкіля взялось (всяке лихо) і мудрий і дурень нічого не знає..." Дійсно так, "все йде, все минає..." Минуло 165 років від народження Пророка, минуло 139 р. від появи першого "Кобзаря" 1840, минуло 58 р., як д-р В. Сімович подбав, щоб видати гарно опрацьоване з поясненнями "Кобзаря" 1921 р. І, що з цього всього виходить, виходить, "що все йде, все минає...", а українці про те, що Пророк писав у "Кобзарі", - мало знають. То не фраза, можна наводити сотки фактів, що так а не інакше. В Канаді маємо два пам'ятники Т. Шевченка, про що буде мова. У Франції маємо два пам'ятники, один у Тулузі, другий у Парижі, (погруддя) і того що в Парижі - для українців не пам'ятник а "бовдур". Чому така саламаха, як Ів. Франко написав про "Лиса Микиту", що наварив саламахи й запросив журавля в гостину", і сам що саламаху з'їв. Про це добре знають українські діти. Уважайте українських родинах, як на рідних землях так і на чужині, "Кобзаря", як настільної книги немає. Чому немає тому, що її, як радить Ів. Франко треба розгонути, відтак уважно прочитати, і не тільки прочитати, але багато дечого в життя проводити. З "Кобзарем" для українського народу вийшло так, як вийшло з Христовою Євангелією... Христос казав учням: "Ідіть навчайте всі народи" а клерикали українські і всі їм подібні знають одне: "Паки, паки Господу помолимось".

Український народ має двох славних мужів, великого й ідейного духа: Тараса Шевченка і Івана Франка. Про першого наш народ говорить, що це "Серце України", а про другого - що це "Розум України". Справді це гідне порівнання. Мурувати храми, каплиці, малювати ікони різних святих і до них молитися, Т. Шевченко не одобряв такого моління... Він говорить:

Кого благаєте, благаї,
Раби незрячі, сліпі?
Чи ж камінь милує кого?
Молітесь Богові одному,

Молітесь правді на землі,
А більш на землі ні кому
Не поклонітесь! Все брехня:
Попи й царі!...

Два канадських Тарасів Шевченків, один у Палмеро, а другий у Вінніпегу. Канадські українці "прогресисти", місцевість Палмеро називають своїм "Каневом". 1951 р. вони побудували перший пам'ятник Т. Шевченкові на американському континенті. Вони не думали і ніхто їх не навчив, як то "молитись правді на землі", але знали, що Т. Шевченко був панцізняним невільничком, і росіяни й українці, знайшлися добре люди й викупили його з неволі, і він в короткому часі, розвинув свою науку при допомозі, знову ж таки добрих людей і став академіком мистецтва. Тому канадські українці з тяжко запрацьова цого гроша, вони набули музей Т. Шевченка та парк, в ім'я поета, і побудували пам'ятника. По десяти роках дебто 1961 року канадські українці побудували пам'ятника Т. Шевченкові в місті Вінніпегу. В Палмеро Шевченко стоїть на своєму п'єдесталі, а в Вінніпегу сидить, як американські, чи канадські емерити на своїх рокінчейл.

Пам'ятник Тараса Шевченка у Вінніпегу побудований українською громадою в Канаді, 1961 року.

Бачимо так, як Т. Шевченкові пощастило за його видінням, як пророка, діждатись "Законів Вашингтона", на яких рівночасно побудовані й канадські закони, українська братія на підставі цих "Вашингтонових законів"де є повна воля в усіх справах створили в Канаді два Шевченки. І ці закони Америки й Канади дали цим країнам, велику промисловість, що люди можуть бачити один одного на цілі сотні миль, ба навіть можуть собі погово-

По чому б тоді двом канадським Шевченкам не можло порозумітись і поговорити?

Пам'ятник Тараса Шевченка в Палмеро побудований українською "прогресивною" громадою в Канаді.

1951 року

ить Шевченко з Палмеро: дорогий брате, я бачу, доля багато краща як моя. Ти сидиш собі вигідно-американські та канадські емерити на вигіднині, а я мушу стояти і хто знає як довго? друже-братье в Палмеро, не знаю що тобі на це звати, що тебе поставили стояти? напевно то тоги "прогресист", і тебе спіткала така недоля, го православного святого. Колись було так, може ти "прогресист" і не цікавився святыми, але є на світі було. Був собі св. Харлампій, він же дуже великим святым, таким, що його без тутора у мить забере до неба. І ось йому предвищо ось з неба з'явилася панська коляска і йо-де до неба, як бібліного Іллю, огненною колесою, коли він з великою побажністю ступив лівою коляску, щоб іхати до неба... Аж раптом ока-що то не ангол з неба - Божою коляскою, а ан-нечиста сила. І тоді св. Харлампій за споку-гріх, рішив ціле своє життя стояти на одній о я дорогий брате щасливіший за Харлампія і

можу стояти на двох ногах. Але біда друга, коли мене поставили стояти та дивитися як наша громада буде по нас справляти імпрези, то тут зайдла певна зміна. То певна частина української канадської громади, почали мене перемальовувати: на біло, на чорно і на червоне, і хто знає, чи не було б щось гірше, може якоюсь до-морібною бомбою могли мене висадити у повітря, але канадські державні сторожі, що дотримуються "Вашингтоно-вих законів", дослідили й наказали громаді, щоб мене не перемальовували на різні кольори, - а то їм з мною не буде... 'Твоє діло брате Тарасе у Вінніпегу багато краще, може тому, що ти трохи "консервативний", - сидиш собі вигідно на рокенчейрл і ніхто тебе не турбувє.

- Ой, не завидуй мені друже-брате в Палермо. У мене було багато дещо гіршого... Колись я писав для усієї української громади; царям, владикам, панам і селянам, щоб хоч трохи прозріли і були людьми:

Світе ясний, світе тихий,
Світе вольний, несповитий!
За що тебе, світе брате,
В твоїй добрій теплій хаті
Оковано, одурено,
Кадилами окурено,
Багряницями закрито
І розп'ятім добито?...

Не добито! Стрепенися
Та над нами просвітися!
Просвітися! ...
З багряниць онучі драти,
Лольки з кадил закуряти,
Яленними піч топити,
Кропилами будем, брате,
Нову хату вимітати.

Бачиш брате, мое посланіє їм не помогло. Коли мене посадили на іхню славу у Вінніпегу, тоді владики, що італійці називають "деспотами", разом з громадою прославляли мене: крошилом окропили, кадилом обкадили, - все по консервативному, і малощо мене святым не оголосили.

- Ой, пригадую собі, пригадую - говорить Шевченко з Палмеро, коли тебе у Вінніпегу обкаджували кадилом та тоді саме віяв північний вітер, і ніс кадильний чад в полудневі сторони, так, що й мені у Палмеро, прийшлися трохи понюхати твого кадила, яким тебе окурювано.

Порадь мене друже-брате у Вінниці! але мене "прогресивна громада" на десять років раніше породила від тебе. Що нам брате робити з цією і тут і там великою громадою? На рідних землях наступає "соєдіненіс" зі старшим братом, а на чужині "роз'єдненіс" між нашою громадою, ось ми друже брате, є життевими свідками, - тебе обкадили, а мене обмалювати, чи бачив хто таке на світі!? Та ба, кожне середовище хоче нас натягнути на своє копито, хоче нас бачити такими, якими б ми їм були дэвподоби. Для унівіців ми - ми борці проти російського народу, для радикальних і тому подібних груп - "соціялісти", для прогресистів - то прихильники дружби українського і російського народів, і інтернаціоналісти, для католиків - покірні і мовчазні сини Ватикану...

Дорогий брате в Палмеро, коли я написав моє першотижневе "Кобзаря", і коли він появився друком і пішов між нашу громаду, я чекав десять років, що скаже громада про моє "Кобзаря", - не дочекався я нічого, тоді подумав, що требе собі самому написати посланіс, - ось і написав:

Хіба самому написать
Таки посланіс до себе,
Ta все до чиста розказатъ,
Усе, що треба, що не треба!
А тс не діждешся його,
Того писанія святого,
Святої правди ні од кого.
Ta й ждать не маю од кого,
Bo вже б здавалося пора:
Либонь уже десяте літо,
Як людям дав я "Кобзаря",
A їм неначе рот зашлюто:
Ніхто й не гавкче, не лайнє,
Неначе й не було мене!

Мені було, ах серце мліло -
О, Боже мицій, як хотілось,
Щоб хтонебудь мені сказав
Хоч слово мудре, щоб я зінав
Для кого я пишу, для чого,
За що я Україну люблю?
Чи варт вона огня святого?
- - - - -
Нічого, друже не хурися!
В дулевину себе закуй,
Гарненько Богу помолися,
A на громаду хоч наплюй -
Вона капуста головата!
A втім, як знаєш пане-брате:
не дурень - сам собі міркуй!

Коли я писав сам собі "Посланіє", то бачив брате в Палмеро, що наша громада не змінилася. Вона не змінилася за десять років, як я дав їй моого першого "Кобзаря", - не змінилася й досі. Щож нам робити з цією громадою, як вона не живе своїм розумом, а патріяршим: римським, грецьким і московським. Я писав громаді: "До мертвих і живих, і ненароджених в Україні, і не в Україні сущих", і в мойому посланні просив як міг цю нашу громаду:

Обніміте ж брати мої, Благословіть дітей своїх
Найменшого брата, - Твердими руками,
Нехай Мати усміхнеться, І обмитих поцілуйте
Заплакана Мати! Вольними устами!

Я їм писав мое посланіє на фундаменті апостольської науки, ось що писав один із учнів Христових: "Якщо хто каже: "Я люблю Бога", та ненавидить брата свого, то це брехня" (ІІв. 4:20). Доки вся українська громада, а з нею всі слов'яни не стануть "добрими та щирими братами", - добрими сусідами, то ми друже-братьє в Палермо, - будемо стояти й сидіти на наших п'єдесталах до віку, як нас хтось не зрунует... Але нам брате в Палермо треба жити вірою, а не видумками тих провідників, що самі не знають куди йдуть, а мое профіцтво про поєднання слов'ян таки сповниться!

Щоб усі слов'яни стали Такими, як Констанцький
добрими братами Сретик великий (Іван Гус) -
І синами Сонця Правди Мир мирові подарують *)
І сретиками І славу во віки!

*) Примітка, д-ра В. Сімовича: "Коли слов'яни будуть, як Іван Гус, проповідуватимуть правду й волю Євангеліє, то принесуть цілому світові спокій між людьми мир і славу!"

ДЯДЬКО "КОМПАС" І "ПІ" (Фейлетон)

Пізно осінню 1926 року, коли вже листя з дерев сипалося хмарою на землю, і ось-ось мала наступити зима. У закутині галицького села Забір'я, що писалося красою, мов писанка, яке простягалось зі заходу на схід між Чорною горою та північно-дрімучими лісами, про які були різні селянські оповідання зі старої минулості. Якраз того 1926-го пам'ятного року брати баптисти з близьких і дальших околиць цілої Галичини, як Львівщини, Тернопільщини та Підкарпаття прибули на 2-гий З'їзд Українського Об'єднання Баптистів у Галичині, що відбувся 1926 року в селі Забір'ї, Равського повіту.

Другий З'їзд відбувся вже без страху, що греко-католицькі фанатики, як тільки піп кивне пальцем "бий штунду", то зараз ішли бити. Польська поліція теж знала, що баптисти в Польщі є признані, як віровизнання, і багато, що вже виступили з Греко-Католицької Церкви, мають право на свої організації, збиратися на спільні молитви, богослуження та полагодження різних церковних справ. Але мимо всього, польська поліція пильно стежила за кожним рухом українського селянського життя. З'їзд, що відбувався під наглядом Гр. Домашовця, як голови Районової Церковної Ради, який мусів подбати про приміщення, про харч і про замельдування делегатів, які прибули з дальших околиць Галичини у польській районовій поліції, яка мала свій осідок у сусідньому селі Гійчу.

Пам'ятної п'ятниці до польської поліції в Гійчу принесено зі Забір'я понад 10 посвідок (доводів особистих) тих братів, що здалека прибули на З'їзд. Мимо того замельдування делегатів на поліції, комендант пан Борек таки поцікавився прибути до Забір'я, щоб переконатися, як він казав: "Чого те хлопі пшишлі до Зaborжа?" І якраз у суботу по полуздні він прийшов із одним постерунковим, щоб мати сяке-таке звідомлення про той З'їзд. Погода була можлива, хоч трохи було хмарно й заносилося на дощ або на сніг. Він, зневіс, хто є відповідальним за ці сходини, викликав голову району та й сказав:

— Пане Домашовець! Чого вас стільки зібралися в цьому Забір'ї? (Звертаючись через "пан" тому, що голова району був йому добраe знаний, бо він кілька разів був як гість у домі голови району в справі різних інформацій про баптистів, і голова району ходив одягнений по-містковому).

— То, пане коменданте поліції — відповідає голова району. — третя частина наших делегатів, — з вашого "Гуйча". А

зібралися в справі нашого церковного діла, а відтак, щоб подякувати Богові за польську владу, що маємо спокій і можливість збиратися на наші спільні молитви й наради. Ви знаєте, пане коменданте, як то було тому три або чотири роки, як ви ходили по селях і розганяли баптистів?..

Він відповідає:

— То не моя вина. Я мусів виконати накази старости, бо ваші греко-католицькі попи зверталися до старости, щоб розгняти баптистів, бо баптисти відступники від Бога й Католицької Церкви.

По цій короткій розмові комендант поліції каже:

— Добрже, але щоб у понеділок їх, цебто ваших гостей (дeлегатів) в Забір'ї вже не було.

— Певна річ, — відповів голова району, — вони будуть у вас, щоб забрати свої посвідки й поїдуть додому.

**

Комендант поліції разом із своїм постерунковим пішов до свого "Гуйча", а наради З'їзду продовжувались за свою програмою. Усе йшло на скору руку, вибори за піднесенням рук — відкритими голосами. Обрано нового голову В. Перетятка, що прибув з Америки. Старого голову Ів. Петраша, як кажуть росіяни, — "у відставку". Та крім цієї "відставки" за народньою приказкою: "Жінка-господиня нове сито вішає на кілочку, а в старе садить квочку". Старий голова був трохи невдоволений, просто як голова без голови, але іншого виходу не було. По скінченню виборів голови та церковної ради, чи пак комітету на цілу Галичину, де вже були баптистські громади. Наступило друге рішення, а це довершення попередньої братньої мрії — видання українського баптистського журнала.

Голова районової ради забрав голос і коротко з'ясував про конечність видавання власного журнала. Вказуючи на труднощі та на можливості видання свого власного журнала. Приклад, Українська Євангельсько-Реформована Церква з осідком в Коломиї, яка тільки що минулого 1925 року організувалась, вже видає "Віру і Науку", якої ми з братом Петром Олишком є передплатниками. Але це не є наш баптистський журнал, але УЄРЦ. Бр. Ів. Петраш, на наше домагання й підтримку, видав в нашому імені — українських баптистів — "Свідок Правди", але з появою першого числа — на цьому була крапка. Про причини його дальнього руху нема що говорити, — нема грошей, нема й журнала. По цих словах брати, що зібралися на Другім З'їзді в селі Забір'ї, рішили за всяку ціну видавати своєрідного баптистсько-

го журнала.

Наступила коротка дискусія, як назвати, чи пак охрестити, цього нового журнала, коли мрії стануть дійсністю? Великих труднощів не було, бо ми мали "Свідок Правди", то брат Іван Петраш каже: ""Ім'я «свідок» замінити на «післанець», — хай буде «ПІСЛАНЕЦЬ ПРАВДИ». Назву "Післанець Правди" вся братія З'їзду прийняла з радістю. Але друге питання: як цей "Післанець Правди" буде ходити? Він потребує нашої братньої допомоги!

**

Новообраний секретар П. Олишко сюди-туди повернув олівцем і сказав:

Нам треба заглянути до наших гаманців; — і додав, — думаю, що це добре діло розпічне новообраний голова В. Перетятко. Він американець, у нього один долар те саме, що в нас один польський злотий.

Але новий голова сказав:

— Починайте, брати, я теж причиняюся до цього діла.

Секретар зашелестів картками зшитка та насторожив олівця до писання, говорячи:

— Хто скільки дає на "Післанця Правди"?

С. Білинський 5 злотих, Гр. Домашовець 5 зл., Ів. Урбан 4 зл., Ів. Підгорецький 2 зл. Один із братів сказав:

— Що ти, брате, місіонер і тільки 2 зл. на "Післанця Правди"?

— Ба, а як я можу дати більше, ось у мене чоботи полатали, а на нові нема грошей...

Іван Петраш, старий голова Баптистського Об'єднання, дав 2 злотих.

— Що ви, брате, тільки два злотих?

— Хай за мене новий голова — американець —дасть більше!

Так, це правда, — каже новий голова В. Перетятко, — але я щойно приїхав з Америки і мене підтримує Російсько-Український Баптистський Союз і дає стільки, що я ледь-ледь можу одягнутися та мати на помешкання й на їжу. Алеж я думаю оженитися і якусь хату в місті мати. Я даю 9 злотих.

Дальша черга початкового фонду "Післанця Правди" така: П. Огородник із Тернопільщини 2 зл., Іл. Майкут 2 зл., а на своє оправдання сказав:

— Брати, я з Київця йшов пішки на цей З'їзд й назад піду пішки. А з Київця до Львова 50 кілометрів; стільки кілометрів,

що зі Львова до Забір'я. Я йшов пішки цілий тиждень.

На кінець пожертвували місцеві брати: П. Олишко 2 зл., М. Стародуб 1 зл., А. Маяк 1 зл. і бр. М. Луцик, Кам'янка Буди, 3 зл. Разом на "Післанця Правди", як початковий фонд, зібрано 36 злотих. Решта братів, що були на З'їзді, були бідні, як турецькі святі, і не мали можливості щось пожертвувати.

**

Чи за цих 36 польських злотих мав би виходити "Післанець Правди"? Цього навіть на друк одного числа журнала було замало. Відомо, що того часу в Лодзі (Польща) було баптистське видавництво "Компас", якого керівником був пастор Валдемар Гутше. Свого часу Гр. Домашовець написав вірша на пошану братові Гутше. Один рядок у тому вірші звучав: "Там де Гутше, там все лучше". Тоді брати звернулися до новообраного секретаря з пропозицією: "Брате Олишко! Пиши прохання до баптистського видавництва "Компас" у Лодзі, хай поможе нам видавати нашого журнала "Післанця Правди". Добрій дядько "Компас", коли отримав прохання від українських баптистів, піднявся друкувати "Післанця Правди", який 1-го січня 1927 року пішов до перших українських фундаторів, що були на 2-му З'їзді в Забір'ї 1926 року, відтак до братів і сестер у Галичині, на Волині, Поліссі, на Закарпатті, в Румунії, в ЗСА, в Канаді, Бразилії, Аргентині та скрізь, де були українські віруючі й український народ.

Ось так 50 років тому почав виходити "Післанець Правди" зусиллям Божих дітей у Галичині та завдяки дядькові "Компасу". Коли б не "Компас", то хто знає, чи "Післанець Правди" була б не зустріла така сама доля, як попереднього "Свідка Правди".

По 2-гій світовій війні вся баптистська й євангельська братія в Америці, в Канаді й по інших країнах світу багато дечого писала й друкувала, що "Післанець Правди" почав виходити у Львові, що його редакторами були хто знає які особи... Але ще є живі свідки й учасники 2-го З'їзду в Забір'ї, Равського повіту. Вони знають, як то все було. Та мимо того, ще живе перший редактор "Післанця Правди" Симон Білинський, який замешкує в американському братньому місті Філадельфії, і в першому числі "ПП" є його редакторська стаття під наголовком: "Благовіщу вам радість велику!" Треба б деяким вдаритися в груди, як той митник у єрусалимській святині, та й сказати: "Ми про все докладно не знаємо, а те, що було понаписувано в так званому «відновленому Післанці Правди», то треба погодитися з тим, як казали добри люди, «папір усе витримає», можна писати

те, що було й чого не було".

Почавши від 1927 року до половини 1931 року "Післанець Правди" друкувався в Лодзі у баптистському видавництві "Компасі", але коли дядько "Компас" збіднів, то "ПП" зібрал усі свої видавничі торби й почимчикував до Галичини та примістився в Раві Руській у друкарні пана Штернбаха, а приміщення мав, звідки виходив, і йшов по всьому світі, то був баптистський дім молитви, при якому було кілька кімнат для експедиції "Післанця Правди", редактором кілька років був Л. Жабко-Потапович, а експедиторами брати й сестра Гливи, мешканці міста Рави Руської.

Про те, як "Післанець Правди" відновився на вільній землі Америки по воєнних роках 2-гої світової війни і яка його доля тепер, — то хто зберіг числа "ПП" від 1947 року до 1977 року, то хай читає їх і довідається про все, як було.

"Євангельська Правда" 1977 Любомир Забіренко.

ГАЙ, ГАЙ - КОЛИ ТО БУДЕ! •)

(Ф Е Й Л Е Т О Н)

У найбільшому американському місті Нью-Йорку тільки що закінчилася доповідь та дискусія на тему про подовження людського життя. Доктор Бюфон доводив, що через сто років люди житимуть значно довше, ніж за нашого часу, тобто понад сто років. Певна річ, доповідь була цікава і багатьом сподобалася.

Тож, коли доктор Бюфон і професор Фленд, що керував доповіддю свого колеги по науці, пішли разом до ресторану випити горнятко гарячої кави, вони все ще розважали над темою доповіді.

Біля сусіднього столика сидів один пастор, пив, як і співбесідники, каву і прислухався до їхньої цікавої розмови.

Доктор Бюфон доводив:

*) З а м і т к а : біологія, соціологія і фізологія, ці науки навчають і з'ясовують життєвий процес у живих організмах.

На тему цього оповідання: "Гай, гай - коли то буде!" у розвідці наукової праці Гр. Домашовця: "Напередодні світової реформації", Гартфорд-Саскатун 1952 року, на 112-113 ст. є замітка: "Дарвіністи виступали проти ієрархічного погляду біології.

Послідовники дарвінізму, полішивши еволюцію і пішли впротилежну дорогу, забуваючи про порядок Божий, почали думати про продовження людського життя на землі. В кінці дев'ятнадцятого віку: Б. Секар, І. Мечніков, А. Богданов, О. Богомолець і інші. Вони шукали різних доріг і робили експерименти та давали різні поради, як довго жити на світі, але самі ледь-ледь доживали до 60-го року життя. Сьогодні в кінці нашого двадцятого віку, малохто думає, щоб жити 120 або 150 років, страх смерти - непевність про завтра гонить за кожною людиною".

— Сучасна людина споживає варену їжу, і дуже часто неповоноцінну, без достатньої кількості вітамінів та мінералів. Крім цього, сучасна людина систематично отруює себе, споживаючи надмірно міцну каву, вводячи до організму нікотин, вдаючись до наркотиків, а на додаток вживаючи алкогольні напої, в яких щороку більше людейтопиться, ніж у воді. Через це людина передчасно старіє і вмирає. Проте той факт, що між людьми трапляються довгожителі, приводить до висновку, що життя людини може сягати 120 - 150 років.

Професор Фленд, поділяючи думку свого колеги, додав:

— Люди передчасно старіють, бо руйнується тілесний механізм, який виводить з організму речовини обміну, і вони поволі скупчуються в клітинах злучної тканини. Якби знайти спосіб, щоб активізувати злучну тканину або її омолодити, тоді тим самим можна було б осiąгнути омоложення людини.

Сmakуючи каву, професор запалив цигарку й окутав димом себе та свого сусіда. Доктор Бюфон, навпаки, не зносив цигаркового диму. І обережно зауважив:

— Бачите, шановний колего, у доводнюсмо можливість довгого віку людини, а свого власного життя не можемо зберегти, вкорочусмо його власними примхами.

— Що правда, то правда, — не заперечив професор Фленд. — Я вже декілька разів хотів попрощатися з цією поганою звичкою, розумію, що вона шкодить, але не маю сили запанувати над собою.

— Я радив би вам, шановний колего, — сказав жартівливо д-р Бюфон, — щоб позбутися цього непотребства, піддайтесь експериментові замороження, не на сто років, а хоч би на пару місяців. Фізичні науки так удосконалені, що замороження людини не спричиняє великих труднощів. Можна заморозити й відморозити, і пацієнтові такого експерименту буде видаватися, що він відпочив у доброму сні від своїх турбот.

Тоді пастор, що сидів біля другого столика, звернувся за дозволом, щоб сказати кілька слів.

— Пробачте, шановні панове, у вас якраз іде мова про замороження людини. Це все в нашому прогресивному часі є можливе. Я цього часу студіював теологію та інші наукові предмети, пов'язані з людським життям. За наукою Нового

Заповіту, людина складається з трьох частин: тіла, душі і духа. За старожидівською наукою душа — то „кров”. Отже, тіло й душу (як кров) можна заморозити. А що тоді до духа, третього чинника людського життя, який не підлягає замороженню? Що ви про це можете сказати?

— Що ми, — відповів професор, — в духовну сферу людини не вникаємо. Хай цим питанням клопочуться релігійні провідники, це не наше, а їхнє діло.

— Так, це правда, — відповів пастор. — Напевно ви погодитеся, що Бог створив людину й наділив її чотирма дарами: розумом, мовою, творчістю і волею. На такому фундаменті розвинулась наука, почавши від кам'яної доби аж до атомно-нуклеарного апогею. Розум — людина думає, має ідею про якусь річ. Мова — шукає партнера, спільника, щоб поділитися тією ідеєю. Творчість — людська здібність, щоб ту ідею втілити та по світу поширити. Наприклад, брати Райт створили першого літака. З бігом часу інженери його удосконалили, і в нашому часі літаки літають довкола нашої землі, як гайвороння. Воля — всі винаходи й їхнє удосконалення виконується з доброї волі та в дусі гармонійного обміну думок.

— Ба, — сказав доктор, — залишім це питання в спокoj. Матерія і дух — це такі протилежності, здається, що їх людським розумом напевно ніколи не дастися збагнути, бо кожна релігія, навіть кожна людина релігійного погляду це питання може по-своєму інтерпретувати. Коли йде мова про подовження людського життя, чи це дотичило б всього людства, що живе на землі, чи тільки певних одиниць, коли це буде, щоб його можна було подовжити, і як буде, всі дотеперішні експерименти не дали позитивних наслідків, бо ми, люди, з нашим розумом і мудрощами — лишаємося людьми. Слушно поет Тарас Шевченко підсумував людське життя на землі такими словами:

„Все йде, все минає — і краю немає...
Куди ж воно ділось, відкіля взялось?
І дурень, і мудрий нічого не знає.
Живе... умирає... Одне зацвіло,
А друге зав'яло, навіки зав'яло.”

— О це є є ціла філософія людського думання й мудрости — „Одне зацвіло, а друге зав'яло”, — сказав професор, — тобто людина народиться, приходить на світ, пере-

живас свій вік, і мусить прощатися з цим світом, — хоче цього, чи ні. Смерть заморожує людей, так заморожує, що ніхто і ніщо людини не в силі відморозити, цебто привернути до життя. Коли ж людина складається з трьох частин, на що вказав пастор, покликаючись на воскресіння Христа, що в часі Його воскресіння мертвє тіло перемінилось у духовне тіло, яке не підлягас ні часу, ні простору, і Він сказав: „Я воскресіння і життя. Хто вірує в Мене, — хоч умре буде жити”, тоді з цього виникає, що люди будуть жити не сто років тільки, а вічно.

“Віра й Наука”, 1979

Л. Забіренко

І Д Е В Е С Н А !

ПРОЩА ДО СВЯТОГО РИМУ

На провесні, бо вже бруньки на черешнях показували, що зимова пора відходить. Трохим і Маланя Гурки сиділи біля вікна, дивлячись на Божий світ, що ось-ось уся природа покриється зеленню та рясними квітками.

- Знаєш що, Трохиме - каже Маланя тепер святіший отець разом із Римом, зі всім католицьким світом обходить "Святий рік". Я хотіла б поїхати на прощу бо є можливість бути в Римі. Хто знає чи буде якась більша нагода від цієї? Ми вже пожилі люди, обидвос маємо допомогу від Дядька Сема, маємо кату, своє авто і дещо заощаджене в банку. Що ти скажеш на це?

- Ба, що я можу сказати? Коли бажаєш іхати, то ідь, я не проти твого бажання, але знаєш, що ці американські та європейські орли, що на своїх крилах носять людей по світі, ти бачиш на телевізійних щоденниках, як часто тим орлам облітають крила, і вони падають з людьми, як не в море, то десь на суходіл і всім туристам, чи паломникам - ірапка.

- То правда - трохи лячно, але раз козі смерть. Я сама не поїду. Нас уже зібрались ціла група паломників в тридцять п'ять осіб і трох духовних отців, вони запропонували нам, щоб ми всі заздалегіть висловідалися і запричастились, а то буде ціле запевнення нашого паломництва до святого Риму.

- Так, то так - каже Трохим, я не думаю, що та ваша сповідь і причастя буде якоюсь гарантією від випадку, якби так, то навіщо тоді Летунські Товариства беруть такі високі асекураційні оплати від випадків?

- То, хай буде, як буде, але я таки поїду. Ти Римом не цікавишся, начитаєшся оцих різних книжок, що іх нема вже де дівати, ціла етажерка заповнена, далі не знати де іх вже приміщувати

- Тим дорога Маланю не переймається, ми ще зі смертью не зробили контракту, хто з нас скоріше попрощається з цим світом? Ти більше сидиш та дивишся на ці телевізійні голливудські фільми, з яких наш український кінь сміявся б, то такі мудроці, що ні прийти а тим

більше прилатати.

Прийшла курортна черга для українських паломників до святого Риму. Трохим свою дружину Маланю відвіз на летовище до зібраної групи паломників до Риму. Погуторив трохи з паломниками, попрощав Маланю та деяких знайомих - літак піднісся вгору й полетів. Трохим як звичайно з думкою - повертаючи додому, з надією, що його дружина щасливо поверне додому.

Маланя леточи до Риму, літаком а думки за думками не давали спокою... А, що якби не дай Боже якесь нещастя сталося?... А літак летів, мов би його вітри і якась нечиста сила несла поза хмарами. І, якось щасливо літак прилетів до Риму й приземлився на летовищі. А Маланя Гурко почула себе наче б у самісінькому небі.

Впротязі двох тижнів, Маланя разом із усіма паломниками походила по всіх святих місцях, бо куди було не повернись у святому Римі - то все святе... А найбільше, що для Малані було важне й цікаве, то день у якому святійший отець - папа мав благословити паломників.

На Ватиканській площі, перед базилікою св. Петра то людей, а людей - з цілого світу... Поміж людьми італійці шугляють: одні продають якісь пам'ятки та всяку всячину... Інші просять милостині... А кешенковці маніпулють, щоб когось із останнього цента очистити.

Саме, коли папаявився на балконі, щоб благословити паломників, всі обличчя були звернені в сторону до балкону. Маланя зі своїми українськими паломниками була в такому захопленні, наче б то таки в самому небі. Під час, як папа благословив людей у ту самісіньку мить із її півліття, на якому зависала жіноча гарна торбинка, в якій було 52 долари - зникла як та камфора. Вона так була захоплена благословінням святійшого отця, що жулік італієць міг і капелюха з голови зняти, вона б напевно не чула. І, миттє як вона почула, що її рука щось полегшала, - глянула на торбинку, а її нема... Вона допіру опритомніла, прига-

дала, що ззаду біля неї стояв дуже в побожному виді молодий італієць.

Благословіння папи закінчилося, а торбинки в Малані з 52 доларами - пропали з папським благословінням і миттє наступило розчарування зі святого Риму.

- А, щоб тобі руки посли, злодюго, що ти в таку як ніколи - хвилину, хвилину, коли святіший отець благословив людей, ти мою торбинку з грішми забрав, наче б свою. А, щоб тобі... А, щоб тобі...

Сусідка, близька приятелька Малані по паломництву, Зіна - почуда такі прокльони на італійця, що її ограбив під час папського благословіння й говорить:

- Маланю, бійтесь Бога - не кленіть!.. Хіба можна на площі св. Петра проклинати?

- О, то така свята площа, як у Львові "кракидали". То добре мені казав мій Трохим - Маланю, чого то тобі іхати до того Риму? Там нічого доброго нема - самі жебрахи та злодії. А я кажу: ти начитаєшся всіляких книжок - франкових, Драгоманових, то для тебе і Рим не цікавий і не святий. А він каже - коли ти хочеш іхати, то ідь. Може там наберешся трохи розуму а тепер я переконалася, що він має рацію. Бо коли папа благословив людей, то під час його благословіння пахолки римські користають із нагоди, щоб когось ограбити.

Та все таки - каже Зіна, приятелька Малані - прошу не кленіть! Хіба можна у святому Римі проклинати? Я вже про це говорила священику, нашому провіднику, що вас злодій ограбив. Він сказав: "Ми зложимо вам цих 52 долари, як спільні курортники".

По Маланевій аварії, зустрівся з нею священик, як провідник і каже: "Шкода, що вам стався такий припадок, але ж не можна проклинати, як про це казала ваша приятелька Зіна. Вам треба би висповідатись і за-причаститись, бо лихословити в Римі - то гріх.

- Що священик каже? За те, що злодій смикнув торбинку мою з 52 доларами, то я ще маю сповідатися? То щось таке, що сам папа не дав би відповіді! Бо в часі його благословіння, його церковний член, італієць

моя торбинку смикнув.

Туристичні дні добігали до кінця. Маланя Гурко ща-
сливо повернула додому. Відпочинши з туристичної но-
дорожі й розповідає чоловікові про Рим і про злодія,
що в часі, як папа благословив людей, то злодій пе-
ретяв ремінці торбинки і смикнув. Мені було дуже по-
гано і прикро, я згадувала твої слова, та нічого не
можна було зробити. Туристи мої приятелі зробили по-
можливості збірку й покрили втрату.

- Що, я тобі казав, що Рим не такий святий, як йо-
го мають... Там нічого нема святого, а сама єброва-
та, бо сам папа живе єбрачим хлібом, тим що йому по
світі несвідомі християни рік-річно жертвують. Треба
пригадати нашого генія слова Тараса Шевченка в Ілліні
навчав: "Молітесь Богові одному, молітесь правді на
землі, а більш нікому не поклонітесь - усе брехня по-
пи й царі".

По тій подорожі до святого Риму, Маланя кілька за
чергою ночей не могла спокійно спати. В ії уяві, як
не всні, то в думках, мов на фільмовій стрічці прояв-
лялися два італійці: папа, що благословляє людей на
площі св. Петра, і жудік що в часі ії звернення ці-
лої уваги на папу - висмикнув ії торбинку з грішми і
зі всім, що було в торбинці.

Проща до Риму для не одного паломника є доброю на-
уковою. Писав Іван Франко: "Бо наука добра штука силь-
ніша від бука".

Головне, що фанатизму чи він релігійний, чи політич-
ний, як закоріниться й усадовиться в людській голові,
то й буком його не вигониш.

МАНДРІВНА ДУМА

I.

у дні сумні й бурхливі дні,
в осінні дні й захмарені,
як морські хвилі піняться
і вихром все шумуючи
у береги скалисті б'уть...
То хвилі моря людського
в журбі скиглочи чайков:
у незнанні в незгоді й розбратаї,
не мов у пізній осені.

Ось Дід співець, мандрівний Дід,
рішився у світ – далікий світ,
зі Словом Правди, втіхюю,
туди де горе людське й сум,
де злідні міру перемірили,
і думами оспівані сучасними
й давно, давно минулими –
у горі людському.

Ідучи в світ, мандруючи:
о, дивний світе, скіте наш,
який бо ти незбагнений,
і розумом не змірений.
І люд Твій Боже в світі цім
все пишеться пишнотою в виш,
опісля стрімголов у низ, –
не мов у преісподню.

І боротьба, і боротьба,
і за святе, і за пусте...
Все мов на стріцці кіно-фільм,
що без пуття, без роздуму...
А смерть, ба невмолимая,
косою косить – всіх і вся...
Охильла вже й втомилася, косить
усі віки вік-вічнії, –
і в Україні тошиться.

II.

І роздуми все роздуми
в мандрівці безпритульнії...
Йдучи зі заходу на схід
де Сонце пішно сяюче!
над ланами широкими,
пшенично все родочими, -
добром наплитії.
Чому землиця ця родочая
із віку в вік збіговищем чужим,
немов би той татарин - гость, -
ніким не прошений.
Чому то хліборобний люд -
на ній ограблений!?
О, горенько, недоле зла
чом не дасиш ти Сонце ясному,
щоб світлом гнало хмари злі
із України -
Краю рідного.

III.

Був час, як Карло швед Дванадцятий,
прийшов, як друг Гетьманщини,
як рівний з рівними,
з прaporом волі благости,
щоб Україна й народ їй, -
навіки вільним був.
Ta, ба народ у штъмі був
без віри свангельської,
правдиво християнської
і шведів люду, щиро-сердного
на пів за зиму винищив;
бо клером був обдурений,
за віру грецько-православну, -
пов'язану з Московою.

І Карло швед Дванадцятий,
безсилим став на прою з Петром,

через козацтво - православнос,
бо вірило, що цар Петро,
божищем православним був.
І під Полтавою лягло
ак десять тисяч шведського,
війська геройського, -
доброзичливого.

Сумний пам'ятник під Полтавою 1709

За волю й добро народу українського,
що в штъмі був безвихідній,
не знов часу навідання,

і замість братерства шведського –
став його ворогом.

І кара ця за гріх тяжкий,
тяжить над Україною,
і шільма не просвітна, –
як сіра хмара осіння.

IV.

Шілов мандрівний Дід у степ
поміж могили давній,
насипані ще скитами,
або князями славними.
Відтак поміж могилами,
ще зелено невкритими,
бо тільки що насипані –
у боротьбі безславними,
не спеченігами й татарами,
з братами рідними, слов'янами, –
у самолюбстві славними.

І вітер сумом віючи,
а гайвороня хмарою
літало в вирі крячучи...
Де вої в нерівному бою,
лягли в могилах тихих-тих
і ждучи суду Божого.

І диво-дивнес з віків нечуване,
Дід бачить птаху ворона,
немов би сич ненажернула,
клопоти все замінило ту, –
могили тихости.

І Дід промовив – хижий вороне:
на що гребеш вершину їй,
курган-могилу тихости?
Й махнув кийком, щоб ворона
прогнатъ з могили давньої, –
з могили Святославої.

І сталося диво-дивнес,
як ворон людським голосом,

Степова могила на Запорожжі.

слова до Діда висказав:

— "Щоб вбить мене — безсилій ти,
ось ворона заклятого".

Стривоживсь Дід — нечуване,
й ніколи ще не бачене,
щоб рід крилатий говір мав!?

— Скажи мені о, вороне
чого заклятим став сси?
Що вдіяв ти — караючись
і силі злій підлеглим став?
чи Провидіння Творчое,
промовило через твій рід?
Відкрив він птасій дзюб:

— "Караюсь я вік-вічно, —
я клятий душегуб.

Покутую за лютій, за непростимий гріх,
караючись навісний із гайворонів всіх.
Коли вертав княз Святослав,
з країни греків — православної,
із печенигами в нерівному бою,
на рідній вже землі, —
покривсь неславовою.

Вмить гайвороня сіреє літало хмарою,
на тризну ту...
І я літав, князя побачив славного,

пораненого, кров'ю спливаючи...

І вмить шулікою рванув на низ,
щоб випити очі князеві, -

але промовив він:

"О, вороне, що кинувся шулікою,
то горенько твое, - пить очі князеві,
що обездолений, країни славної,
через зрадливість, -

не чесних греків, фальшунів.

Будь проклятий, ніколи не насичений,
нік-вічно все літаючи і голодуючи...
не юстимеш зерняточка, ані травиночки,
що ця земля дас усьому піднебесному, -

роду крилатому.

З тих пір літаю я й сідаю
на могилу ѹ, щоб розгребти її,
але безсилій я.

V.

ДахБоже, Всевічний Творче, -
прости мій гріх за походи далекі!

Не зневаля я, що фальшиві християни греки,
зо мною помирілись і дали дари в дорогу,
а з печенігами, ворогами України, -
потай зробили умову...

О, Україно - Ненько пробач за подвиги -
мої турботливі не легкі!

Не дбав я, щоб з Криму, найближчих ворогів,-
прогнати поганих греків.

Не піниль я того, що казала, Ольга -
моя рідна мати:

"Не вистачить з мечем ходить у походи
далекі... А треба бути -
добрим дипломатом!"

А відтак, сказала вона:

"Пам'ятай про євангельські слова сину,
що хто мечем воє - без мудrosti, -
той від меча й гине!"

Ось така доля моя — князя Сватослава,
на рідній землі, в нерівному бою, —
скінчилась моя слава".

VI.

Закрив він очі, князь походів великих,
я кинувсь на князя — хижий ворон, —
щоб очі його ликать...

З хвилини тієї — говорить ворон:
"Я все літаючи та караючись
у цій країні, добром родючости,
не їм ані зернятка, ані травиночки,
зі землиці цієї — медом пливучої...
Літаючи в недоленці, за лихий крок, —
недолі прокляття.

— "Скажи мені о вороне, що пережив віки,
коли в країні цій засяє сонце Правди!?
Чи линуть дні щасливі — тобі і люду мирному?
Чи навіки літатимеш — караючись...

і ми з тобою — проречи!

— "О, прийде час, всіми побажаний,
і в країні цій засяє сонце яснес!
Тоді людський рід і пташинний,
житимутъ у мирі Божому,
коли слов'янський різ пізнає, —

що він братерство!?

Тоді і доля роду крилатого ущаєвиться,
І Бог-Добро буде в усьому, —
як було в перше...

— — — — —
І вмить оту немов у видиві,
немов зі сну, прокинувся, —
мандрівний Дід...
В Україні мрійній де стільки
горя й бід...
І вороги зі всіх сторін, —

близькі і далекі,
а найбільше горя завдали, —
християни греки...
Україні мрійній, що думами оспівана,
про лицарів, борців за волю, —
що вкривались славою!
В боротьбі за добро рідного народу,
клали голови свої на полі бою,
і така доля не минула, —
Й князя Святослава.

Ірвінгтон 1975

Святослав Завойовник
(942-972). Переїмі волзьких
болгар, москвинів, хозарів, ду-
найськ. болгар, Візантію й ін.

УРИВКИ З ПРОПОВІДНИЧОГО ЩОДЕННИКА

БОГ РОЗУМ ВІДІБРАВ

Проминула гарна золотиста осінь і миттє наблизилась
мачуха зима. Українська рідна зима часами бувас трохи
й морозяня, а часто і не без пригод.

Одного дня на початку місяця січня, якраз над вече-
ром, коли мороз починає збільшуватись про що забували
ті, що любили фірманити. Один господар, що фірманив,
возив санями дубові будульці з лісу до містового тар-
таку.

Вийшов я з дому йдучи до одного села на вечірнє зі-
брання. Біля п'ятого будинку від моого помешкання. Го-
сподар, що віз будульці, затримав коні враз із санями
й зайшов до свого знайомого на хвилину. Вийшовши, щоб
далі їхати, але мороз присклепив сані до снігу, і щоб
рушити з місця ані руш. Він почав коней смагати бато-
гом, але нічого не помогло.

Якраз на цю неприємну хвилину я надійшов, і кажу, -
не бийте коней, бо коли б поліцай надзвинувся, то вам
за смагання коней батогом, треба б заплатити кару па-
ру злотих. Ось бачу на будульці сокира, візьміть обу-
хом вдарте по копаницях і коні потягнуть сані. Госпо-
дар, хоч був доволі злісний, що коні не могли зрушити
саней, але послухав моєї поради, - і гукнув на коней:
"віо гніді", і коні без напруження потягнули сані.

Йдучи разом із ним, бо якраз мені було по дорозі, і
говорю, чи вам дорогий друже невідома ця практика, ко-
ли примерзнутъ сані, - вдарити чимось по копаницях?

- Та де там пане, каже приятель, - відоме, як мо-
литьва "Отче наш", але бачите: "Бог розум відібрав!"

- Я не думаю, дорогий друже, щоб так було, що "Бог
розум відібрас?" Вам напевно добре відоме, як попи на-
вчають, вони кажуть: "Бог за добро нагороджає, а за
зло карає!" А ви, друже кажете, що "Бог розум відби-
рас?" То ні одне, ні друге... Бог не створив людину на

те, щоб ії все карати й розум відбирати, - одне, що треба робити - нервовість замінити рівноаагою. В чим властиво криється сила рівноваги, на це питання відповідає один проповідник з Апостольської Церкви: "Не будь переможений злом, але перемагай зло добром".

ЧИ АНГОЛИ В НЕБІ СПАСЕННІ?

По Різдвяних Святах в селі Б., в західній стороні від повітового міста Кам'янки Стр. проведено місячний тиждень. Зима найкрайший час, бо тоді люди не мають аж такої приспішеної праці як літом. Щовечора крім вірних місцевої громади евангельського переконання, приходили на ті зібрання багато місцевих людей, так, хоч на це була приготовлена найбільша хата, одного місцевого господаря, було так, що не легко було протиснутися до стола.

Місцевий греко-кат. священик, коли почув, що багато людей приходять на евангельські зібрання, хотів якось перешкодити, - він придумав таке питання: "Чи анголи в небі спасені?" Він добре повчив своїх двох слуг парубків, і післав іх з його мудрощами на евангельські зібрання, щоб вони в присутності людей поставили таке питання, на яке напевно проповідник не дасть вистачаючої відповіді, і тим самим скомпромітує себе. І люди скажуть: "Наш пан-отець таки мудріші за баптистського проповідника!".

Зараз третього вечора по закінченні вечірнього зібрання, та деякого оголошення, відтак певні питання і відповіді... якось сяк не так протиснулися двох молодих парубків, попових слуг аж до самісінського стола і один із них говорить:

- Ми хочемо пане проповіднику, щоб ви нам дали відповідь на наше питання!

- Дуже присмно! Я готовий відповісти на всяке питання, хіба буде щось не можливе до відповіді?!

- Скажіть нам пане проповіднику, чи анголи в небі -

спасені чи ні?

- Гим, кажу їм, це цікаве питання, і додаю, - а як ви думаете, спасені чи ні?

- Ми не знаємо, саме ми прийшли, щоб вас запитати?

- Моя відповідь вам, - чи анголи в небі спасені чи ні? Ваш священик, щонеділі в церкві читає цю саму Євангелію, що ось в мене в руках, тільки з цією різницею, та що в церкві писана старою церковною мовою, а ця, що в мене українською мовою. В Євангелії написано, ті анголи, що не хотіли бути спасенними, Бог іх з Неба викинув, такоже Христос: "Я бачив того сатану, що з неба спадав, немов блискавка" (Лук.10:18). Ті анголи, що в небі спасені. В небі ніхто не може бути, щоб не був спасений.

Між зібраними була неймовірна тиша і напруження на питання й відповіді. Відтак говорю до них про практичне розуміння цього питання: друзі, чи ви певні, цього, що стоїте біля стола, а може ні, може вам тільки так здається?...

- Самособою, - ми певні і притомні, що стоїмо біля стола й говоримо з вами!

- Ось бачите, так само й анголи, коли вони знаходяться в небі, - вони спасені. Про це немає мови.

Люди через напруження на питання й відповіді, і духовний настрій самого зібрання, - стрималися від сміху. Парубки, попові слуги зі встидом, тихцем відійшли від стола і пішли додому. А піп більше не посилив їх з подібними питаннями.

КАЛЬВІНИ ТА ЛЮТРИ

Було саме в місяці лютому 1935 року. До міста прийшов один молодий брат, член баптистської громади, щоб дещо полагодити й купити в місті. Під вечір він зайшов до мене. Ми дещо побесідували й не спостерегли, як наблизився вечір. Саме того вечора я мав іти на вечірнє зібрання до його села. Одягнувшись узяв течку, як

завжди з киїжками і ми пішли.

Ідемо в західну сторону від міста, посօю, гарна сан на дорога, а на зустріч нам іхали сані за саньми, везли довгі сосни на тартак. Пройшли ми півтори кілометра і зійшли з невеликого горба на долину. Якраз під горбком стояв чоловік біля коней, а на санях і на заді, півсанках довгих дві сосні. Бідні коні вже буди дово-лі втомлені, щоб їм видрапатися під цим тягарем на рі-внину.

Спостеріг господар, фірман, що ми йдемо двох здорових молодих людей і став просити нас: "Панове допомо-жіть мені, хоч бодай щонебудь, підтримайте задні са-ники, щоб не збігали на боки і я зможу виїхати на гор-бок. Подумайте, каже до нас кількох людей, фірманів що проїхали біля мене, я іх просив - поможіть мені виї-хати на горбок, і ніхто з них не змуливався...Хіба то люди, - то кальвіни, то лютри... Не помогли мені, щоб виїхати на горбок. Хоч пропадай серед дороги.

Ми направду рухнулися, щоб помогти бідоласі виїха-ти на рівну дорогу. Брат П. з фірманом підпікали сані я пішов до задніх санчкат, зрухав санчата кінцями со-сон, - гукнули на коней, що трохи вже відлочили, попи-хаючи разом і чоловік щасливо виїхав на рівнину.

Чоловік не міг на дякуватись нам, але я його дякува-ння перервав і сказав: "Оце дорогий друге, щоб ви зна-ли, що вам допомогли щасливо виїхати на горбок - рів-ну дорогу, як раз ми оці два, як ви сказали "кальві-ни й лютри". Ми с властиво члени Баптистської Церкви і йдемо на наше вечірнє зібрання до цього села, що ви крізь нього проїхали! І додаю, - дав би Господь, щоб ви та всі українські й інші люди, і ті, що вас помину-ли, не помогли вам, як фірмани фірманові, коли б вони були оцими "кальвінами й лутрами", то наша доля була би багато краща.

Він каже до нас - я не знаю хто ви, але ви є добрі люди! Я миттю дав йому одну брошурку: "Борці свангель-ської віри", прочитайте її уважно, вона говорить про наших українських великих діячів, що якраз бажали для

нашого народу таких релігійних провідників, якими були: Іван Гус - чех, Іван Кальвін - швайцарець, Мартин Лютер - німець. Він поїхав, а ми пішли в свою дорогу, помолитись за нещасних людей, що не знають живого та Всемогутнього Бога, як Отця, а людей, щоб були: "добрими братами", і синами Сонця Правди і еретиками такими, як Іван Гус".

ВЕЛИКИЙ УРЯДНИК (ПИСАР)

Однієї неділі в місті Кам'янка Стр. по закінченні ранішнього зібрання (богослуження) зібрані пішли до своїх домів, а дві члонкині, одна місцева з дому де відбувались зібрання, залишилися, хотіли дещо запи-тати. Сиділи ми разом біля вікна, миттю одна єпосте-регла свого сусіда, що йшов хідником до свого дому і каже: "Я вже йому пару разів казали, щоб прийшов на назі зібрання, але він відмовляється, - каже: "Коли би він почав ходити на баптистські зібрання, то йому у Старістві вишовіли б службу".

Що ж він там робить питання? Та він там є якимсь пи-сарем. На цьому ми перервали нашу розмову.

По кількох дніх я мав справу до повітового уряду і коли я побачив того писаря, наблизившись до будинку, що він іде з мітлою, тримаючи мітлу на лівому рамені. Мене охопив сміх, але мусів опанувати себе...

Зараз таки другого дня йдучи на пошту, і зустріли-ся зі сусідкою цього великого урядника.

- Добридень, привітавши її й кажу, - сестро цей у-рядник, ваш сусід таки великий урядник, я вчора його зустрівши біля будинку Старости, він ідучи, ніс своє перо на плечах.

- Що ви брате хартуєте, - цож то за перо, що його він ніс на плечах?

- Та це звичайнісінька березова мітла, що пеньківці приносять до міста й продають за 15 грошів.

Таких людей не бракувало, що задля кусника хліба й пустої слави та попівського кропила, боялися прихо-дити на євангельські зібрання.

ПО ЧІМ ПІЗНАТИ ПРОПОВІДНИКА?

Е другій половині півріччя 1934 року, отримав по-відомлення від повітового іспектора Всесюдніх Шкіл, щоб прийти до нього в справах інформаційних про дітей Баптистського Біровизнання і їхніх посвідок відносно релігії. По полагодженні наших справ, він хотів мимоходом дещо довідатись про наш баптистський і тому подібне рух.

По кількох наших питаннях і відповідях, просто - до приятельських, я спостеріг, що він не є настільки, такий на сто відсотковий католик, бо польська інтелігенція не хилилася туди куди піш махне кропилом. І з ним можна було дещо поговорити. Між іншим він ставить таке питання:

- По чім можна пізнати по зовнішньому вигляді духовну особу? Кожен священик чи то риво-католицький а відтак греко-католицький відріжнається від людей іхнім одягом і носять круглі комірці, що зашиваються ззаду на карпі а не спереду на шпі?

- Це проста річ - пане інспекторе, я можу в цю ось мить мій комірець переставити, цебто перешіпити круглу частину на перед, а про частину, що сполучується на переді - на зад, і буду подібний до духовного католицького, чи греко-католицького клеру. (Того часу була мода, білі сорочки з вузенькими комірцями, а комірці прасовані на штывно прищіплювалось защіпками зпереду та ззаду до сорочкових комірців.

- Так, ви пане проповіднику маєте рацію, але думаю до в протестантів немає значення зовнішній вигляд, що мені відоме, але є більше товариського братерства.

Пан інспектор має слухність, у протестантів звертається більшу увагу на внутрішній стан, на віру в живого вічного Бога, ніж на священичу одягу та на видимі предмети, хоч би святих. Відома польська приказка, що каже: "Дядь муві до образу, а образ до него ани разу". - інспектор засміявся з цієї приказки, бо вона високі справдущує поверхову релігійність.

ЯК БУДЕ В ПЕКЛІ?

Олнісі неділі по ранньому богослуженні, яке відбулося в характері євангелізаційному, бо було доволі людей, що цікавились проповідю Євангелії. Коли зібрані повиходили з помешкання на подвір'я, щоб наликатись свіжого літнього повітря, вийшов і я, присівши на березовій лавці, під зеленою вешнею.

Одна жінка трохи пожилого віку, що слухала уважно проповіді на тему про небо: Іvana 14:1-3. І говорить, скажіть брате проповіднику, - як буде в пеклі? Продовжує й каже: "Я вже була кілька разів на місії василіян, слухала іхні проповіді - про небо і про пекло... Сьогодні почула вашу проповідь, як запевнення про вічне життя з Богом. Як воно справді буде відносно неба і пекла?"

Дійсно для мене таке питання було заскоченням, щоб дати задовільну відповідь, треба було подумати. Тому, бо жінка селянка зі широю простотою хотіла мати відповідь. Відтак я бачив, що для неї не вистачитати, як відповідь - прочитання кілька місць із Біблії. Бо вона про небо й пекло багато чула. Замість різних виводів та пояснень я поставив просте наше селянське і близьке до неба і пекла питання?

- Скажіть мені дорога приятелько, чи у вашому селі є такі родини, що іхнє домашнє життя подібне - до пекла і до неба? Вона трохи задумалась і каже:

- Я зрозуміла вас! Так, біля мене через третє господство живе одна родина, чоловік і жінка й троє малых дітей. Чоловік недбайливо і пиячина. Там усе незгода, сварня, прокльони... жінка часто ходить з пошідбиваними синчами... Діти нуждені, нагі та голодні. На господарці один кінь і одна корова, і то ледь ноги тягають. Я деколи занесу бідним дітям бохонець хліба, але я не можу там бути й дзвінитися на іхнє горе та людські злідні.

- Чи в вашому селі всі люди так живуть, чи є якісь відмінні родини, де є хоч трохи добра та спокою?

- Та певно, що так всі не живуть, бо тоді б цілий світ загинув. Ось хоч би ця родина де відбуваються в їх домі зібрання. Коли прийдеш до них, то хочеться в них посидіти. Тут іх живе семеро: дід, його донька і син, невістка та троє дітей, всі вони веселі та радісні, особливо я була в них під час вечері, як гарно, дід, як голова дому, подякує в молитві за іжу за Боже благословіння, і ця його молитва все якась інша - випливає із серця, глибокої віри в Бога. Дійсно коли я є в них, мені здається, що наче б у небі.

Отже бачите, кажу ій, тут у вашому селі є пекло та небо. Горілка, лінівство, злоба ненависть робить, як бичите в хаті пекло, а Євангелія Христова робить людей дітьми Божими, і вони живуть собі в мирі немов у небі. Ви напевно дорога приятелько не читали про те, що писав великий син Галичини Іван Франко, він бачив у наших селах пекло "скригіт зубів", подібне, так як ви дорога приятелько згадали про того пиячину. Тепер вам відомо, як буде в небі, і як у пеклі.

Кулява, Галичина 1935

Стара культура: хата, церква, корчма, та порох-
ні візери замість овочевих дерев.

БУНТ МУЛЕВ*)

(Фейлтон)

Збіговисько вчинив табун,
Дивацьких мулів, ось тобі й цілий трибун:
Хто зна, хто ми уся ця мулівська порода?
Ні кін ані осел між нами все незгода...
Щось треба нам зробить, уже найвищий час,
Хто за, хто проти, мули всі гукали враз!...
Ми не осли й не коні, враз підняли бучу:
Усіх коней, ослів їх геть усіх у кручу...
Кониська всі гонкі немов би ті вітри,
Кониська роблять шаг, а мули мусять три.
Чому так сталося? - А ми ж одна порода,
Осли ще кажуть нам - ми ваші верховоди!
Коли б то все, то вихід ще - сякий такий,
Осли плетуть таке: -

Ви рід уже старий.

А коні кажуть нам - де наша вся невдача:
Ви мули всі - одна у вас стара ледачість.
Тепер вже світ не той, тепер зі стамі він,
То не байки ось так і не церковний дзвін.
Ви всіх коней ослів бахаєте вернути,
У світ старий, чи може щось такеє бути?
Дивацька думка в вас немов звітрila сіль,
Та ба вісток щодня зі світу від усіль...
Тут мова про попів - отих арабських мулів,
Вони хотять вернуть усе старе й минуле.

* * *

Було давним-давно, пройшло усе - колись...
Бач люди вже не ті, не ті перевелись.
І скільки ж то чудес у нашому Ірані,
Пройшло усе, як на фільмовому екрані.
Колись на сході був "парадіс", справжній рай

*) Слова "мул-мули", це рід конячої породи, менший від коня, а більший від осла. Слова "Мулла-мулли" (з дво-ма "лл", це мусульманське духовенство - ислям.

І слова люд не зінав, -

Не зінав, що то "вмирай!"

Колись було добро у початках народу,

І каже Біблія: - ввесь людський рід зо сходу.

Сучасні мудреці говорять навпаки,

Але не дивота, бо люди диваки.

Колись там стільки люду, як тепер в Європі,

Ледечі всі були й погибли від потопу.

Археологи всі, шукають - рад-не-рад,

Десь Ноїв корабель, -

На горі Аарат?..

А недовірки: "То байки..." - Недовиди,

Не знають, що колись - суходіл, то Атлантида,

Відтак великі дощі, землетруси й ураган, -

Сьогодні масмо - Атлантіський океан.

А муллівські попи, всі за "Коран" - завзято...

Будова Вавилон-
ської вежі.

Не знають, що по потопі люду зноа багато!
За Німрода царя уславивсь **Бавилон**, -
Велике місто й люду із усіх сторон...
Ба Німрод силу мав ведмежу, -

Мета, то Вавилонська вежа!

Із праисторії, із віку й знов у вік,
До неба в простір, захди пнеться чоловік!
У плані Німрода, то навкруги дорога,
У його мудроцах, що так побачить Бога!?
Чи мулли знають це, а слід, щоб кожен знов,
Що славний Гаммурабі ту вежу збудував.
Але що з цього всього й вежа та святыня,
Коли по всьому-всім, лише одна пустиня.
Пройшло віків багато і минає час...
Невідомо, що буде? Непевність вколо нас,
Хоч відомо, що гльоб Землі, -

Кружля довкола Сонця...

Багато ще людей глядить в одне віконце.
Такими є юдівські і християнські попи,
За нами - кажуть йдіть... Самі немов стовпи.
А мусульманські, відсталі попи-мулли,
Нового не навчились і старе забули.
Бо в них пророк Магомет і його "Коран",
І тяжко лікуватись їм із шістьма ран.
І так від колиски аж до гробової ями,
Б'ють до кам'яних мечетів своїми "лобами".
І довго, довго попи мулли не знали, -
Земля в них золота - навфту-ропу мали.

* * *

А Бог, то Милість, - мусульмани звуть "Аллах"
І Гаммурабі в них, то королевич Шах! *)
Аллах покликав Паглева - мов би з небуття,
Країну він здигнув до праці і життя!
Робив він це із мудростю й проквола,
В країні він завів середні й вищі школи.

*) Слово - "шах", це саме, що по-українськи: імператор, цар, король і князь.

Він пітьму руйнував - і аналфабетизм
Науку розвивав і нищив фанатизм.
Мусульманські мулли не злобили Шаха:
"Він захід полюбив, -

а захід нам не "сваха!"

Шах добре знов - Іран, він має нафту-ропу,
І друзів він придбав, -

Америку й Европу.

Хомейні мулла він старий, похилий дід,
І хоч-не-хоч з Ірані в мандри ген у світ.
У Франції знайшов притулок і пристанок,
І жив, як за дверими у добряги пана.
Хоч там прожив він аж шіснадцять добрих літ,
Проте чужим для нього був західний світ.
І мулла той старий аж за десяту мену...
А Шах з думками бивсь - про Вавилонську вежу...
Будова вежі буде, як звичайних спорт,
Про те зі всіх сторін - люди на курот...
І вежа мала бути не з каміння й глини,
Як Айфель у Парижі із залізних шинів.

* * *

А мулла у Парижі думи став спілвати,
Щоб Шаха із Ірану чимскоріш прогнati!
Хомейні й попи-мулли зі сторін усіх,
Протести й крикі...

Що вежа - вавилонський гріх!

В Ірані між людьми і буча й завірюха:
"Геть Шаха, він наслав нам західного духа!"
І рад-не-рад Шах мусів лишити Іран,
Щоб між людьми притих шумливий ураган.
Позбулись іранці - провідника Шаха,
Лишє тому, що пітьмі він не був за сваху.
Позбулись Шаха-короля, що ж тепер робити?
Хіба ропу-нафтovу, -

"Будем самі шити?..."

Гура, гура патріоти, невинні мольби,
У мечетах й до мечетів - хилити "лоби".

Хомейні, старий мулла повернув з Парижу,
В Ірані всюди пустка, - брак і хліба й рижу.
Хомейні рад-не-рад помандрував до міста Кум,
Напевно, щоб снувати старих відсталих дум...
Бо в Кумі є 440 мечетів мусульманських,
Подібно, як в Москві колись, -
церков християнських.
Оце вам друзі-браття, щоб ви не забули,
Що роблять, то без Бога ті побожні мулли.
П'ятнадцять тисяч, збір жінок, що вийшли у віч,
Щоб всі тим преподобним муллам дать відсіч!
"Гей ви, попи іранські преподобні мулли,
Ніколи ви людьми ще справжніми но були!"
Сьогодні вже не є такий відсталий час,
Щоб ви, що вам бажаєтесь - робили з нас...
Не ваші ми піддані, ані ось так рекруті,
Ви хочете нас в чорні опудала обернути?
Коли ви несвідомі - ніби так Коран...
Між поступом поставив - ісламський цей паркан,
Ви мулли й ваш Коран, - то все стара дорога,
Ви далекі від правди й віри у вічного Бога".
Хомейні мулл старий, як Магомет пророк
Побачим миттю: "О, не піде все у крок..."
Пішов до Кум де сотки отих мечетів,
Щоб там огрівати похилість вже старечу.
- - - - - - - - - - - - - - -
Не диво, що таке по світі чинять попи-мулли,
Вони нового не навчились і старе звбули.

* * * * * X * * * * *

В ДИПЛОМАТИЧНОМУ СВІТІ БЕЗ ЗМІН

Знову рік, Новий Рік мов день хмарний,
Віс сумом... Лиш Сонце незмінне вгорі!
І цей світ, люди світ, став бездарний,
Бо без правди, без світла мов кріт, що в норі.
Новий рік він іде і порога
Переступить і далі, як звіди у путь...
Світ безрадний, злоба гострить роги,
Щоб людей в пітьму ночі, в недолю зіпхнуть.

Рік Новий! Раду радять вельможі,
Як спинити, вдержати за роги злобу?...
І латають цей світ скільки можуть,
І дарма, що залізли в атомову добу:
Залатали діру у Кореї, -
Над В'тнамом у хмарі продерлась діра,
Линув дощ... якось впорались з нею.
Тут Єгипет, Ізраїль - немов та мара...

З цим байдуже стари дипломати:
"Незамітні й неважні в просторі дірки".
Попоївши, попивши й лягли спати...
Пробудившись зі сну стали чухать карки!?
Над Сусзом зависли дві хмари,
Загреміло, заблисlo, полились дощі...
Хто б подумав - Чербоні Мадяри,
Зняли крик: "Остогидли нам щі!"

Цілий світ пробудивсь, протер очі!?
Зажуривсь не один, бідолах дипломат?
Чого бідні Мадяри ті хочуть?...
Не стас, де ж узяти нам стільки цих лат?"
Знову рік, Рік новий, й так безмежно,
Дипломати і люди, зникають мов тінь.
Божа Правда, нові пише тези...
І щорік прибиває в цім світі до стін.

— — — — —
О, народе, о світе убогий,
Покривив ти Путь вічну - Правду Христа,
Без Нього ні крок до порога, -
Беж Нього і шлях і мрія пуста.

ОЛЮСЬ МАЄ РАЦІЮ!

(Дещо про мову)

Свого часу в німецьких таборах ДіПі, Трохим і Маланя познайомились і разом приїхали до Америки. На новій землі вони повінчались, маючи добру працю, купили хату, а щоб у хаті не було сумно, і Бог іх наділив гарними дітьми Олюсем і Стефкою. Але як хата, чи поамериканські "гаус", ще не все родинне господарство в додатку треба мати авто. В Америці без авта нікуди і кроку із місця. Набули вони гарного "форда", і життя родинне пішло нормальним шляхом.

Кажуть люди: "Гора з горою не зійдуться". але молоді люди, якось зійдуться, повінчаються і живуть. Вони обоє були українці, правда Трохим із Полісся, а Маланя з Галичини, але свій свого відшукали, бо є щось таке, що українців єднає.

Все в їхньому житті було гарне й привітне, лише часами заходили маленькі мовні непорозуміння. Трохим з початку свого шкільного віку, ходив до російської школи, але поляки скоро перемінили на польське, і Трохим продовжував свою науку по-польськи, бо такий порядок. З ібчаткової науки, а відтак і хатньої розмови, багато дечого залишилось у його пам'ятті.

Одного вечора, коли Трохим повернув із праці фабричної, повечерявши і дещо по серці розмовляв зі своєю дружиною, говорить: я сьогодні з моїм другом у розмові війшов у "тупік".

- У який тупік - запитала Маланя?
- Та ось - сперечався з Іваном, про те, яка то доля нас загнала до Америки. І нічого з нашої розмови і напруження не вийшло - просто ми зайдли в тупік.

Маланя не настоювала на вияснення цього слова, нерозуміючи його значення й так залишилась.

Малий Олюсь, що вже ходив третій рік до американської школи, а другий рік до української, часто прислухуючись до батьківської розмови і запам'ятував деякі слова, бо був пильним учнем у обох школах. Він : ~~кілька~~ разів чув, як мати говорила до тата: погостри дещо кухонні ножі, бо такі тупі, що хліба не можна вкроїти, а якщо картоплю починаю чистити, то ніж бігає по верх

картоці,. Олієсь ці слова "тупі ножі", "тупік", добре запам'ятав, вони просто куйовдились у його голові і не зміг як іх розуміти - чекав нагоди.

Одного гарного дітнього дня, вони поїхали до одного парку. Ідучи головною дорогою, але не дуже далеко була доріжка. Трохим думав, що це доріжка в скороченні до парку. Повернув він автом за вказівкою на ліво, і здавалось ось-ось і парк. Але доріжка завела і треба було вертати. Трохим затримав автобус і каже: "Ось тобі й тупік".

- Тату, то не тупік - миттю Олієсь звернув увагу, що сидів на задньому сидінні зі своєю сестричкою і каже: це по-англійськи називається "блінд аллей", а по-українськи безвихід або безвиїзд. І додала Маланя - тепер ми тебе тату розуміємо, що в тебе означує слово оцей "тупік". Олієсь має рацію!

Трохим якось із бідою навернув автом і виїхавши напрямку дороги і щасливо заїхали до парку. До цього часу він собі уявляв, що немає великої різниці між російською й українською мовами, але з практичного й випадкового досвіду та доброї завіаги малого Олієся, його любимого синочка, йому стало ясно, як люди казали: "Мої би на чолі написане". З того часу Трохим ніколи не поважився уживати "тупіка", бо та бокова доріжка, якою він думав, що скоріше заїде до парку, - на все запам'ятав, що в нього той в'їдливий "тупік", то російське слово, а не українське, бо в українській мові є своє слово, що рівняється "тупікові" - то "безвихід".

Маланя.. мати була вдоволена, що Олієсь не марнує у школі часу, коли ходить до української "Рідної Школи", і пильно вивчає англійську й українську мови. Бо так навчав і бажав Тарас Шевченко, щоб українські діти вже змалку добре знали свою рідну мову й відтак й чужу мову. "Учітесь брати мої, думайте й читайте, і чужого научайтесь, свого не цурайтесь".

***** X *****

REGIÓN A

I.

Перед Другою світовою війною у старому краї, Михась кінчав другу класу Народньої Школи. Священик, старий катехизт зізнав, до школи ходять кількоє дітей віруючих батьків. Під час релігійної науки він за них не звертав великої уваги.

З початку третього року Михасевої науки, прибув новий катехит, целібатник, як помічник старому священикові. Коли він прибув до школи, як звичайно науку релігії починав молитвою.

Михась як завжди, коли діти ставали до молитви і він ставав, але не хрестився рукю, як усі католицькі діти. Новий катехизит зараз запримітив Михася й підійшов до нього й каже:

- Ти безвірнику чого не хрестишся?
 - Бо я ще малій, щоб хреститися - відповів Михась з повагою катехизові.
 - Як ти малій, - а ось усі діти хрестяться, а ти що - виняток?
 - Вони хрестяться, бо не знають, що "Бог є Дух і ті, що Йому покланяються, повинні в дусі та в правді поклонятися" (Ів.4:24).

Катехита ці слова так обурили, що він ухопив Михайла за вухо й так покрутів, що малоцько Михасеве вухо не полішилося в руці священика.

Михась напіввісплачом сказав: "Не дармо то написано у Святій Євангелії, "Стережіться тих книжників, що люблять у довгих одягах ходити" (Мат.12:38).

- То ти будеш ще мені тут небелиці оповідати — скажав священик. Зараз заберайся мені з класи, щоб тебе я тут не бачив!

Михась забрав свої книжки й поклав до торбинки та й пішов додому.

З того часу Михась більше не лишався під час науки священикою релігії, а більше почав цікавитись наукою Недільної Школи, й став першим учнем і почав вивчати євангельські вірші на пам'ять, щоб знати як і ко-

му своєчасно відповісти.

ІІ.

Однієї неділі під час Богослуження, Михась сидів і слухав, як проп. говорив про великих місіонерів: про Вільямса Керій (1761-1834) і про Давида Лівінгстона (1813-1873), як вони несли Христове світло в далекі і мало знані країни.

По Богослуженні він підійшов до проповідника, трохи не сміло і сказав: "Я хотів би щось робити для Госпо-да!"

- Га, що ж ти будеш робити - ти ще малий?

- То нічого, що я малий, - трактата комусь дати та книжку продати, це не така тяжка праця.

- То дуже добре - сказав проповідник. Ж тобі кілька книжок дам до продажі на шів ціни й трактатів скільки тобу буде треба.

Михась з такої пропозиції малоощо не підскочив... що продати книжку за 50 сотиків, я буду мати 25 сот.

Він узяв кілька книжок менших і більших і трактатів, у вільні хвилини поза шкільною науковою, помандрував у свою місійну подорож.

Перший раз йому досить пощастило. Він книжки продав, вертаючись із радістю додому. Перший успіх дав Михасеві більшої заохоти й відваги. Він знову взяв кілька книжок і трактатів, пішов ніби до свого сталого зайняття.

Заходить він до одного дому, саме чоловік і жінка сиділи біля стола й переглядали з цікавістю - газету. Подумав Михась - тут буде гарне діло...

- Ось у мене є цікаві книжки: "Без Бога на світі це історія про словацького пастуха сироту й інші. Може б ви собі щось у мене купили?

Господар дому подивився на Михася кривим оком і говорить: "Ти краче заберайся мені з хати з твоїми муздродами - пёка щлім!" Михась бачив, що не карти, похвалив за таку логрозу і вийшов із хати. Але на ганку була лавка для сидіння, він поклав одного трактата: "Дорога спасіння".

Шкода, подумала господина, може справді хлопець щось цікавого мав до читання? А ти так нелюдяно віднісся до нього. Вийшла з хати, глянула за хлощем, але його вже не будо. Помандрував дамі. Вертаючись до хати побачила брошурку на лавці. Принесла до хати й каже до чоловіка - бери й чатай! Чоловік узяв до рук брошурку й трохи з неохоти прочитав з протяговим наголосом: "До-ро-га спасін-ня".

- Читай, читай дамі - сказала жінка.

- "Так бо Бог полюбив світ..." "Всі грішники позбавлені Божої слави..." "Хто увірсе, охреститься буде спасений..." Хіба я не вірю або не хрещуся - сказав чоловік...

- О, це правда, що ти хрестишся своєю рукою, але ти й мене вже кілька разів перехрестив, та так, що мені в очах потемніло.

- Бо в тебе язык довгий - сказав чоловік...

- Ба, але я язиком не хрещуся.

- Бачиш - сказав чоловік до дружини, людина деколи розлютиться так що й себе не любить. Треба нам колись піти до тих віруючих і децо довідатись про про "Дорогу спасіння".

III.

Михась, як багато інших людей під час Другої світової війни, мусів мандрувати у світ. Йому пощастило разом із батьками дістатися на вільну землю Америки.

Перший рік його життя на вільній землі, то продовження науки в школі. Він скоро вивчав англійську мову і пам'ятував, що й тут треба бути місіонером.

Під час літніх шкільних вакацій, він часто любив іти до парку. Він ніколи не забував узяти трохи орішків. Сідав собі під якоюсь деревиною на зеленій травичці та зараз біля нього одна або дві більки, і він їх угощав орішками. Зараз недалеко на лавці сиділи трьох старих емігрантів і точили різьку розмову на релігійну тему.

Двох із них говорили про щасливе життя під опікою одного батька Стаміна. Один православний виступав проти них, часом і перехрестився мовби від нечистих духів. А

Михась бачив, що дідуся потомилися, сперечуючись за порожню торбу і підійшов до них і сів на краю лавки.

- Я люблю таку бесіду, коли люди говорять про Бога!" Православний зрадів, почувиши такі слова від хлопця, що щойно на порозі юначого віку і говорить:

- Ось ці два мої приятели, що вірують у бородатого й атеїстичного Маркса - кажуть, що нема Бога, чув хтось таке?

- Твої боги - попи, що не бородаті? Рубнув мов гострою сокирою... Ти вже перед нами пару разів перехрестився й сам не знаєш чого? Ми не хрестимося й не молимося й краще живемо як ти, що молишся... у церкві і не минаєш корчи, бо то твоя друга церква.

- То ви кажете, щоб не молитися - сказав із у поважному тоні Михась.

- Певно - ти думаєш, що молитва тобі хліба дастъ? Не працюй тільки молися, то зайдеш на хебрачу торбу.

- Як ви раді послухати, то я вам скажу цікаву річ що відбулась на рідній землі.

- Говори сину! - сказав православний дідув!

- У краю в неділю один панок прийшов із міста до села, побачив гурток людей, що сиділи на зеленій мораві й розмовляли про буденні справи. Він підійшов до них і почав ім дещо говорити про містове життя, про світ новий і про те, що в місті є різні люди, є такі, що моляться й не моляться, і не ходять до церкви й не тратять на марно часу. Чи є у вас у селі такі люди що не моляться? "О, є - єсть багато таких що не моляться..." Сказав один хлопець з баптистської Недільної Школи.

- Хто вони - запитав той, - чи ти не міг би сказати хто вони такі?

- То пане - відповів хлопець: наші коники, воли, корови, вівці та пси всякої породи, вони ніколи не моляться і не моляться. Люди почали сміятись на всі голоси а містовий панок наївся сорому і пішов як змитий назад до міста.

*****-149-*****
* ПЕТРИК - МАЛІЙ МЕХАНІК *

Петри літньою порою часто іде з татом та мамою на прогульку, чи то до парку чи десь до ліса, сидячи в авті на заду та мріє думками - добре що я іду з татом в авті, але було би багато краще, щоб я мав свяке таке своє авто і міг сам керувати та їхати. Але, як це зробити - думав він... І миттє йому пригадались його два "байцикли" наколесники на трьох колесах, як він мав чотири роки й далі йому тато на його уродини їх купував, як подарунок. Він ними їздив, шанував, не ламав, думав, як я вже не буду їх уживати, то подарую іншим дітям, що батьки не мають їм звідки купити. Але на щось подібне не було нагоди й наколесники-велосапеди стояли в гаражі.

" Тепер йому вже скінчиться восьмий рік, він вде їждить на велосапеді з двома колесами, але це для Петрика замало, він хоче мати своє мале авто.

Так подумав він, - я його буду мати, я його змонтую сам. С чотири гарні коліщата з моїх трьох колішніз велосапедів, с теж аж два мотори, один з пральні, а один із машини, що тато косить траву. Коли б мені самому не вдалося змонтувати таке авто, то я пошлю тата, а він мені допоможе. Бо тато працює в ремонті різних авт.

Петрик змонтував своє авто на трьох коліщатах, двоє ззаду, що мали тягнути авто, а спереду подібно, як у велосапеді з керівницею авто. Тато бачивши цікавість Петрика, як майбутнього доброго механіка, допоміг йому. Задні коліщата зпаяв, щоб вони некрутилися самі без осі, а на вісь наложив зазублений як слід триб, який мав тягнути авто. Відтак примостили йому з заду мотора з машини, що нею косив траву, зробив регулятор для повільнного й скорого бігу, ось і готове авто.

Петрик іде свійм власним автомоб, тішиться, як колись казали українці на рідних землях - "мов би його на сто коней посадили", а його два сусідні хлопці бігали за ним зі заздрощами, що Петрик має своє власне авто.

Колись казали добрі люди: "Без муки нема науки", і дійсно так, той хто хоче щось мати, мусить думати й працювати.

Що властиво спонукало Петрика до конструкції авта — подумайте діти? Він любив читати книжки великих винахідників, які винайшли залізницю, пароплава, літака й тому подібне.

Хто з вас діти сьогодні не знає про це, що двох американських астронавтів Армстонг і Елдріч вони стяли ногами на Місяці й назад повернулися на Землю? Ім до цього допоміг Вернер фон Браун й другі американські науковці. Коли він був малим хлопщем, мама йому купила далековид, коли він вибіг вечером і як глянув через далековид на сяючого Місяця, він сказав: "Як Місяць близько, як він близько!" Але воно так здається, що близько, астронавтам забрало вісім днів, щоб залетіти на Місяця й повернути назад.

Вернімося до Петрика, що скомбінував свого малого автомобіля. Подумаймо, а що буде, як він буде, а до цього приде, мати двадцять років? Напевно він захоче бути летуном, а відтак астронавтом, і хто знає чи не прийде такий час, що він полетить аж до Марса!

Тому українські діти, що перед вами у вільному світі відчинені широко двері до науки, беріть приклад з Петрика. Не вистачить ходити до школи, читати різні книжки, треба часто, як на це є можливість, — науку починати й застосовувати в практиці. Треба вчитися їх шукати можливості ставати інженерами у різних наукових установах, а іх с дуже багато. Треба єже з маліх років вибирати якийсь фах і його любити. І ширити, що можна певної мети в науці добитись. Во всі ті науковці, що стали великими й знаними науковцями, — мали віру у свої винаходи, та віру в Божу допомогу.

"Вільний Світ", 1972

Дід Охрім

Малий Іванко часто любив забігати до кузьні і батько не боронив, тільки перестерігав, щоб він не хапав гарячого заліза, та щоб берігся від іскор, що розліталися із горнила за ударом молота.

Як він ще не мав п'ять років, то батько Йому давав місце не далеко варсату, оподаль від ковадла, куди не долітали іскри. Він любив дилитися, як челядник дмухав коальським великим міхом, а згорнила в якому до червоного розпікалося залізо, і як жмутками єиприскували іскри й летіли взгору до комина.

Коли йому вже кінчився п'ятирік, наступав щостий, він вже хотів де чим помагати татої. Але батько - каже йому - Іванку ти ще малий, щоб бути тобі ковалем. Як виростеш тоді будеш бити молотом, але я бажаю би тобі, щоб ти видзвонював молотком не по ковадлі, як ось я, а по людських чолах, духовним молотом.

Ба, Іванко цікавився не тільки тим, як вогонь виприскує з горнила. Як іс-

кри сипляться з ковадла. Але його цікавили самі ті вироби. Він був захоплений, коли бачив, що з такого заліза, звичайного і сірого куска, батько виробляє гарні господарські предмети.

Люди щодня приходили до кузьні, один за однією, а інший за іншою річчю, коли батько зробив гарну й добру сокиру, вигострили на точилі, аж блістіла із близку сонця. І коли селянин узяв до рук, потягнув пальцем по вістрі та й каже - оце сокира, наче б бритва якою можна із бідою поголотися... І додаючи з похвалою для Йстра: "У ремісника золота рука".

Іванко часто прислухувався до розмов, як люди розмовляли з батьком, про цікаві речі та новинки. А часто бувало, що були й такі, що торгувались у деякому в майстерні... переважно, ті що забагато й часто пересиджували в корчмі, - що за це або за інше дорого. Тоді Франко Яків, батько Івнка, таким відповідав: "А за півкварта

тирок один дати п'ять центів - не дорого?" А далі з поукою: "А скільки ти за рік, чоловіче добрий, отих півквадирків до твоєї горлянки вихилиш... Ти мав би на ціле окуття воза".

І так часто Іванко перевував у кузальні, особливо в часі зимової пори, і кожного дня для нього бувало щось нове та дікаре.

Одного дня мама Іванка, як вже був готовий обід, прийшовши до кузальні й покликала на обід.

Коли вони сиділи при столі, споживаючи смачну іжу. Тато Іванків не спішився і їв помалу, щоб трохи підпочити від напруженої праці.

І каже до Іванка. - ти у кузальні говори, що хочеш бути ковалем? Я хотів би, щоб ти був ковалем, але не таким, як ось я - твій тато.

- А яким ковалем я мав би бути - запитав тата?

- Я хочу, щоб ти міг бути таким ковалем, щоб стукати молотком до людських темних та затурканих чол, до таких, що не знають людської мозольної праці.

- Хіба можна до людського чола бити молотком - сказав Іванко зі здивуванням, та то можна забити людину?

- То не таким сину молотком, яким я б'ю по гарячому залізі... Я хотів би, щоб ти духовним молотком, що вчить людей розуму. Бо люди наші ще дуже затьмарені різним і мідсталим непотребством. Ось скоро підеш до школи й будеш добрے читися тоді ти зрозуміеш, якото тим духовним, а не залізним молотком стукати до тих людських чол, про що ти наслухаєшся, як люди, думають, як говорять та як живуть

З того часу Іванко почав роздумувати над цими молотками, залізним і духовним. Коли він з іншими хлопцями час-від-ча су зустрічався й забавляється, то бачив, що йому з ними не подорозі, бо вони не поводились членно.

Іванко задоволився з тим, що батько зказав і як він піде до школи та буде читися, то пізнає як то виглядатиме цей ду-

ховий молоток. Але його ще цікавило друге питання й каже татові:

— Чого то люди часто кажуть "У ремісника золота рука?" А я бачу ваші руки, такі тверді, та якби не помили, то були би чорні?

— Га, сину сказав батько: "Тому люди так кажуть", бо я їм виробляю добрі і якісні речі. Кожен ремісник, кожен рільник, кожен вчений, як він працює і поступає чесно, він є мілій Богу і шанований людьми.

Коли малий Іванко скінчив народню школу, відтак середню й вищу — університет, — коли він

"Вільний Світ", 1969

став поетом, письменником і вченим, тоді він тим духовим молотом почав бити по всій людській території.

Тепер любі діти — той малий Іванко, пізніше став вченім, поетом письменником — Іван Франко, він полишив нам свій заповіт, щоб ми його виконали:

"У кожного в руках
тяжкий залізний молот,
І голос сильний з гори,
як грім гремить:
"Лудайте сю скалу! Нехай
ні жар, ні холод,
Не спинить вас! Зносіть і
труд, і спрагу й холод,
Бо вам призначено скалу
сесю розбити".

Л. Забіренко

Терпеливі будівничі

При кінці місяця серпня тато зі своїм синком Тарасиком, іщо кінчав Народню Школу, пішли до лісу на прогулку. День був чудовий, сонячний. Проміння сонця ледільсько могли протиснутись поміж високі сосни й отримати працюючих мурашок.

Батько ідучи зі своїм синком і нарочно йшов він такими місцями, щоб показати синові, як у природі все працює, щоб і він, коли буде далі вчитися не зледащів, не зпанів, але був працьовитою людиною.

Вони йшли прогалиною, що була спеціально прочищена для зимового полювання на звірят. Коли вони зблизились до великого муравлиська яке рівнялося вишиною з ростом Тарасика, тут вони затримались і батько почав оповідати, як він був маленьким хлопчиком, і бачив це муравлисько, як воно було мале.

Тарасик не міг надивитись на западливу й невтомну працю мура-

шок. Він бачив навколо муравлиська доріжки, мов би довкола якогось великого міста автошляхі. Головне, він бачив як мурашки йдучи порожньо від своєї будови, вертаючись кожна щось несла. Тарасик з цікавості похвалив малого патичка по-перек одної стежки, муравликів бідні мусили через цього патичка перелазити. Тато це спостеріг і сказав:

— Забери цього патичка з їхньої доріжки та й не утрудний їм праці. Подумай — сказав тато: ось ми іхали би з тобою, везучи якийсь тягар, а хтось навмисне зрізав велику сосну яка впала би на по-перек дороги... Тарасик послухав тата й забрав патичка, а мурашки весело продовжували свою працю.

З одного боку великого муравлиська була яма. Тарасик з цікавістю почав питати тата, з якої причини ця яма повстала?

— Це сину — сказав тато: в лісі є багато різних звірят; є гарпі й ченіні зві-

рята, такі як зайчики, білки, сарни, вони літом їдять зелену траву, а зимою суху траву, прутики та корінці. До тих звірят належать теж дикі свині, але вони ледачі. Кабан зимию, коли сніг і морози, він шукає теплого місця. Знайшовши муравлисько, розріє з боку й лягає спати. Бідні мурашки мусить ціло літо працювати, щоб таку яму загладити. Ще є звірята м'ясоїди, вони нападають на цих гарних звірят і нищать їх.

Далі батько продовжує, сказав дещо й про людей. Є й люди на цій нашій круглій землі — подібні до цього муравлиська, культурні та працьовиті, але не бракує й ледачих. Ти вже знаєш де-що з географії, вона говорить, що є різні країни й народи, а між цими країнами є й наша багата й гарна Україна. Наш народ дуже працьовитий, подібно до цих мурашок. Історіякаже нам, що на нашу Україну часто нападали інші народи, нищили її й руйнували, подібно, як цей дикий кабан

це муравлисько. Однак, український народ, знову відбудовував — міста, села, направляв поручиновані залізниці, дороги, і далі продовжував господарче життя.

Тарасик вислухав про що тато говорив, порівнюючи ділових і працьовитих мурашок і ледачих кабанів, і сказав:

— Тату, чи буде колись на цій землі так, що люди одні одним не будуть школити й заподіювати різних прикорстей?

— Так, буде — відповів батько, але тоді, коли люди стануть культурніші й працьовитіші, подібно, як ці мурашки, коли чесні люди супротивляться вся-кому ледарству; коли піз-знають Бога як Отця, тоді один одним не будуть робити жодної школи. Тепер є ще багато ледачих і вони кажуть — нема Бога, бо їм краще робити кривду і школу своїм близ-нім, бо самі не здібні до продуктивної праці, а лише до руїни та нищення всього, що гарне і добре.

Л. Забіренко
(“Наш Приятель”)

Лиха привичка

Батьки малого Ілька жили в добром товаристві з лісним паном Дубом. Лісний лібив пташок і деяких присвоював жити в помешканні. Він присвоїв одного шпачка і навчив його кілька слів говорити. І, коли він повертається із лісу додому, як тільки вийшов до хати зараз кликав: "Шпачку де ти?" А шпачок з радістю співав наче відповідав: "Я тут, я тут!" І зараз прилітав до свого пана й сідав на його руці й любувався своїм паном.

Одного разу батьки Ілька були запрошені в гостину до пана лісного. Малий Ілько зі своєю меншою сестричкою Зіною теж, пішли разом з батьками в гостину. Ілько дуже цікавився малим шпачком, що він так гарно говорить: "Я тут, я тут!"

Коли лісний і батьки пішли до другої кімнати й за собою зачинили двері, щоб дещо поговорити без присутності дітей, Ілько користаючи з нагоди, миттє шпачка, який не дуже боронився, взяв його й

сховав під свою простору, літню блюзочку, щоб його присвоїти собі. По короткій розмові лісний разом з батьками малого Ілька, вернули назад до головного покою, бо гости мали вже відходити додому. Миттє лісний побачив, що його шпачка немає в хаті... І він, як завжди — кликнув шпачка: "Шпачку де ти?" А шпачок з усіх сил — під блюзочкою Ілька, заверещав: "Я тут, я тут, я тут..."

Коли б він міг бути говорити більше слів, напевно був би сказав: "Я під блюзочкою в малого Ілька".

Батькам було дуже не приємно з такої не мильої пригоди, та ще й з гостинної. Було їм дуже прикро, бо це свідчило, що їхній семилітній Ілюсь, як вони його пестливо кликали, зробив їм таку не мильу пригоду, якраз під час — гостинності. А цю неприємність зробила лиха привичка малого Ілька.

Народня приказка каже: "Не якomsя Грицю на чужу палінцю".

До ШКОЛИ

(Дещо про мову)

Над дорогою, що вела до школи стояли сумні ясени та липи з яких злітаво останнє листя.

Дорогою ішли швидким ходом хлопчик і дівчина до школи.

Був гарний і соняшний день!

На зустріч Петрові та Ганні йшов старий дідусь у якийсь справі в противну сторону. А то був їхній знайомий Дід Вадим з яким вони часто зустрічались на дорозі.

— Добриден дідуню — привітавши радісним й сердечним привітом, чемні діти старого дідуся.

— Доброго здоров'я бажаю й вам чені діти! А куди ж то ви діти так скоренько спішите?

— Ідемо в школу — дідуню.

— В школу, а де ж та ваша школа, що я її не бачу?

— Он, ген посеред села, ще треба йти десять хвилин, заки зайдемо в школу.

— Га, я думав, що ви вже перед самісінькою

школою, відчиняєте двері та входите в школу. Але ж ви ще мусите йти десять хвилин, то ви зараз ідете не в школу, а до школи.

Ганя дивилась на діда і сказала: «Чо «в» і «до» — мов би якимсь ковенськом переверталось. Вона ніяк не могла зрозуміти, ні старого діда, ні нового вчителя. Бо вчитель навчав, що діти ходять в школу, а дідусь каже, що треба ходити до школи.

Дідусь прощаючи діток і сказав — ви скажіть вашому вчителеві, що ви ходите до школи, а він хай ходить в школу.

Д. О.

СЛОВНИК ШЕВЧЕНКО-ВОІ МОВИ

До визначає останній пункт руху: пішов до Київа, був у Києві. Пошлем аж до Бога. Пішла вона до сусідів. І воно до школи ходило. Федь до школи та із школи з книжками ходить. Тепер йому не до спілу.

(Митрополит Іларіон:
Граматично-стилістичний
словник)

Що це таке?

Було на початку осені. Два братчики Юрко й Ромко, разом з батьками приїхали з Бразилії до Америки у північні стейти. Вони народилися в теплій Бразилії й не бачили, ні снігу, ні морозу, ні леду. Зараз почали ходити до американської школи, і знову треба було вчитися нової мови. А про свою рідну українську не дуже дбали. Помалу вони привикали до нового життя, і дні бігли за днями...

Наблизився місяць грудень. З вечора було, як звичайно, трохи захмарено. Вони трохи потомлені в школі, набігавши до схочу, — політали спати. Коли переспали ніч, ранком як звичайно треба вставати, бо знову треба йти до школи. Але на їхнє велике здивування, Ромко, що ледь-ледь протер очі, глянув крізь вікно, а на дворі — все біле, біла земля, дахи на будинках, все, все... Коли він це все побачив, аж ахнув зі здивування!

— Юрку, дивися що воно таке, — вся земля й

дахи все біле... Вони наскору руку почали одягатися, як ніколи, бо думали, що то цілий світ перемінився. Мама кличе на сніданок, але вони, задумані, стоять і дивляться крізь вікно і за сніданок забули.

— Мамо, що воно таке, що вся земля побіліла?

— Це синочки сніг.

— Сніг... Що ж воно таке оцей сніг?

— Як вийдете на вулицю й будете йти до школи, тоді ви побачите й дере-конаєтесь, що таке сніг. Аде сьогодні вам треба крашці одягнутись, щоб не померзли. Це діти початок зими.

Ромко й Юрко скоро по-снідали, одягнулися і йдуть разом до школи. Та ба, сніг де-не-де поза кістки, аде ~~вітер~~ ^{вітер} поробив завій, то й поклоніна. Вони з дива не могли вийти, дивлячись на це все, й одне повторяли, те, що їм мама казала: "сніг, то початок зими".

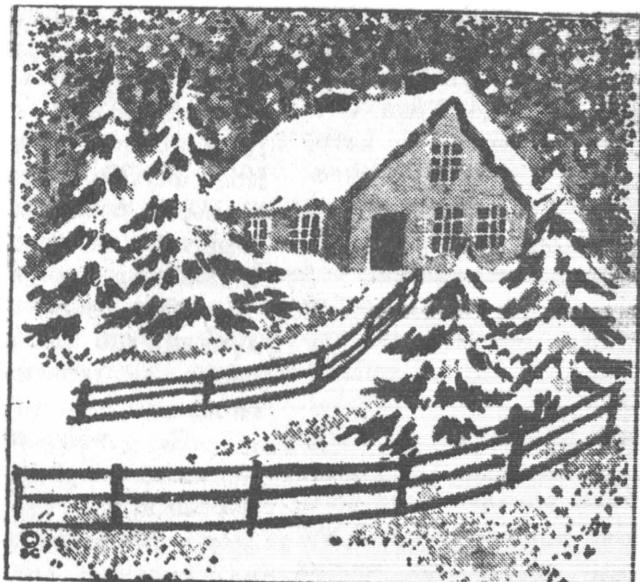
На вулиці вони побачили величезні діва, Люди

тами й мітлами згор'є і змітають із хід'в... Діти американці по снігу перекидають ковинька, обсніжеж до білого. Та ба, їх санчата з гірки на долину. Оце сніг, мали вони...

Оли вони прийшли зі

школи, а тато з фабрики при вечері тато о дав, як він був хлопчик сам робив санчата кий то чудовий сніг Україні. А тепер ходіть двір, бо я вам купив чата. І коли Ромко Юрко їхали санчата снігу, пізнали що сніг.

"Наш Приятель" 1970. Дід О:

ЗИМА - СНІГ

Сіркові очі

Сірко добре поснідав, бо мав доброго господаря і лежав у своїй будлі. На зовні доволі пригрівало сонце — була спека.

Раптом чує, що за його будою щось шлапає. Він глянув, а перед його дверима трьох гостей, — його породи. Рад-не-рад він підвівся на ноги.

Були то Грисько й Гривко та ще якийсь бездомний волокита.

— Здоров будь! — Сказав Гривко до Сірка. Ото добре, маєш свою хату, напевно ситий та й вилежуєшся... а ми оббігали усі смітники й ніде одної кісточки не знайшли.

— Відко ви не добре слуги — сказав Сірко, що бігаєте по чужих смітниках.

— Бачиш оце й наше лихо — каже Гривко до Сірка. Не знаємо як додати нашим панам і мусимо бігати по чужих смітниках за додатковою поживою. Може б ти нам дечим допоміг... Ми чули, як люди часто кажуть — тому добре живеться

кто в Сірка позичає очі.

— Може би ти й нам позичив своїх очей — добавив кілька слів і Брисько.

— Ба, позичити, але чи ви зможете ними орудувати, не бувши сірком...

— Оце й штука сказав Гривко, як ти нам позичиш своїх очей, то ти нас і повчиш як ними орудувати.

— Проста річ — каже Сірко: треба когось добре гліднути за ногу, щоб його у печінці заболіло... Коли переболить, прийти до нього, стати на лапки, лащинись, полизати руки та дивитись просто в очі...

— Оце таємниця, ми думали, що песяче завдання — гавкання з-за плота...

— Ні — відказав Сірко — тавкання з-за плота, це пустий крик, до вовка треба йти віч-на-віч, як він побачить вашу відьагу та сміливість буде втікати до лісу, а люди будуть вас шанувати та кормити.

Л. Заєренко

* БІДНА МАРІЙКА *

На передмісті стояв однородинний домик. В ньому жили щасливо тато й мама і одна донечка Марійка. І, коли її скінчився сьомий рік, вона почала ходити до школи й дуже полюбила школу. Але сталося родинне нещастя мама тяжко захворіла й померла. Тато із тієї розpacі, немаючи віри й надії на Бога, шукав потіхи в товаристві п'яниць. З того що заробив у фабриці - пропив. У хаті віяло пусткою. Бідна Марійка не мала ні взуття як слід, ні одягу та книжок, що були потрібні до науки.

Коли ій було вже дванадцять років, вона мусіла як господина вести цілу хатню господарку. Тримати в хаті порядок, варити їсти і тому подібне. Тато ніде-же співчуював Марійці, часто, як приходив п'яний до хати, то не тільки погрожував та докоряяв гіркими словами, але де коли логотив її й стусаном. І вона було поплаче так щоб тато не бачив, пригодає й маму свою... й виконувала всю хатню працю, як колись її дорога й незабутня мама.

Наблизалися Різдвяні Свята. Тіто повертаючи з фабричної праці, припадково поминув корчму й приніс запрацьовані гроші додому. Марійка побачивши це, почала просити тата, щоб він хоч раз купив ялинку та щось із її на свята. Тато радо послухав своєї донечки та й купив все те як вона просила.

Марійка дуже тішилася ялинкою, бо від того часу, - як мати її померла в хаті в часі Різдвяних Свят - не було ялинки. Вона з кольорових паперів наробила гарних пташок, ангеликів, квітів і на день перед свята-ми в день Свят-Вечора прибрала ялинку, яка рясніла від прикрас та кілька кольорових з парафіни свічок, бо тоді електричні лямшки для її тата були дорогі.

Було все гарно. Навіть тато радів дивлячись на ялинку. Але знову трапилось нове нещастя...

На саму коляду, зараз по обіді тато пішов до міс-

та, а там зутрішись із своїми товарищами по чарі і просидів до пізного вечора.

Марійка за той час впоралася з хатньою працею, та приготувала вечерю, подібно, як її мама колись, чекаючи на тата.

Доєго чекала... Пізної вечером тато прийшов, але в товаристві "перебра" чарку. Вечеря йому не смакувала. Він почав сварити й погрожувати Марійці, Саме, як тато був прийшов до хати вона засвітила кілька свічок на ялинці. І вміть, як тато хотів її вдари-ти, вона скочилась за ялинку. Албкоголь забагато діяв у його голові, від пустився за Марійкою, пересвернув ялинку. Ялинка загорілась, у хаті зчинився пожар. Марійка з переліжку відчинила вінко й вискочила на двір, звихнувши в кістці ногу. Тато бігав по хаті й не здав, що робити, вибіг на двір і гвалтовий підняв крик... Люди й пожарна команда збіглися, щоб спинити пожар і зрятувати хату від цілковитого пожару.

Сумний був для Марійки Свят-Вечір. Її забрали до міської лічниці, а тата до в'язниці, щоб пропазерезів і став жити новим життям.

"НАШ ПРИЯТЕЛЬ"

***** O *****

*** * * * * * * * * * *
* З М І С Т *
*** * * * * * * * * * *

	Стр.
Від видавництва	4
Таємниця	5
Сини й доньки	9
"Якими тайнами?"	11
Світ і світ	13
Жебрача мудрість	15
Дві правди	17
На лоні природи	19
Віра - в теорії і практиці	21
Життєва загадковість	24
Зоряний вечір	27
Гори й доли	31
Добро скоро забувається	37
Телевізійна лекція	41
Безголов'я	44
"Львівська кооператива"	47
В одній бар-залі	49
Протоерей	53
Світ - коміть-головою	57
Вакантійний рай	61
Письменник	64
Чернеча спокуса	67
Чужі боги	69
Домашня аптека	72
"Живи, як усі живуть"	76
Дивна релігійність	79
"З нічого щось"	82
"Таїнственная риба"	85
"Дідькова пімста"	92
Ой, які ж ті "істи?"	97
Два канадські Шеїченки	101
Дядько "Компас" і "ПІ"	108
Гай, гай - коли то буде!	113

Проща до святого Риму	117
Мандрівна дума	121
Уривки з проповідничого щоденника	129
а) Бог розум відібрав	"
б) Чи анголи і небі спасенні?	130
в) Кальвіни й лютри	131
г) Великий урядник (Писар)	133
г) По чим пізнати проповідника?	134
д) Як буде в пеклі?	135
Бунт мулів	137
В дипломатичному світі без змін	142
Зі журналу "НАШ ПРИЯТЕЛЬ", для дітей і молоді:	
Олюсь має рацію	143
Малий місіонар	145
І скри	151
Терпеливі будівничі	154
Лиха пригічка	156
До школи	157
Що це таке?	158
Сіркові очі	160
Дії білки	161
Добре дерево	162
На пляжі	163
Бідна Марійка	165
З міст	167

***** X *****

